

گزارش اقتصادی شارک

اسفند ۱۳۹۶. شماره ۳۳

الله أكبر
الله أكبر
الله أكبر

شماره
شرکت مهندسی الکترونیک پروداخت کارت (سامان)

فهرست مطالب

۵	فهرست شکل‌ها
۷	فهرست جداول
۱۰	پیشگفتار
۱۱	شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه
۱۵	۱. جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
۱۶	۱.۱. نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
۱۷	۱.۱.۱. نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۱۸	۱.۱.۲. مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۲۰	۱.۲. بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان
۲۰	۱.۲.۱. قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی
۲۱	۱.۲.۲. نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP
۲۵	۲. شاخص‌های عملکردی شاپرک در اسفند ماه ۱۳۹۶
۲۵	۲.۱. آمار عملکردی شاپرک
۲۶	۲.۱.۱. آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک
۲۷	۲.۱.۲. رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی
۲۸	۲.۱.۳. عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش
۳۰	۲.۱.۴. عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها
۳۴	۲.۱.۵. عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت
۴۰	۲.۲. نفوذ منطقه‌ای
۴۰	۲.۲.۱. ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی
۴۱	۲.۲.۲. سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور
۴۲	۲.۲.۳. تعداد و تعداد سرانه کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان
۴۷	۲.۲.۴. تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی
۴۹	۲.۲.۵. تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور
۵۰	۲.۳. شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها
۵۰	۲.۳.۱. دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه
۵۴	۲.۳.۲. نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها
۵۵	۲.۳.۳. بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش
۶۰	۳. کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کاری
۶۱	۳.۱. سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها
۶۱	۳.۲. آنالیز خطاهای تراکنش‌ها
۶۵	۳.۳. دسترس‌پذیری حس شده خدمات
۶۶	۳.۴. آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه

۴. **بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت** ۶۸
- ۴,۱. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP..... ۶۹
- ۴,۱,۱. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت ۶۹
- ۴,۱,۲. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش..... ۷۱
- ۴,۱,۳. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس..... ۷۵
- ۴,۱,۴. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها ۸۰
- ۴,۱,۵. اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هر فیندل - هیرشمن به ازای ابزارهای پذیرش..... ۸۳
- ۴,۱,۶. اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هر فیندل - هیرشمن به ازای نوع سرویس ۸۵
- ۴,۲. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش..... ۸۷
- ۴,۳. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ها..... ۹۱
- ۴,۳,۱. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها در استان‌های کشور..... ۹۱
- ۴,۳,۲. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی در استان‌های کشور..... ۹۵
- ۴,۳,۳. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی در بعد کشوری ۹۸
- ۴,۳,۴. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور..... ۱۰۳
- ۴,۳,۵. عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ها کم تراکنش و فاقد تراکنش ۱۰۷
۵. **بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده** ۱۱۱
- ۵,۱. سهم بازار پذیرندگی ۱۱۱
- ۵,۱,۱. سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت ۱۱۲
- ۵,۱,۲. سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۱۱۴
- ۵,۱,۳. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده ۱۱۷
- ۵,۱,۴. اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها..... ۱۲۰
- ۵,۲. سهم بازار صادرکنندگی ۱۲۳
- ۵,۲,۱. تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک..... ۱۲۳
- ۵,۲,۲. سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۲۴
- ۵,۲,۳. سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار..... ۱۲۶
- ۵,۲,۴. سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک ۱۲۸
- ۵,۲,۵. اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۳۰
- ۵,۳. سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده ۱۳۳
- ۵,۴. کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش ۱۴۰
- ۵,۴,۱. کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید ۱۴۰
- ۵,۴,۲. کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ ۱۴۷
۶. **جمع بندی** ۱۵۰
۷. **واژه‌نامه** ۱۶۲

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت دی ماه ۱۳۹۶... ۱۷
- شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی..... ۱۹
- شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک..... ۲۱
- شکل ۴-۱ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP..... ۲۳
- شکل ۱-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - اسفند ۱۳۹۶..... ۳۰
- شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - بهمن و اسفند ۱۳۹۶..... ۳۳
- شکل ۳-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۳۹۵ و اسفند ۱۳۹۶..... ۳۴
- شکل ۴-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - اسفند ۱۳۹۶..... ۳۵
- شکل ۵-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - اسفند ۱۳۹۶..... ۳۵
- شکل ۶-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - بهمن و اسفند ۱۳۹۶..... ۳۶
- شکل ۷-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - اسفند ۱۳۹۵ و اسفند ۱۳۹۶..... ۳۸
- شکل ۸-۲ تغییر در تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - اسفند ۱۳۹۶ نسبت به ماه بهمن ۱۳۹۶..... ۴۳
- شکل ۹-۲ تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - اسفند ۱۳۹۶..... ۴۴
- شکل ۱۰-۲ سرانه تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - اسفند ۱۳۹۶..... ۴۷
- شکل ۱۱-۲ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - اسفند ۱۳۹۶..... ۴۸
- شکل ۱۲-۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - اسفند ۱۳۹۶..... ۴۹
- شکل ۱۳-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتهای فروشگاهی (بر حسب ریال) - اسفند ۱۳۹۶..... ۵۱
- شکل ۱۴-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - اسفند ۱۳۹۶..... ۵۲
- شکل ۱۵-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - اسفند ۱۳۹۶..... ۵۳
- شکل ۱۶-۲ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی..... ۵۵
- شکل ۱۷-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - اسفند ۱۳۹۶..... ۵۶
- شکل ۱۸-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - اسفند ۱۳۹۶..... ۵۸
- شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق - اسفند ۱۳۹۶..... ۶۲
- شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - اسفند ۱۳۹۶..... ۶۳
- شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - اسفند ۱۳۹۶..... ۶۹
- شکل ۲-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - اسفند ۱۳۹۶..... ۷۰
- شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۳۹۶..... ۷۳
- شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۳۹۶..... ۷۵

- شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنشها به ازای هر سرویس - اسفند ۱۳۹۶ ۷۸
- شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنشها به ازای هر سرویس - اسفند ۱۳۹۶ ۸۰
- شکل ۴-۷ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنشها - بهمن و اسفند ۱۳۹۶ ۸۲
- شکل ۴-۸ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تفکیک استانها - اسفند ۱۳۹۶ ۹۴
- شکل ۴-۹ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استانها - اسفند ۱۳۹۶ ۹۷
- شکل ۴-۱۰ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - اسفند ۱۳۹۶ ۱۰۶
- شکل ۴-۱۱ روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی طی ماه‌های سال ۹۵ و ۹۶ ۱۰۸
- شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - اسفند ۱۳۹۶ ۱۱۲
- شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - اسفند ۱۳۹۶ ۱۱۳
- شکل ۵-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - اسفند ۱۳۹۶ ۱۲۵
- شکل ۵-۴ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - اسفند ۱۳۹۶ ۱۳۶
- شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - اسفند ۱۳۹۶ ۱۳۷
- شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - اسفند ۱۳۹۶ ۱۳۸
- شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - اسفند ۱۳۹۶ ۱۳۹

فهرست جداول

- جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در سال ۱۳۹۶ ۱۶
- جدول ۲-۱ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی تا پایان آذر ماه ۱۳۹۶ ۱۸
- جدول ۳-۱ نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت‌ی به GDP ۲۲
- جدول ۱-۲ مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک ۲۶
- جدول ۲-۲ مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۵ ۲۶
- جدول ۳-۲ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک ۲۷
- جدول ۴-۲ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک ۲۸
- جدول ۵-۲ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - بهمن و اسفند ۱۳۹۶ ۲۹
- جدول ۶-۲ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار - بهمن و اسفند ۱۳۹۶ ۲۹
- جدول ۷-۲ شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اسفند ۱۳۹۶ ۳۱
- جدول ۸-۲ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اسفند ۱۳۹۶ ۳۱
- جدول ۹-۲ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۳۹۶ ۳۲
- جدول ۱۰-۲ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - اسفند ۱۳۹۶ ۴۱
- جدول ۱۱-۲ سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - اسفند ۱۳۹۶ ۴۱
- جدول ۱۲-۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - بهمن و اسفند ۱۳۹۶ ۴۲
- جدول ۱۳-۲ تعداد سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - بهمن و اسفند ۱۳۹۶ ۴۲
- ۴۵.....
- جدول ۱۴-۲ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی ۵۴
- جدول ۱۵-۲ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش ۵۵
- جدول ۱۶-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش ۵۷
- جدول ۱-۳ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - اسفند ۱۳۹۶ ۶۱
- جدول ۲-۳ مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - بهمن و اسفند ۱۳۹۶ ۶۲
- جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارت‌ی - اسفند ۱۳۹۶ ۶۳
- جدول ۴-۳ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - بهمن و اسفند ۱۳۹۶ ۶۴
- جدول ۵-۳ دسترس‌پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت‌ی ۶۵
- جدول ۶-۳ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - بهمن و اسفند ۱۳۹۶ ۶۶
- جدول ۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - بهمن و اسفند ۱۳۹۶ ۷۲
- جدول ۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - بهمن و اسفند ۱۳۹۶ ۷۴

جدول ۳-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس-بهمن و اسفند ۱۳۹۶..... ۷۶

جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس-بهمن و اسفند ۱۳۹۶..... ۷۹

جدول ۵-۴ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - بهممن و اسفند ۱۳۹۶..... ۸۱

جدول ۶-۴ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن ۸۳

جدول ۷-۴ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش- اسفند ۱۳۹۶..... ۸۴

جدول ۸-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در بهممن و اسفند ۱۳۹۶..... ۸۵

جدول ۹-۴ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس اسفند ۱۳۹۶..... ۸۶

جدول ۱۰-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در بهممن و اسفند ۱۳۹۶..... ۸۷

جدول ۱۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی-بهممن و اسفند ۱۳۹۶..... ۸۹

جدول ۱۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش تراکنش دار-بهممن و اسفند ۱۳۹۶..... ۹۰

جدول ۱۳-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها به تفکیک استان- اسفند ۱۳۹۶..... ۹۲

جدول ۱۴-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی به تفکیک استان- اسفند ۱۳۹۶..... ۹۵

جدول ۱۵-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌ها فعال سیستمی هر شرکت- اسفند ۱۳۹۶..... ۹۹

جدول ۱۶-۴ مقایسه شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌ها فعال سیستمی هر شرکت -بهممن و اسفند ۱۳۹۶..... ۱۰۰

جدول ۱۷-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌ها تراکنش دار هر شرکت - اسفند ۱۳۹۶..... ۱۰۲

جدول ۱۸-۴ مقایسه شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌ها تراکنش دار هر شرکت -بهممن و اسفند ۱۳۹۶..... ۱۰۳

جدول ۱۹-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌ها فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - اسفند ۱۳۹۶..... ۱۰۴

جدول ۲۰-۴ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن- اسفند ۱۳۹۶..... ۱۰۹

جدول ۱-۵ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۳۹۶..... ۱۱۵

جدول ۲-۵ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - اسفند ۱۳۹۶..... ۱۱۸

جدول ۳-۵ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - اسفند ۱۳۹۶..... ۱۲۰

جدول ۴-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده- بهممن و اسفند ۹۶..... ۱۲۲

جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش دار - بهممن و اسفند ۱۳۹۶..... ۱۲۴

جدول ۶-۵ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش دار - اسفند ۱۳۹۶..... ۱۲۶

جدول ۷-۵ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - اسفند ۱۳۹۶..... ۱۲۸

جدول ۸-۵ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش دار - اسفند ۱۳۹۶..... ۱۳۰

جدول ۹-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده- بهممن و اسفند ۹۶..... ۱۳۲

جدول ۱۰-۵ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - اسفند ۱۳۹۶..... ۱۳۳

جدول ۱۱-۵ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید - اسفند ۱۳۹۶..... ۱۴۱

جدول ۱۲-۵ مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها با احتساب هزینه اجاره بها - اسفند ۱۳۹۶..... ۱۴۴

جدول ۱۳-۵ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - اسفند ۱۳۹۶..... ۱۴۷

پیشگفتار

مستند حاضر، گزارش شماره ۳۳ شاپرک است که به منظور اطلاع رسانی در فضای پرداخت الکترونیک کشور و با هدف کمک به فعالان حوزه پرداخت الکترونیک در عرصه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی منتشر شده است. تدوین این گزارش ضمن بازنگری مستمر شاخص‌های ارائه شده در ۵ بخش اصلی زیر صورت می‌پذیرد:

۱. بخش «جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی» که به بیان شاخص‌های کلان اقتصادی شاپرک می‌پردازد.
۲. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپرک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه پرداخت و ضریب نفوذ منطقه‌ای آنها را تشریح می‌کند.
۳. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که میزان دسترس‌پذیری حس‌شده و آمادگی شبکه در پذیرش تراکنش‌های پرداخت کارتی را بیان می‌کند.
۴. بخش «بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که نتیجه فعالیت شرکت‌ها را در کشور و هر استان نشان می‌دهد.
۵. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بیان میزان مساعی بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در صنعت پرداخت الکترونیک کشور پرداخته است.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپرک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در چهار دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
- شاخص‌های عملکردی شاپرک در اسفند ماه ۱۳۹۶
- شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیک کارتی (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

شاخص های گزارش اقتصادی شاپرک در یک نگاه

۱ جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

* نسبت به آخرین آمار منتشر شده

سهم از نقدینگی

▲	نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی	۱۰/۵۰ درصد
▲	نسبت اسکناس و مسکوکات در دست اشخاص به نقدینگی	۲/۴۵ درصد
▶	سهم ارزش پرداخت الکترونیک شاپرکی به تولید ناخالصی داخلی (GDP)	۱۰۹/۴۲ درصد

۲ شاخص های عملکردی شاپرک در اسفند ماه ۹۶

آمار عملکردی

▲	تعداد تراکنش های شاپرک	۱,۷۵۳,۹۳۱,۲۸۸ عدد
▲	ارزش تراکنش های شاپرک	۱,۹۱۲,۵۰۰,۰۳۳ میلیون ریال

رشد اسمی و حقیقی ارزش تراکنش ها

▲	رشد اسمی ماهانه بهمن ۹۶ نسبت به دی ۹۶	۱۸/۷۴ درصد
▲	رشد حقیقی ماهانه بهمن ۹۶ نسبت به دی ۹۶	۱۷/۴۰ درصد
▼	رشد اسمی بهمن ۹۶ نسبت به بهمن ۹۵	۱۹/۱۱ درصد
▼	رشد حقیقی بهمن ۹۶ نسبت به بهمن ۹۵	۹/۹۷ درصد

سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش ها

▼	ابزار پذیرش اینترنتی	۳/۹۳ درصد
▼	ابزار پذیرش موبایلی	۶/۶۷ درصد
▲	کارتخوان فروشگاه	۸۹/۴۱ درصد

سهم مبلغی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▼	خرید کالا و خدمات	۹۴/۶۳ درصد
▲	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۵/۳۷ درصد

سهم تعدادی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▲	خرید کالا و خدمات	۸۰/۴۶ درصد
▼	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۱۲/۳۹ درصد
▼	مانده گیری	۷/۱۵ درصد

ضریب نفوذ منطقه ای

سرانه ابزارهای پذیرش فعال سیستمی به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۲۰ سال کشور

▲	کل ابزارها	۱,۴۴۲/۷۷
▲	کارتخوان فروشگاه	۱,۱۶۰/۳۶
▲	ابزار پذیرش موبایلی	۱۶۰/۷۱
▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۱۲۱/۷۱

سرانه تراکنش های هر ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۲۰ سال کشور

▲	کل ابزارها	۲۹/۹۴
▲	کارتخوان فروشگاه	۲۶/۷۷
▼	ابزار پذیرش موبایلی	۲/۰۰
▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۱/۱۸

نفوذ منطقه ای کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی

▲	بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه	استان تهران ۱,۴۳۹,۹۸۰ عدد
▲	بیشترین تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاه	استان تهران ۲۳,۷۸۰ عدد
▲	بیشترین سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه	استان یزد ۰/۱۶۹ عدد
▲	بیشترین تعداد سرانه تراکنش های کارتخوان فروشگاه	استان هرمزگان ۲۸/۵۰ عدد

نسبت دهکی مبالغ تراکنش ها

▼	نسبت متوسط دهک دهم به دهک اول	۷۰۴/۹۹
---	-------------------------------	--------

ستون اول مربوط به شرکت های PSP و ستون دوم مربوط به بانک های پذیرنده

بالاترین سهم از کل تراکنش های بازار

بالاترین سهم مبلغی تراکنش ها از کل بازار	بالاترین سهم تعدادی تراکنش ها از کل بازار
بانک ملت ۲۵/۴۱ درصد	بانک ملت ۲۵/۲۸ درصد
به پرداخت ملت ۲۵/۳۳ درصد	به پرداخت ملت ۲۱/۲۰ درصد

بالاترین سهم مبلغ تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی
بانک ملت ۲۱/۰۱ درصد	بانک ملت ۲۷/۷۸ درصد	بانک ملت ۲۵/۸۵ درصد
تجارت الکترونیک پارسیان ۲۵/۵۹ درصد	آسان پرداخت پرشین ۴۴/۴۷ درصد	به پرداخت ملت ۲۵/۷۹ درصد

بالاترین سهم تعداد تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی
بانک پارسیان ۱۹/۷۱ درصد	بانک ملت ۳۹/۸۷ درصد	بانک ملت ۲۴/۶۶ درصد
پرداخت الکترونیک سامان ۲۶/۹۵ درصد	آسان پرداخت پرشین ۳۸/۸۱ درصد	به پرداخت ملت ۲۳/۱۶ درصد

شاخص هر فیندال-هیبرشمن (HHI)

ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی
۱,۲۱۷	۲,۶۲۲	۱,۰۳۲
۱,۷۹۸	۲,۷۵۳	۱,۴۰۱

بالاترین سهم بانک های صادرکننده از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار

کارت هدیه و بین کارت	کارت اعتباری	کارت برداشت
بانک پارسیان ۱۴/۸۹ درصد	بانک ملت ۵۳/۰۴ درصد	بانک ملی ایران ۲۲/۲۳ درصد

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت

۳

سهم تراکنش های موفق

درصد تراکنش های موفق به کل تراکنش ها	۸۸/۷۶ درصد
درصد تراکنش های موفق سویچ شاپرک به کل تراکنش ها	۹۹/۹۶ درصد

سهم هریک از خطاهای رخ داده در تراکنش ها

خطای پذیرندگی	خطای شاپرکی	خطای صادرکنندگی	خطای کاربردی	خطای کسب و کار
۱/۸۸ درصد	۰/۳۶ درصد	۲۳/۱۹ درصد	۷۴/۰۷ درصد	۰/۵۰ درصد

دسترس پذیری حس شده خدمات

دسترس پذیری حس شده شبکه	دسترس پذیری حس شده شاپرک
۹۷/۰۹ درصد	۹۹/۹۶ درصد

تراکنش های ناتمام

درصد تراکنش های معوق از کل تراکنش ها	درصد تغییرات تراکنش های ناتمام
۰/۰۲۱ درصد	۱۱/۱۰ درصد

شاخص های بازار شبکه پرداخت الکترونیکی کارت در اسفند ماه ۹۶

۴

شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی

بالاترین میزان شاخص	کمترین میزان شاخص
به پرداخت ملت ۱/۶۶۹	الکترونیک کارت دماوند ۰/۳۷۱

نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش ها

بالاترین میزان شاخص	کمترین میزان شاخص
الکترونیک کارت دماوند ۱/۳۶۳ درصد	مبنا کارت آریا ۰/۰۱۴ درصد

سهم کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش از پایانه های فعال

بالاترین سهم	کمترین سهم
آسان پرداخت پرشین ۸۸/۴۸ درصد	پرداخت الکترونیک سامان ۱۶/۷۳ درصد

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

۱. جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی و از جمله نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی، در این بخش تبیین شده است. به علاوه روند ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در این بخش مقایسه شده است که در نتیجه آن می‌توان تغییر رفتار افراد جامعه در تمایل به پرداخت الکترونیکی را در طول زمان مشاهده کرد. محاسبه سهم ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارتی شاپرک از کل GDP نیز شاخص دیگری است که نمایانگر جایگاه و گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است.

۱.۱. نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

این شاخص نشان می‌دهد که صنعت پرداخت الکترونیک تا چه میزان در اقتصاد ملی نقش داشته و چقدر در تسهیل مبادلات اقتصادی کشور موثر بوده است. برای بررسی نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی^۱، درصدی از نقدینگی^۲ که به صورت الکترونیکی پرداخت شده، محاسبه می‌شود. جدول ۱-۱ اطلاعات این شاخص را نشان می‌دهد.

شایان توجه است که به دلیل عدم انتشار آمار نقدینگی اسفند ماه توسط بانک مرکزی ج.ا.ا.، در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا دی ماه ۱۳۹۶) استفاده شده است.

جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در سال ۱۳۹۶

ماه	نقدینگی (میلیون ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیون ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
فروردین	۱۲,۶۴۱,۱۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۶,۳۱۳,۸۴۲	۷/۹۶%
اردیبهشت	۱۲,۸۹۰,۹۰۰,۰۰۰	۱,۳۲۸,۴۸۹,۳۵۵	۱۰/۳۱%
خرداد	۱۳,۱۴۹,۱۰۰,۰۰۰	۱,۳۸۶,۰۰۸,۲۴۲	۱۰/۵۴%
تیر	۱۳,۳۳۷,۴۰۰,۰۰۰	۱,۳۸۸,۶۷۵,۷۰۲	۱۰/۴۱%
مرداد	۱۳,۶۶۲,۶۰۰,۰۰۰	۱,۵۱۶,۶۱۳,۱۱۸	۱۱/۱۰%
شهریور	۱۳,۸۹۹,۵۰۰,۰۰۰	۱,۵۳۸,۴۲۷,۶۸۳	۱۱/۰۷%
مهر	۱۴,۰۳۰,۵۰۰,۰۰۰	۱,۴۳۲,۴۵۲,۵۴۰	۱۰/۲۱%
آبان	۱۴,۲۴۴,۷۰۰,۰۰۰	۱,۳۹۱,۱۶۱,۴۲۷	۹/۷۷%
آذر	۱۴,۴۵۰,۱۰۰,۰۰۰	۱,۵۰۵,۱۰۴,۷۲۶	۱۰/۴۲%
دی	۱۴,۶۳۱,۲۰۰,۰۰۰	۱,۵۳۶,۹۹۱,۴۸۳	۱۰/۵۰%

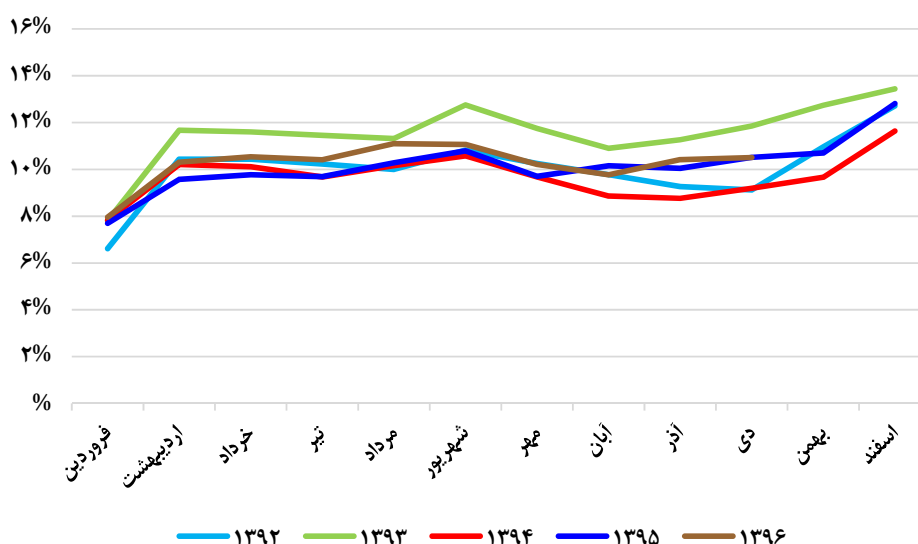
در دی ماه ۱۳۹۶ ارزش تراکنش‌های شاپرک ۱۰/۵۰ درصد از کل نقدینگی بوده است که این شاخص نسبت به ماه آبان، افزایش ۰/۰۸ درصدی داشته است.

^۱ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۱.

^۲ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۲. آمارهای نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از بخش پولی و بانکی در گزارش‌های گزیده آمارهای اقتصادی استخراج شده است.

در ماه دی، ارزش تراکنش‌های شاپرک رشد ۲/۱۲ درصدی داشته است که در قیاس با رشد ۱/۲۵ درصدی نقدینگی نسبت به آذر ماه، افزایش شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی نسبت به ماه آذر را در پی داشته است.

در زمان تولید گزارش حاضر، آمار میزان نقدینگی در ماه اسفند منتشر نشده است، لذا نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی به تفکیک هر سال در دوره‌ی زمانی سال ۱۳۹۲ لغایت دی ماه سال ۱۳۹۶ در شکل ۱-۱ ترسیم شده است که بیانگر روند رو به رشد و نوسانی این شاخص در مدت مورد بررسی است.

شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت دی ماه ۱۳۹۶

نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی ۱,۱,۱.

درصدی از نقدینگی که به صورت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص جامعه وجود دارد و پرداخت نقدی را ممکن ساخته، در جدول ۲-۱ ارائه شده است.

جدول ۲-۱ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی تا پایان آذر ماه ۱۳۹۶

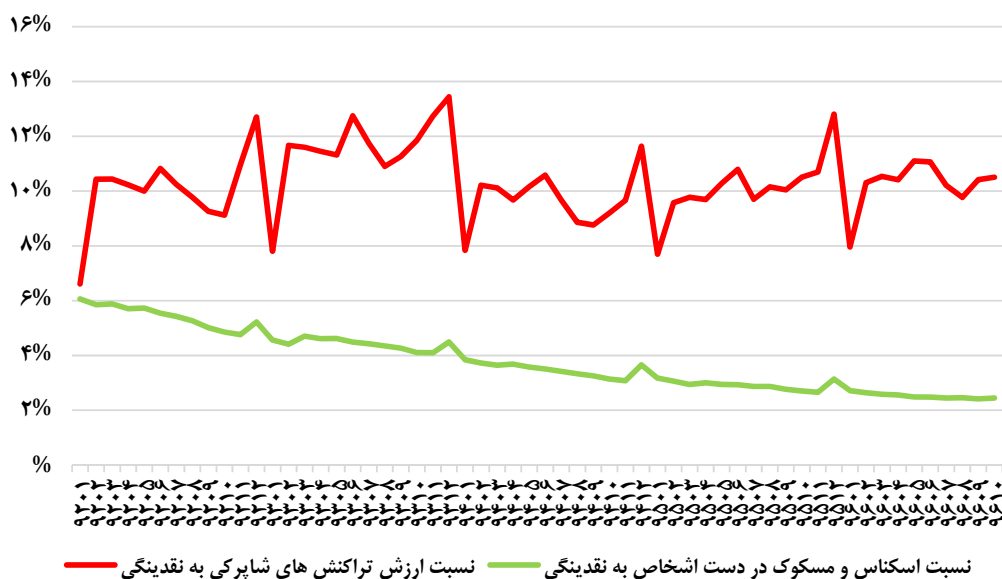
نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص (میلیون ریال)	نقدینگی (میلیون ریال)	ماه
۲/۷۲٪	۳۴۳،۵۰۰،۰۰۰	۱۲،۶۴۱،۱۰۰،۰۰۰	فروردین
۲/۶۴٪	۳۴۰،۳۰۰،۰۰۰	۱۲،۸۹۰،۹۰۰،۰۰۰	اردیبهشت
۲/۵۹٪	۳۴۰،۱۰۰،۰۰۰	۱۳،۱۴۹،۱۰۰،۰۰۰	خرداد
۲/۵۶٪	۳۴۱،۵۰۰،۰۰۰	۱۳،۳۳۷،۴۰۰،۰۰۰	تیر
۲/۴۹٪	۳۳۹،۹۰۰،۰۰۰	۱۳،۶۶۲،۶۰۰،۰۰۰	مرداد
۲/۴۸٪	۳۴۴،۷۰۰،۰۰۰	۱۳،۸۹۹،۵۰۰،۰۰۰	شهریور
۲/۴۵٪	۳۴۳،۶۰۰،۰۰۰	۱۴،۰۳۰،۵۰۰،۰۰۰	مهر
۲/۴۶٪	۳۵۰،۶۰۰،۰۰۰	۱۴،۲۴۴،۷۰۰،۰۰۰	آبان
۲/۴۱٪	۳۴۸،۶۰۰،۰۰۰	۱۴،۴۵۰،۱۰۰،۰۰۰	آذر
۲/۴۵٪	۳۵۸،۱۰۰،۰۰۰	۱۴،۶۳۱،۲۰۰،۰۰۰	دی

در دی ماه ۱۳۹۶، ۲/۴۵ درصد از کل نقدینگی، متعلق به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص بوده است که نسبت به مقدار مشابه در ماه آذر ماه افزایش ۰/۰۴ درصدی را تجربه نموده است. در دی ماه ۱۳۹۶ میزان نقدینگی با افزایش ۱/۲۵ درصدی همراه بوده و میزان اسکناس و مسکوک در دست اشخاص نیز با افزایش ۲/۷۳ درصدی همراه بوده است.

۱،۱،۲ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و

مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

شکل زیر روند دو شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی را نشان داده و امکان مقایسه تغییرات ارزش تراکنش‌های پرداخت الکترونیک و حجم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص را از کل نقدینگی در طول زمان، ممکن می‌سازد.

شکل ۲-۱ مقایسه نسبت تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

روند نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در طول مدت مورد بررسی (ابتدای سال ۱۳۹۲ تا دی ماه سال ۱۳۹۶) دارای برآیند صعودی بوده است و از ۶/۶۱ درصد در فروردین ماه ۱۳۹۲ به ۱۰/۵۰ درصد در دی ماه ۱۳۹۶ افزایش یافته است. این در حالی است که درصد اسکناس و مسکوک به نقدینگی در طول این مدت روندی در مجموع کاهشی داشته و از ۶/۰۷ درصد به ۲/۴۵ درصد رسیده است. به عبارت دیگر، گسترش نفوذ ابزارهای پذیرش، یکی از دلایل کاهش ۳/۶۵ درصدی نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی در مدت مورد بررسی بوده است که انتظار می‌رود این روند کاهشی همچنان تداوم داشته باشد. کاهش این نسبت یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم‌سازی ترکیب نقدینگی^۳ در بازه زمانی اخیر بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود و بخشی از نیاز به پول فیزیکی برای پرداخت بهای کالاها و خدمات مورد تقاضا، با گسترش زیرساخت‌های لازم توسط شبکه پرداخت الکترونیک کارت جبران شود.

^۳ منظور کاهش سهم پول پر قدرت از ترکیب نقدینگی و افزایش سهم ضریب فزاینده است.

۱,۲. بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان

بر اساس انتظارات و در حالت عمومی، رابطه مستقیمی بین تقاضا در دوره مشخص و مبلغ پرداخت‌های صورت گرفته در آن دوره وجود دارد؛ چرا که بهای کالای مورد تقاضا به صورت الکترونیکی و یا نقدی پرداخت می‌شود. از سوی دیگر عواملی از قبیل تورم، نرخ بهره، رکود و رونق اقتصادی، اوضاع سیاسی و سایر عوامل، بر تقاضا، عادات و رفتار مصرفی آحاد جامعه اثرگذار است. به عنوان مثال در یک اقتصاد رکودی، با کاهش تقاضا و خرید کالاها و خدمات، انتظار بر آن است که پرداخت وجوه چه به صورت نقدی و چه به صورت الکترونیکی در مجموع کاهش یابد.

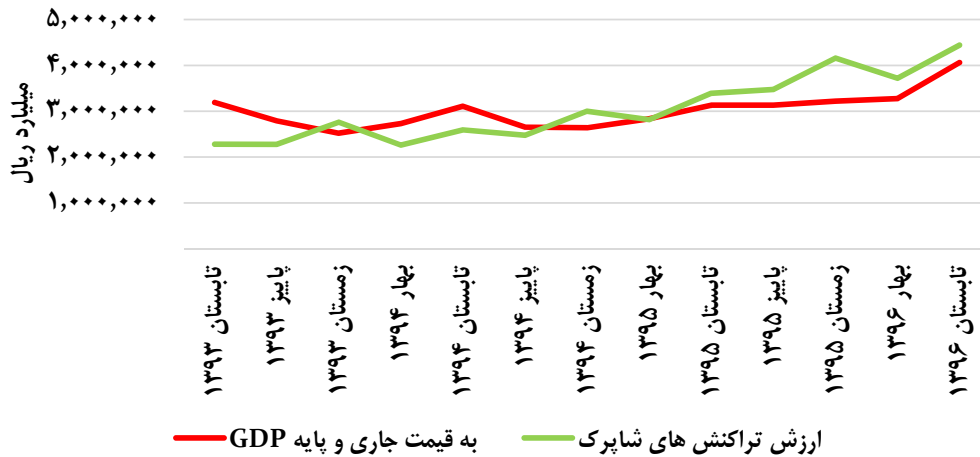
به عبارت دیگر روند ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارت‌ها، به تنهایی عملکرد شرکت شاپرک و یا اعتماد افراد جامعه به صنعت پرداخت الکترونیکی کارت‌ها را نشان نداده و لازم است بررسی ارزش تراکنش‌های کارت‌ها را با توجه به وضعیت سیکل‌های تجاری^۴ و دوره‌های رکود و رونق اقتصادی کشور و نسبت به تولید ناخالص داخلی مورد تحلیل قرار داد.

۱,۲,۱. قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی

در شکل شماره ۱-۳ روند تولید ناخالص داخلی^۵ به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های جاری و ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک از تابستان سال ۱۳۹۳ لغایت تابستان ۱۳۹۶ به صورت فصلی ترسیم شده است.^۶

^۴ بررسی روند تاریخی تولید ناخالص داخلی هر کشوری به عنوان معیاری از سطح فعالیت اقتصادی آن کشور نمایانگر آن است که این متغیر در طول سال‌ها، حول یک روند رشد بلندمدت نوسان کرده است. این نوسانات در ادبیات اقتصادی به سیکل‌های تجاری معروفند.
^۵ رجوع شود به پیوست ۷-۴.

^۶ آمار تولید ناخالص داخلی از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از گزارش سه ماهه نماگرهای اقتصادی اخذ شده است. در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به سه ماهه تابستان سال ۱۳۹۶ می‌باشد.

شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در محاسبات تولید ناخالص داخلی برای جلوگیری از محاسبه چند باره ارزش کالای تولید شده، صرفاً ارزش کالاهای نهایی و نه واسط محاسبه می‌شود. اما از آنجا که ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک، شامل بهای همه انواع کالا، چه نهایی و چه واسط است، امکان بالاتر رفتن ارزش تراکنش‌ها از ارزش تولید ناخالص داخلی وجود داشته که به این دلیل ارزش تراکنش‌های شاپرک از میزان تولید ناخالص داخلی در برخی برهه‌های زمانی بیشتر است.

۱.۲.۲ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

نسبت ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارتی به GDP، شاخصی جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. آمار این شاخص در طول زمان^۷ در جدول ۱-۵ ارائه شده است. ارقام این جدول با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ توسط بانک مرکزی ج.ا.مورد بازنگری قرار گرفته است و دلیل وجود اختلاف در GDP اعلام شده در شماره‌های گذشته گزارش اقتصادی شاپرک با این گزارش نیز همین مهم می‌باشد.

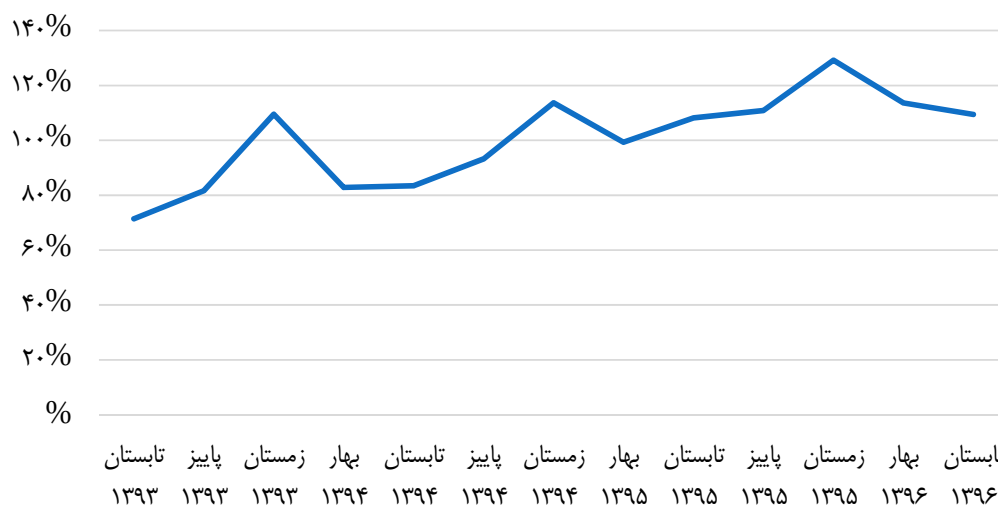
^۷ در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.م. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به تابستان ۱۳۹۶ می‌باشد.

جدول ۳-۱ نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت به GDP

نسبت ارزش تراکنش‌ها به GDP	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیون ریال)	GDP (میلیون ریال)	دوره
۷۱/۴۳٪	۲.۲۷۹.۲۹۸.۰۱۷/۲۰	۳.۱۹۱.۰۰۰.۰۰۰	تابستان ۱۳۹۳
۸۱/۶۳٪	۲.۲۷۷.۴۹۴.۸۶۰/۴۲	۲.۷۹۰.۰۰۰.۰۰۰	پاییز ۱۳۹۳
۱۰۹/۵۲٪	۲.۷۵۸.۸۳۳.۱۱۳/۲۲	۲.۵۱۹.۰۰۰.۰۰۰	زمستان ۱۳۹۳
۸۲/۸۲٪	۲.۲۶۱.۸۳۰.۲۷۷/۱۶	۲.۷۳۱.۰۰۰.۰۰۰	بهار ۱۳۹۴
۸۳/۴۶٪	۲.۵۹۳.۰۷۸.۸۳۸/۹۸	۳.۱۰۷.۰۰۰.۰۰۰	تابستان ۱۳۹۴
۹۳/۲۵٪	۲.۴۷۳.۰۹۴.۴۲۱/۹۱	۲.۶۵۲.۰۰۰.۰۰۰	پاییز ۱۳۹۴
۱۱۳/۶۷٪	۲.۹۹۹.۸۵۱.۸۸۱/۹۹	۲.۶۳۹.۰۰۰.۰۰۰	زمستان ۱۳۹۴
۹۹/۲۴٪	۲.۸۱۶.۳۶۲.۸۲۷/۴۲	۲.۸۳۸.۰۰۰.۰۰۰	بهار ۱۳۹۵
۹۷/۰۸٪	۳.۳۹۰.۱۸۲.۴۸۲/۱۹	۳.۴۹۲.۰۰۰.۰۰۰	تابستان ۱۳۹۵
۱۱۱/۹۱٪	۳.۴۷۳.۵۷۳.۶۸۰/۵۳	۳.۱۰۴.۰۰۰.۰۰۰	پاییز ۱۳۹۵
۱۳۹/۲۰٪	۴.۱۵۹.۰۵۱.۹۳۹/۹۶	۳.۲۱۹.۰۰۰.۰۰۰	زمستان ۱۳۹۵
۱۱۳/۶۱٪	۳.۷۲۰.۸۱۱.۴۳۷/۸۲	۳.۲۷۵.۰۰۰.۰۰۰	بهار ۱۳۹۶
۱۰۹/۴۳٪	۴.۴۴۳.۷۱۶.۵۰۳/۲۷	۴.۰۶۱.۰۰۰.۰۰۰	تابستان ۱۳۹۶

*در محاسبات GDP صرفاً ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود و نسبت آن به GDP بیش از ۱۰۰ درصد شود.

بر اساس اطلاعات جدول ۱-۵، نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP طی دوره مورد بررسی در مجموع روندی صعودی داشته است که این روند در شکل ۱-۴ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۱-۴ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

روند افزایشی این شاخص، نشان‌دهنده عملکرد مثبت شاپرک و افزایش سطح فعالیت آن با توجه به اندازه اقتصاد کشور می‌باشد. در واقع شکل ۱-۴ نشان می‌دهد در طول مدت مورد بررسی، بخش بیشتری از وجوه در تبادلات مالی به صورت الکترونیکی پرداخت شده است.

شاخصهای عملکردی شاپرک در اسفند ماه ۱۳۹۶

۲. شاخص‌های عملکردی شاپرک در اسفند ماه ۱۳۹۶

فعالیت و عملکرد پذیرندگی در کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت در این بخش بررسی شده است. این بخش خود به سه زیر بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "نفوذ منطقه‌ای" و نیز "شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" تقسیم شده که در هر زیر بخش شاخص‌های مختلفی ارائه شده است.

۲.۱. آمار عملکردی شاپرک

در این بخش، عملکرد شاپرک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

۲،۱،۱ آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در اسفند ماه ۱۳۹۶ بالغ بر ۱،۷۵۴ میلیون تراکنش با ارزش ۱،۹۱۳ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که نسبت به بهمن ماه افزایش ۱۳/۳۹ درصدی در تعداد و افزایش ۱۸/۷۴ درصدی در ارزش ریالی داشته است. در جدول ۱-۲ آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در بهمن و اسفند ماه ۱۳۹۶ و درصد تغییرات آن درج شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک

نوع	بهمن ۱۳۹۶	اسفند ۱۳۹۶	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۱،۵۴۶،۷۷۶،۵۴۷	۱،۷۵۳،۹۳۱،۲۸۸	۱۳/۳۹٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۱،۶۱۰،۶۲۶،۱۹۸	۱،۹۱۲،۵۰۰،۰۳۳	۱۸/۷۴٪

همچنین جدول ۲-۲ حاوی آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در اسفند ۱۳۹۵، اسفند ۱۳۹۶ و درصد تغییرات آن می‌باشد.

جدول ۲-۲ مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۵

نوع	اسفند ۱۳۹۵	اسفند ۱۳۹۶	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۱،۳۹۳،۹۱۲،۴۵۸	۱،۷۵۳،۹۳۱،۲۸۸	۲۵/۸۳٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۱،۶۰۵،۶۴۶،۴۹۱	۱،۹۱۲،۵۰۰،۰۳۳	۱۹/۱۱٪

بر اساس مندرجات جدول ۲-۲ تراکنش‌های اسفند ماه ۱۳۹۶ به نسبت ماه مشابه سال ۱۳۹۵ از نظر تعدادی ۲۵/۸۳ درصد و از نظر ریالی ۱۹/۱۱ درصد رشد داشته است. اما بخشی از رشد ارزش ریالی تراکنش‌ها ناشی از تورم در مدت مورد بررسی بوده است. از جمله سایر عوامل تاثیر گذار بر رشد تعداد و مبلغ تراکنش‌های شاپرک، می‌توان به افزایش تعداد ابزارهای پذیرش، دارندگان کارت، کارت و افزایش میل به استفاده از شیوه‌های مختلف پرداخت الکترونیکی به جای استفاده از پول فیزیکی، اشاره نمود.

۲،۱،۲ رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرک

در اقتصاد برای ارائه تحلیل‌های قابل اتکا، متغیرهای ارزشی و مبلغی را به صورت حقیقی بررسی می‌کنند. به این مفهوم که متغیر ارزشی اسمی^۸ را تورمزدایی نموده تا اثر عامل تورم موجب برداشت‌های اشتباه و انحراف در تصمیم‌گیری نشود. لذا شاخص مناسب‌تر برای بیان رشد ارزش تراکنش‌ها، بیان آن به صورت رشد حقیقی^۹ و تورمزدایی شده می‌باشد.

جدول ۳-۲ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	بهمن ۱۳۹۶	اسفند ۱۳۹۶	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۱۶۱۰۶۲۶،۱۹۷/۸۵	۱،۹۱۲،۵۰۰،۰۳۲/۸۸	۱۸/۷۴٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۴،۲۰۳،۰۵۲/۸۹	۱۶،۶۷۳،۹۳۲/۲۸	۱۷/۴۰٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *	۱۱۳/۴۰	۱۱۴/۷۰	۱/۱۵٪

* نرخ تورم ماهانه: درصد تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو ماه متوالی بیانگر نرخ تورم ماهانه می‌باشد. (مرجع آمار CPI: سایت بانک مرکزی ج.ا.ا.)

همان‌گونه که جدول ۳-۲ نشان می‌دهد ارزش اسمی تراکنش‌های اسفند ماه ۱۳۹۶ نسبت به بهمن ماه افزایش ۱۸/۷۴ درصدی داشته و این در حالی است که ارزش حقیقی تراکنش‌ها در اسفند ماه ۱۳۹۶ نیز افزایش ۱۷/۴۰ درصدی را تجربه نموده است. ارزش حقیقی تراکنش‌ها در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون در نظر گرفتن اثرات تورم می‌باشد. به عبارت دیگر ارزش تراکنش‌های شاپرک که نسبت به نرخ تورم خالص سازی شده است، ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرک را تشکیل می‌دهد.

در ادامه طی جدول ۴-۲ مقایسه‌ای بین رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک آورده شده است.

^۸ ارزش تراکنش‌های شاپرک با احتساب نرخ تورم (مبلغ معمول گزارش شده)
^۹ ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۳۹۵ به صورت ماهانه از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از بخش آمارهای اقتصادی اخذ شده است.

جدول ۲-۴ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	اسفند ۱۳۹۵	اسفند ۱۳۹۶	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۱۶۰۵۶۴۶،۴۹۱/۳۰	۱۹۱۲،۵۰۰،۰۳۲/۸۸	۱۹/۱۱٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۵،۱۶۱،۹۱۲/۱۰	۱۶۶۷۳،۹۳۲/۲۸	۹/۹۷٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI)*	۱۰۵/۹۰	۱۱۴/۷۰	۸/۳۱٪

* تورم نقطه به نقطه: رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه مشخص نسبت به ماه مشابه سال قبل را در نظر می‌گیرد.
(مرجع آمار CPI: سایت بانک مرکزی ج.ا.ا.)

همانگونه که مشاهده می‌گردد، مندرجات جدول ۲-۴ بیانگر رشد ۱۹/۱۱ درصدی در ارزش اسمی تراکنش‌ها در قیاس نقطه به نقطه بوده که می‌توان آن را شاهدی برای افزایش استقبال عمومی از پرداخت الکترونیکی تفسیر کرد. همچنین ملاحظه می‌شود که رشد حقیقی ارزش تراکنش‌ها بدون در نظر گرفتن اثرات تورم محاسبه شده است ۹/۹۷ درصد می‌باشد. همانطور که قبلاً نیز اشاره گردید ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرک در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون در نظر گرفتن اثرات تورمی می‌باشد.

۲،۱،۳ عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش

سوئیچ شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) سه نوع "ابزار پذیرش اینترنتی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه" را پشتیبانی می‌نماید که در این بخش تعداد هر یک از این ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد تراکنش، دسترسی و توسعه شبکه پرداخت الکترونیک karti مورد بررسی قرار می‌گیرد.

در مبحث بررسی تعداد ابزارهای پذیرش، به جهت قیاس بهتر و تحلیل دقیق‌تر، از تعداد ابزار "فعال سیستمی"^{۱۰} استفاده شده است. در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در اسفند ۱۳۹۶ در قیاس با بهمن ماه ۱۳۹۶ در جدول ۲-۵ ارائه شده است.

^{۱۰} ابزارهایی که به لحاظ فنی امکان انجام تراکنش بر روی آن‌ها مهیا می‌باشد و در پایگاه داده شاپرک با وضعیت "Y" ثبت شده است.

جدول ۵-۲ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - بهمن و اسفند ۱۳۹۶

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی		رشد
	بهمن ۱۳۹۶	اسفند ۱۳۹۶	
ابزار پذیرش اینترنتی	۶۹۴،۹۶۰	۷۱۲،۹۴۶	۲/۵۹٪
ابزار پذیرش موبایلی	۹۱۸،۶۹۰	۹۴۱،۳۷۷	۲/۴۷٪
کارتخوان فروشگاهی	۶،۶۴۱،۸۷۷	۶،۷۹۷،۰۳۵	۲/۳۴٪
مجموع ابزارها	۸،۲۵۵،۵۲۷	۸،۴۵۱،۳۵۸	۲/۳۷٪

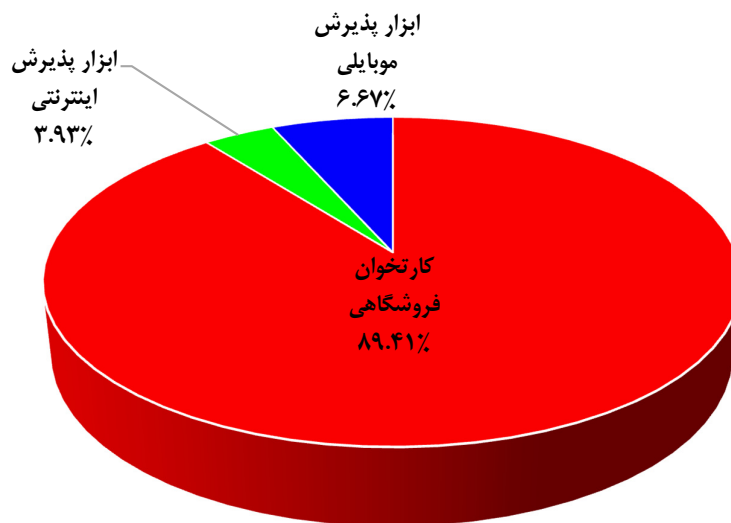
بر اساس جدول ۵-۲ تعداد ابزارهای شاپرکی در مجموع نسبت به بهمن ماه ۱۳۹۶ رشد ۲/۳۷ درصدی را تجربه نموده‌اند که سهم عمده این افزایش به سبب افزایش ۲/۵۹ درصدی تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی می‌باشد. ابزارهای پذیرش موبایلی در اسفند ماه نسبت به بهمن ماه رشد ۲/۴۷ درصدی را تجربه نموده‌اند و تعداد ابزارهای کارتخوان فروشگاهی نیز در مدت مشابه با افزایش ۲/۳۴ درصدی همراه بوده است. در ادامه آمار سهم بازار هر یک از ابزارها در جدول ۶-۲ ارائه شده است.

جدول ۶-۲ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار - بهمن و اسفند ۱۳۹۶

ابزار پذیرش	بهمن ماه ۱۳۹۶		اسفند ماه ۱۳۹۶	
	تعداد ابزارهای فعال سیستمی	سهم از بازار	تعداد ابزارهای فعال سیستمی	سهم از بازار
ابزار پذیرش اینترنتی	۶۹۴،۹۶۰	۸/۴۲٪	۷۱۲،۹۴۶	۸/۴۴٪
ابزار پذیرش موبایلی	۹۱۸،۶۹۰	۱۱/۱۳٪	۹۴۱،۳۷۷	۱۱/۱۴٪
کارتخوان فروشگاهی	۶،۶۴۱،۸۷۷	۸۰/۴۵٪	۶،۷۹۷،۰۳۵	۸۰/۴۳٪
مجموع ابزارها	۸،۲۵۵،۵۲۷	۱۰۰/۰۰٪	۸،۴۵۱،۳۵۸	۱۰۰/۰۰٪

۲.۱.۴ عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

سهم تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش نیز شاخص دیگری است که در شکل ۱-۲ نشان داده شده است. همانطور که مشخص است کارتخوان فروشگاه‌های با سهم ۸۹/۴۱ درصدی، بیشترین تعداد تراکنش را در بین سایر ابزارهای پذیرش داشته است و ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شکل ۱-۲ سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - اسفند ۱۳۹۶

همانگونه که در شکل مشخص است، بیشترین سهم بازار تراکنش‌های شاپرکی در اختیار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌باشد. این در حالی است که عواملی مانند وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش موبایلی، تعداد بالای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های، فراگیر بودن این ابزار، عدم نیاز این ابزار به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل و عواملی از این دست را می‌توان از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های دانست. این در حالی است که به منظور استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی، به بستر اینترنتی امن و در استفاده از ابزار پذیرش موبایل به وجود دستگاه گوشی تلفن همراه نیاز می‌باشد که ممکن است هنگام خرید در دسترس همگان قرار نداشته باشد. متوسط تعداد تراکنش به ازای هر یک از ابزارها در جدول ۲-۷ به خوبی قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۷-۲ شاخص تعداد تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اسفند ۱۳۹۶

ابزار پذیرش	تعداد ابزارهای فعال سیستمی	تعداد تراکنش‌ها	تعداد تراکنش به ازای هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۷۱۲,۹۴۶	۶۸,۹۱۳,۴۲۴	۹۷
ابزار پذیرش موبایلی	۹۴۱,۳۷۷	۱۱۶,۹۱۲,۶۲۸	۱۲۴
کارتخوان فروشگاهی	۶,۷۹۷,۰۳۵	۱,۵۶۸,۱۰۵,۲۳۶	۲۳۱
مجموع ابزارها	۸,۴۵۱,۳۵۸	۱,۷۵۳,۹۳۱,۲۸۸	۲۰۸

متوسط تراکنش هر ابزار پذیرش شاپرکی در اسفند ماه ۱۳۹۶، ۲۰۸ تراکنش می‌باشد که این تعداد نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته افزایش ۲۱ واحدی (۱۰/۹۸ درصدی) را تجربه نموده است. بیشترین کاهش متوسط تعداد تراکنش مربوط به ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. با توجه به گسترش فعالیت ابزارهای NFC تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز در ماه‌های اخیر که این دست از پرداخت‌ها در شبکه به کار گرفته شده است دارای نوسانات فراوان می‌باشد. در اسفند ماه متوسط تعداد تراکنش‌های موبایلی با کاهش ۱۱/۹۲ درصدی از ۱۴۱ تراکنش در بهمن ماه به ۱۲۴ تراکنش رسیده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش اینترنتی ۹۷ تراکنش است که این مقدار نسبت به ماه گذشته با افزایش ۷ واحدی همراه بوده است. در مقابل متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاهی با افزایش ۱۳/۰۹ درصدی نسبت به بهمن ماه به ۲۳۱ عدد در اسفند ماه رسیده است.

در ادامه طی جدول ۸-۲ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش فعال سیستمی پرداخته شده است.

جدول ۸-۲ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اسفند ۱۳۹۶

ابزار پذیرش	تعداد ابزارهای فعال سیستمی	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	سرانه مبلغ تراکنش‌های هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۷۱۲,۹۴۶	۱۷۶,۹۲۵,۱۲۲	۲۴۸/۱۶
ابزار پذیرش موبایلی	۹۴۱,۳۷۷	۸,۶۳۸,۰۴۰	۹/۱۸
کارتخوان فروشگاهی	۶,۷۹۷,۰۳۵	۱,۷۲۶,۹۳۶,۸۷۱	۲۵۴/۰۷
مجموع ابزارها	۸,۴۵۱,۳۵۸	۱,۹۱۲,۵۰۰,۰۳۳	۲۲۶/۲۹

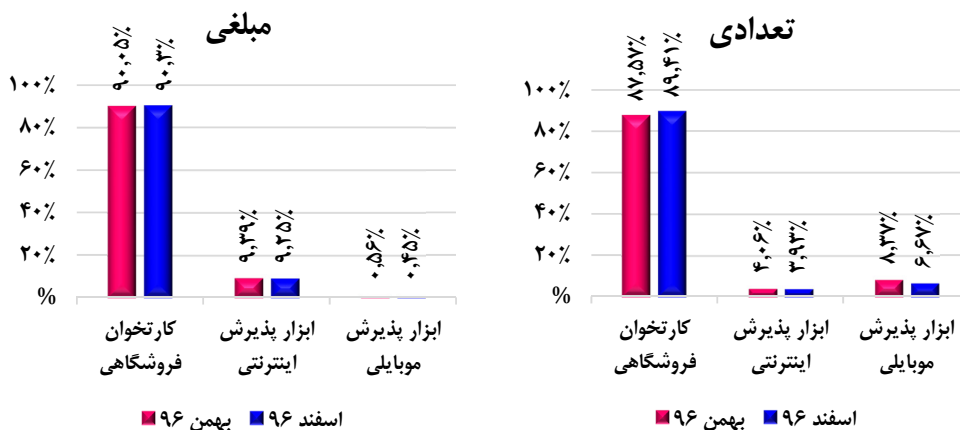
در اسفند ماه متوسط کارکرد مبلغی ابزارهای پذیرش اینترنتی و کارتخوان فروشگاه‌های نسبت به ماه گذشته با افزایش همراه بوده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در اسفند ماه با افزایش ۳۵/۷۰ میلیون ریالی به ۲۵۴/۰۷ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار اینترنتی نیز با افزایش ۳۰/۵۴ میلیون ریالی نسبت به بهمن ماه به ۲۴۸/۱۶ میلیون ریال به ازای هر ابزار در اسفند ماه رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش موبایلی نیز با توجه به جدول ۲-۸ نزدیک به ۹/۲ میلیون ریال می‌باشد که این میزان نیز نسبت بهمن ماه ۰/۶ میلیون ریال کاهش را تجربه نموده است.

همانگونه که مشاهده می‌گردد، جدول ۲-۹ حاوی اطلاعات متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش است. بر اساس این جدول تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به طور متوسط کمترین ارزش ریالی را داشته و ابزار کارتخوان فروشگاه‌های از این منظر رتبه نخست را دارد.

جدول ۲-۹ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۳۹۶

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها (میلیون عدد)	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ هر تراکنش در هر ابزار (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۶۸،۹۱۳،۴۲۴	۱۷۶،۹۲۵،۱۲۲	۲/۵۷
ابزار پذیرش موبایلی	۱۱۶،۹۱۲،۶۲۸	۸،۶۳۸،۰۴۰	-/۰۷
کارتخوان فروشگاه‌های	۱،۵۶۸،۱۰۵،۲۳۶	۱،۷۲۶،۹۳۶،۸۷۱	۱/۱۰
مجموع ابزارها	۱،۷۵۳،۹۳۱،۲۸۸	۱،۹۱۲،۵۰۰،۰۳۳	۱/۰۹

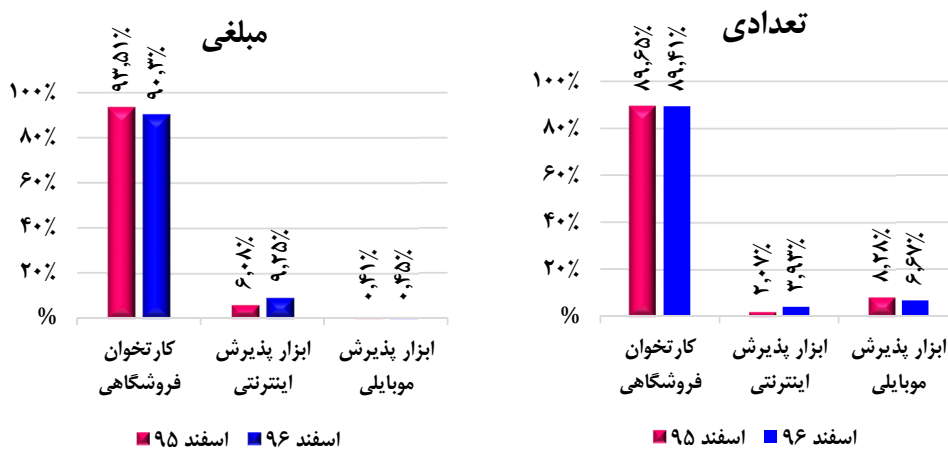
اطلاعات مربوط به تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر ابزار پذیرش، در ماه‌های بهمن و اسفند ۱۳۹۶ در شکل ۲-۲ ترسیم شده است.

شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - بهمن و اسفند ۱۳۹۶

همانگونه که در شکل ۲-۲ ملاحظه می‌شود، سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در اسفند ماه ۱۳۹۶ نسبت به بهمن ماه به ترتیب افزایش ۱/۸۴ و ۰/۲۵ درصدی داشته است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در اسفند ماه نسبت به بهمن ماه به ترتیب کاهش ۰/۱۳ و ۰/۱۴ درصدی را تجربه نموده‌اند در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز کاهش ۱/۷۱ درصدی در تعداد تراکنش‌ها و ۰/۱۱ درصدی در مبلغ تراکنش‌ها مشهود می‌باشد.

شکل ۳-۲ تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای هر نوع ابزار پذیرش برای اسفند ۱۳۹۶ و مقایسه آن با اسفند ۱۳۹۵ را نشان می‌دهند.

شکل ۳-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۳۹۵ و اسفند ۱۳۹۶

همانگونه که در شکل ۳-۲ مشاهده می‌گردد، تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در اسفند ماه ۱۳۹۶ نسبت به اسفند ماه ۱۳۹۵ ماه به ترتیب با افزایش ۱/۸۶ و ۳/۱۷ درصدی همراه بوده است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه به ترتیب با کاهش ۰/۲۵ درصدی و کاهش ۳/۲۱ درصدی همراه بوده است. همچنین در زمان مشابه تعداد تراکنش ابزار پذیرش موبایلی با کاهش ۱/۶۲ درصدی همراه بوده و مبلغ تراکنش‌های این ابزار نیز با افزایش ۰/۰۵ درصدی همراه بوده است.

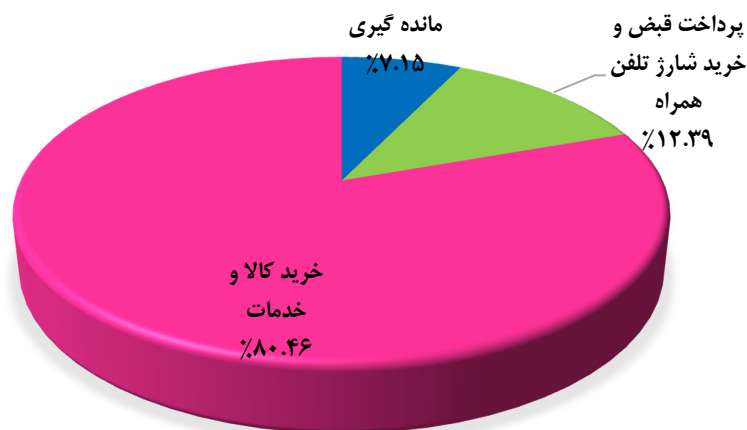
۲،۱،۵ عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت

شبکه پرداخت الکترونیک کارت‌های سه خدمت "خرید کالا و خدمات"، "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" را به جامعه ارائه می‌نماید.

در این راستا شکل ۴-۲ و شکل ۵-۲ به ترتیب نسبت تعدادی و مبلغی هر یک از انواع خدمات ارائه شده را در کل شبکه پرداخت نشان می‌دهد.

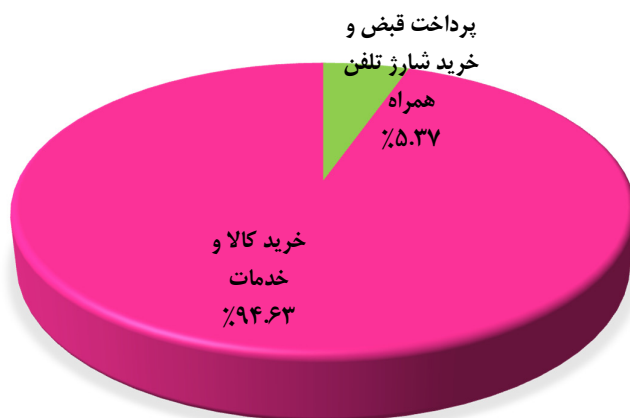
شکل ۴-۲ مبین آن است که در اسفند ماه ۱۳۹۶، ۸۰/۴۶ درصد خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپرک از نوع خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده که با توجه به شکل ۶-۲ نسبت به ماه گذشته این سهم کاهش ۰/۳

درصدی داشته است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، خدمت "مانده‌گیری" با ۷/۱۵ درصد سهم، کمترین سهم از کل خدمات در بین خدمات ارائه شده داشته است.

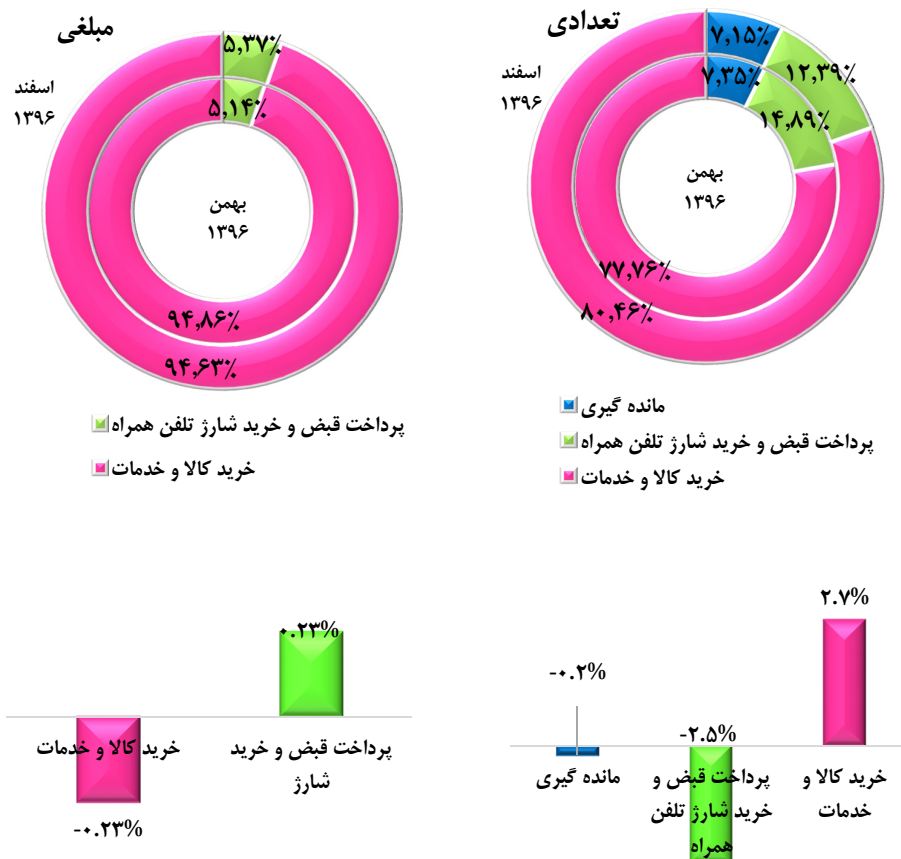
شکل ۲-۴ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - اسفند ۱۳۹۶

همانگونه که مشاهده می‌گردد، شکل ۲-۵ نشان می‌دهد که ۹۴/۶۳ درصد مبلغ خدمات ارائه شده در ماه اسفند ۱۳۹۶ مربوط به خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده است و خدمت "مانده‌گیری" نیز به دلیل عدم اثر مالی بر مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت، سهم مبلغی صفر را دارا بوده است.

شکل ۲-۵ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - اسفند ۱۳۹۶

برای بررسی تغییرات تعدادی و مبلغی در انواع خدمات به صورت ماهانه، شکل ۲-۶ ترسیم شده است. دو شکل دایره‌ای سهم هر یک از خدمات از کل و شکل‌های میله‌ای اختلاف سهم خدمات در این دوره یک ماهه را نشان می‌دهد.

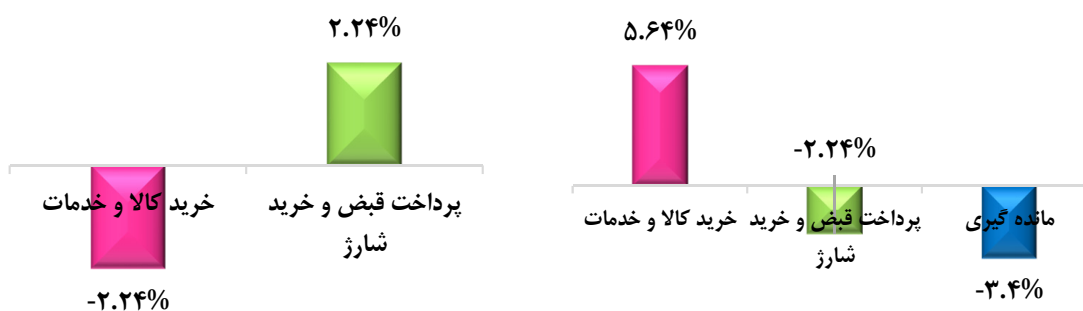
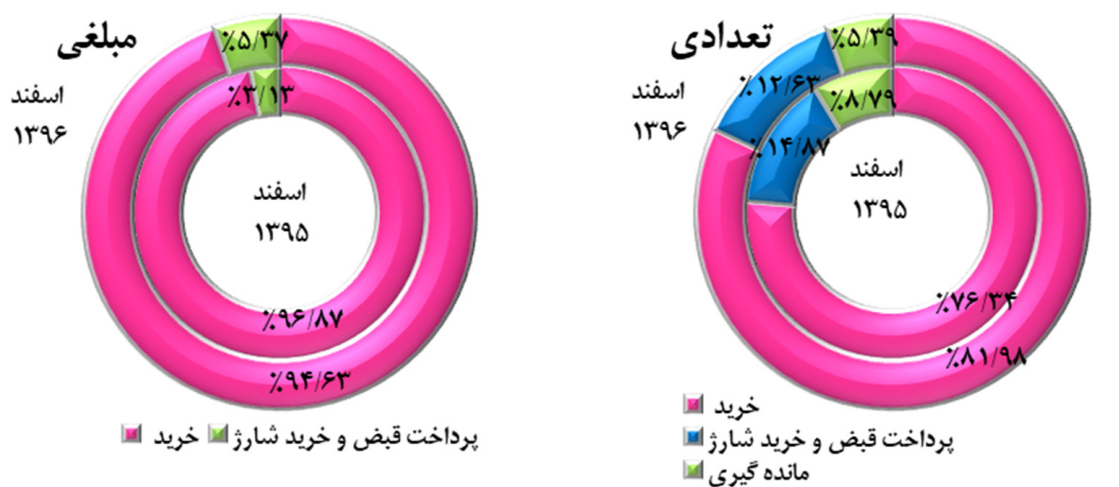

شکل ۲-۶ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - بهمن و اسفند ۱۳۹۶

در شکل ۲-۶ ملاحظه می‌شود که نسبت به بهمن ماه ۱۳۹۶، سهم تعدادی خدمات "مانده‌گیری" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" از کل تراکنش‌ها کاهش داشته و خدمت "خرید کالا و خدمات" با افزایش مواجه بوده است. سهم تعدادی تراکنش‌های "مانده‌گیری" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ترتیب ۰/۰۲ و ۲/۵ درصد کاهش داشته و در مقابل سهم تعدادی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" با افزایش ۲/۷ درصدی مواجه بوده است. سهم مبلغی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نیز در اسفند ماه با کاهش ۰/۲۳

درصدی همراه بوده است که میزان کاهش یافته به سهم مبلغی تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" افزوده شده است.

در شکل ۷-۲ این موضوع در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته یعنی بهمن ماه ۱۳۹۵ بررسی شده است.

شکل ۷-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - اسفند ۱۳۹۵ و اسفند ۱۳۹۶

بر اساس شکل ۲-۷ ملاحظه می‌شود علی‌رغم رشد ۵/۶۴ درصدی سهم تعداد تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در اسفند ماه ۱۳۹۶ نسبت به اسفند ماه ۱۳۹۵، سهم مبلغی آن میزان ۲/۲۴ درصد کاهش داشته است. تعداد تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" در قیاس نقطه به نقطه با کاهش ۲/۲۴ درصدی همراه بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری نیز کاهش ۳/۴ درصدی را تجربه نموده است.

۲,۲. نفوذ منطقه‌ای

شاخص نفوذ منطقه‌ای بیانگر سرانه ابزارهای پذیرش و تعداد تراکنش‌های هر ابزار در کل کشور و در هر استان است. این شاخص معیاری برای سنجش فراگیر شدن خدمات پرداخت الکترونیک کارتی در مناطق مختلف کشور است.

۲,۲,۱. ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی

آمار تعداد کل هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی شبکه شاپرک و سرانه آن به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال^{۱۱} مصرف‌کننده خدمات کارت در کل کشور (ضریب نفوذ ابزار پذیرش) در جدول ۲-۱۰ ارائه شده است.

همانطور که ملاحظه می‌شود ضریب نفوذ مجموع ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در اسفند ماه ۱۴۴۲/۷۷، ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور بوده است. بیشترین میزان نفوذ این ابزارها متعلق به کارتخوان فروشگاه‌های با تعداد ۱,۱۶۰/۳۶ عدد به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور می‌باشد و کمترین آن به ابزار پذیرش اینترنتی اختصاص دارد که به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر صرفاً ۱۲۱/۷۱ ابزار پذیرش اینترنتی در کشور وجود دارد. به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور نیز ۱۶۰/۷۱ ابزار پذیرش موبایلی نیز در کشور وجود دارد. شایان توجه است که بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌ها، امکان دسترسی از نقاط مختلف کشور به ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام پرداخت‌ها میسر بوده است. این در حالی است که ماهیت پرداخت وجوه با استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به نسبت ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها که نیازمند حضور فیزیکی کارت در محل می‌باشد، متفاوت است.

^{۱۱} آمار جمعیت افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، از بخش نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ از شبکه ملی آمار استخراج شده است.

جدول ۱۰-۲ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - اسفند ۱۳۹۶

ابزار پذیرش	تعداد ابزار	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	ضریب نفوذ هر ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر
ابزار پذیرش اینترنتی	۷۱۲,۹۴۶	۵۸,۵۷۷,۱۷۵	۱۲۱/۷۱
ابزار پذیرش موبایلی	۹۴۱,۳۷۷		۱۶۰/۷۱
کارتخوان فروشگاه‌های	۶,۷۹۷,۰۳۵		۱,۱۶۰/۳۶
کل ابزارها	۸,۴۵۱,۳۵۸		۱,۴۴۲/۷۷

در اسفند ماه ۱۳۹۶ نزدیک به ۱,۴۴۳ ابزار شاپرکی به ازای هر ۱۰ هزار نفر جمعیت بالای ۱۸ سال کشور وجود دارد که از این تعداد ۱,۱۶۰ ابزار، ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌باشد. همچنین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز به ازای هر ۱۰ هزار نفر بالای ۱۸ سال در کشور به ترتیب ۱۲۲ و ۱۶۱ ابزار می‌باشد.

۲,۲,۲. سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور

آمار تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز سرانه تراکنش‌های هر یک از این ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال را در اسفند ماه سال جاری در جدول ۱۱-۲ ارائه گردیده است.

جدول ۱۱-۲ سرانه تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - اسفند ۱۳۹۶

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	سرانه تراکنش‌های هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۶۸,۹۱۳,۴۳۴	۵۸,۵۷۷,۱۷۵	۱/۱۸
ابزار پذیرش موبایلی	۱۱۶,۹۱۲,۶۲۸		۲/۰۰
کارتخوان فروشگاه‌های	۱,۵۶۸,۱۰۵,۲۳۶		۲۶/۷۷
کل ابزارها	۱,۷۵۳,۹۳۱,۲۸۸		۲۹/۹۴

همانطور که در جدول ۱۱-۲ ملاحظه می‌شود به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال، در اسفند ماه سال جاری ۲۹/۹۴ عدد تراکنش پرداخت الکترونیکی صورت گرفته است و بیشترین سرانه تعداد تراکنش متعلق به کارتخوان فروشگاه‌های با ۲۶/۷۷ تراکنش برای هر فرد بالای ۱۸ سال بوده است.

۲,۲,۳. تعداد و تعداد سرانه کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان

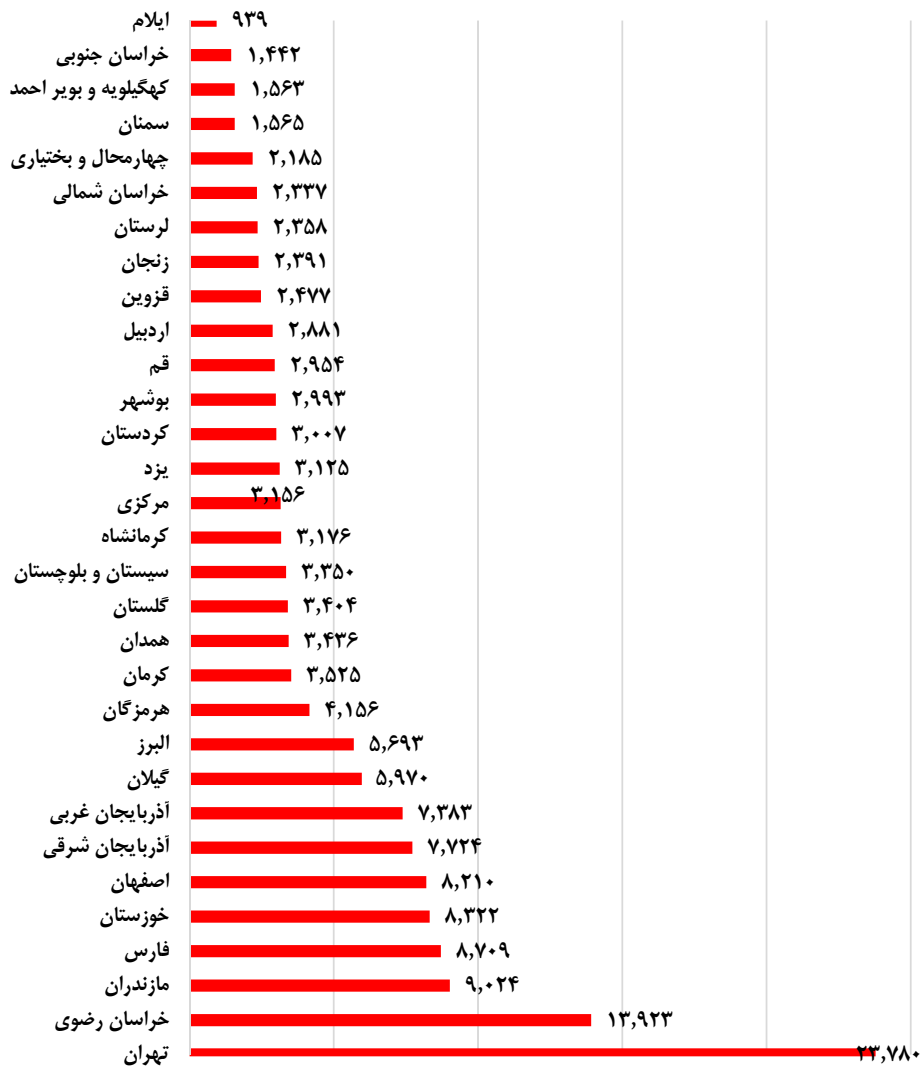
در این بخش به منظور بررسی نحوه توزیع و میزان نفوذ ابزارهای پذیرش، تعداد و سرانه هر یک از ابزارهای فعال سیستمی در استان‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد. شایان توجه است که برخلاف کارتخوان فروشگاه‌ها، خدمات ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارها فراهم است. بنابراین سرانه ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای هر استان معنای دقیقی نداشته و صرفاً تعداد توزیع شده این دو ابزار پذیرش در بخش بعدی مورد توجه قرار می‌گیرد. اطلاعات مربوط به تعداد توزیع شده کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در ۵ استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال و تغییرات آن در اسفند ماه ۱۳۹۶ نسبت به بهمن ماه در جدول ۱۲-۲ ارائه شده است.

جدول ۱۲-۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - بهمن و اسفند ۱۳۹۶

نام استان	بهمن ۱۳۹۶	اسفند ۱۳۹۶	میزان تغییرات	درصد تغییرات
تهران	۱,۴۱۶,۲۰۰	۱,۴۳۹,۹۸۰	۲۳,۷۸۰	۱/۶۸٪
خراسان رضوی	۵۱۵,۵۳۹	۵۲۹,۴۶۲	۱۳,۹۲۳	۲/۷۰٪
اصفهان	۴۸۲,۷۱۸	۴۹۰,۹۲۸	۸,۲۱۰	۱/۷۰٪
فارس	۳۸۰,۷۲۶	۳۸۹,۴۳۵	۸,۷۰۹	۲/۲۹٪
خوزستان	۳۲۶,۰۲۶	۳۳۴,۳۴۸	۸,۳۲۲	۲/۵۵٪

همانگونه که در جدول ۱۲-۲ مشاهده می‌گردد، استان‌های تهران، خراسان رضوی، اصفهان، فارس و خوزستان به ترتیب دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال در اسفند ۱۳۹۶ بوده‌اند.

بر اساس اطلاعات جدول ۲-۱۲، شکل ۲-۸ تغییرات تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌ها را در اسفند ماه ۱۳۹۶ نسبت به بهمن ماه نشان می‌دهد.

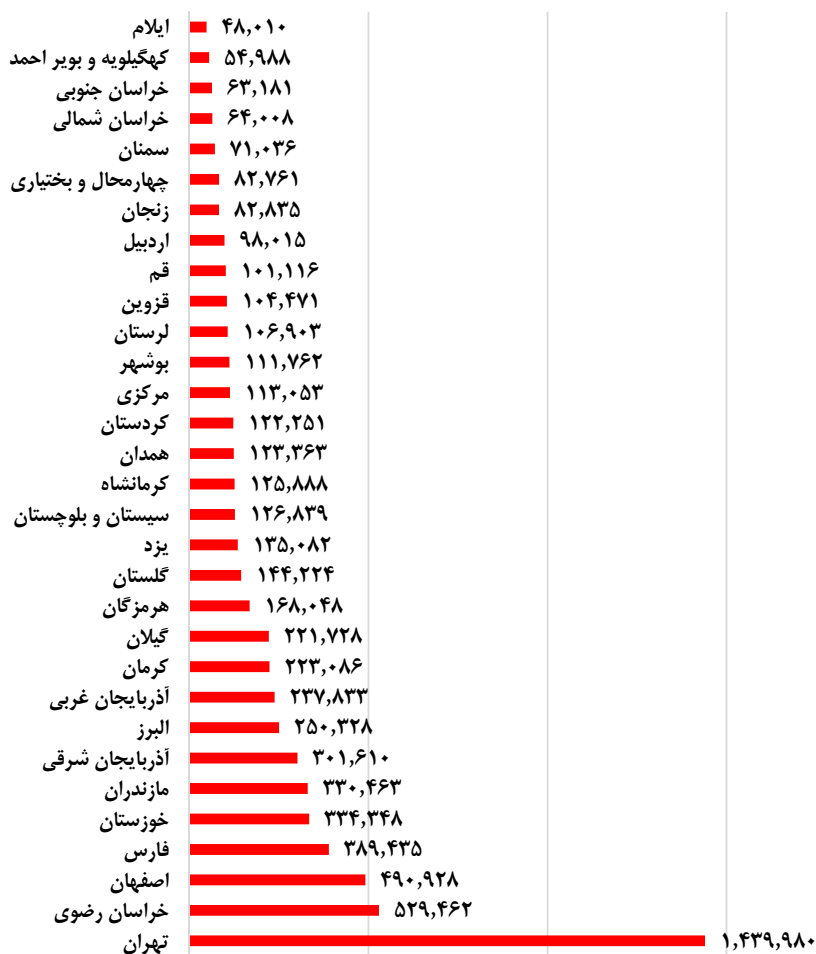

شکل ۲-۸ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان - اسفند ۱۳۹۶ نسبت به بهمن ۱۳۹۶

در اسفند ماه ۱۳۹۶ نرخ رشد تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های سیستمی نسبت به بهمن ماه در تمامی استان‌ها مثبت بوده و در این بین بیشترین تعداد افزایش متعلق به استان تهران با افزایش ۲۳,۷۸۰ عددی می‌باشد. استان‌های

ایلام، خراسان جنوبی و کهگیلویه و بویر احمد نیز به ترتیب با افزایش ۹۳۹، ۱،۴۴۲ و ۱،۵۶۳ پایانه کارتخوان فروشگاه‌های کمترین میزان افزایش را به خود اختصاص داده‌اند.

شکل ۲-۹ تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در استان‌های کشور را نشان می‌دهد و مبین آن است که همچنان بیشترین تعداد این ابزار با اختلاف زیادی نسبت به سایر استان‌ها، در استان تهران توزیع شده است.

شکل ۲-۹ تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان - اسفند ۱۳۹۶

در ادامه توزیع کارتخوان فروشگاهی به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال که متقاضی استفاده از خدمات پرداخت الکترونیک هستند، در هر استان مورد بررسی قرار گرفته است. اطلاعات مربوط به تعداد سرانه این ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر یک از استان‌های کشور، در جدول ۲-۱۳ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۳: تعداد سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - بهمن و اسفند ۱۳۹۶

نام استان	تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی		درصد تغییرات
	اسفند ۱۳۹۶	بهمن ۱۳۹۶	
یزد	۰/۱۶۹	۰/۱۶۵	۲/۳۷٪
هرمزگان	۰/۱۴۱	۰/۱۳۷	۲/۵۴٪
تهران	۰/۱۴۰	۰/۱۳۸	۱/۶۸٪
بوشهر	۰/۱۳۵	۰/۱۳۱	۲/۷۵٪
سمنان	۰/۱۳۳	۰/۱۳۰	۲/۲۵٪
مازندران	۰/۱۲۹	۰/۱۲۶	۲/۸۱٪
اصفهان	۰/۱۲۶	۰/۱۲۴	۱/۷۰٪
چهارمحال و بختیاری	۰/۱۲۳	۰/۱۱۹	۲/۷۱٪
البرز	۰/۱۲۱	۰/۱۱۸	۲/۳۳٪
خراسان جنوبی	۰/۱۲۰	۰/۱۱۷	۲/۳۴٪
خراسان رضوی	۰/۱۱۷	۰/۱۱۴	۲/۷۰٪
ایلام	۰/۱۱۱	۰/۱۰۹	۱/۹۹٪
قزوین	۰/۱۱۱	۰/۱۰۸	۲/۴۳٪
کهگیلویه و بویر احمد	۰/۱۱۰	۰/۱۰۷	۲/۹۳٪
گیلان	۰/۱۱۰	۰/۱۰۷	۲/۷۷٪
قم	۰/۱۱۰	۰/۱۰۷	۳/۰۱٪
گلستان	۰/۱۱۰	۰/۱۰۷	۲/۴۲٪
فارس	۰/۱۰۸	۰/۱۰۵	۲/۲۹٪
زنجان	۰/۱۰۷	۰/۱۰۴	۲/۹۷٪

درصد تغییرات	تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی		نام استان
	اسفند ۱۳۹۶	بهمن ۱۳۹۶	
۳/۷۹٪	-/۱۰۷	۰/۱۰۳	خراسان شمالی
۳/۰۳٪	-/۱۰۵	۰/۱۰۲	اردبیل
۲/۸۷٪	-/۱۰۵	۰/۱۰۲	مرکزی
۲/۵۲٪	-/۱۰۴	۰/۱۰۱	کردستان
۲/۶۳٪	-/۱۰۴	۰/۱۰۱	آذربایجان شرقی
۳/۲۰٪	-/۱۰۲	۰/۰۹۹	آذربایجان غربی
۲/۵۵٪	-/۱۰۲	۰/۰۹۹	خوزستان
۱/۶۱٪	-/۱۰۱	۰/۰۹۹	کرمان
۲/۸۷٪	-/۰۹۵	۰/۰۹۲	همدان
۲/۵۹٪	-/۰۸۵	۰/۰۸۳	کرمانشاه
۲/۲۶٪	-/۰۸۳	۰/۰۸۲	لرستان
۲/۷۱٪	-/۰۷۹	۰/۰۷۷	سیستان و بلوچستان

در شکل ۱۰-۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۲-۱۰ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - اسفند ۱۳۹۶

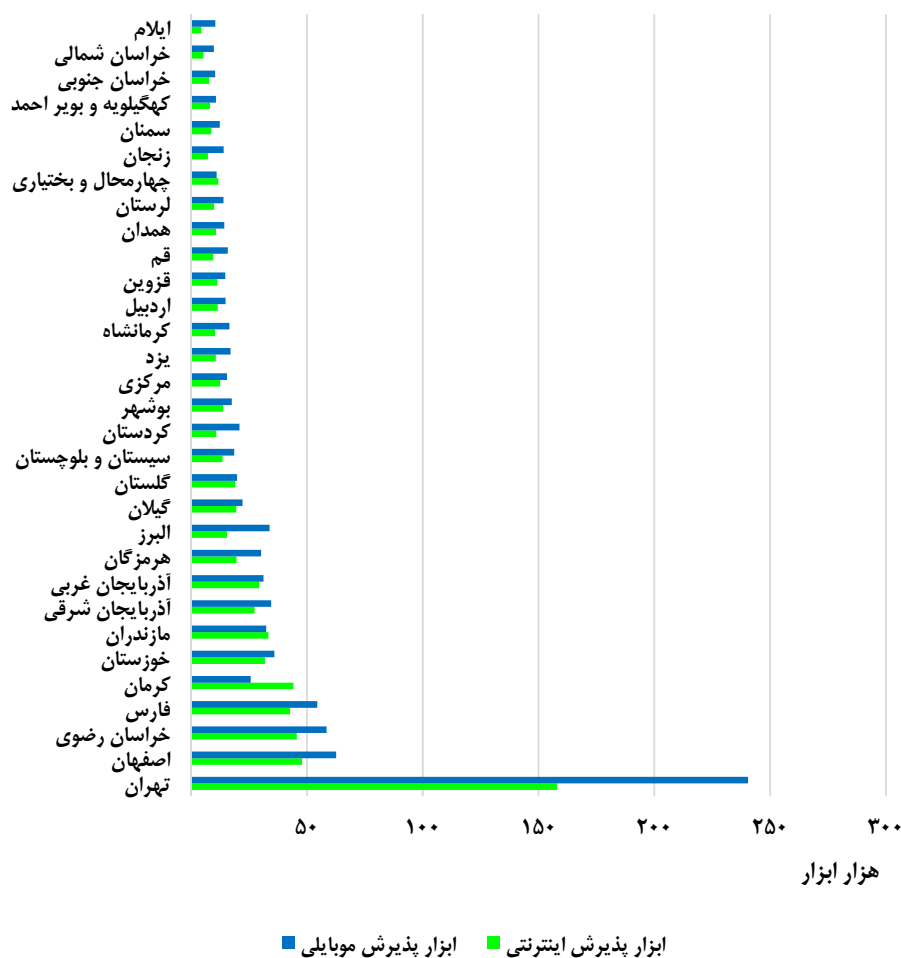
همانگونه که مشاهده می‌گردد، بیشترین تعداد سرانه کارتخوان فروشگاه‌های به ترتیب به استان‌های یزد، هرمزگان و تهران و کمترین آن به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و کرمانشاه تعلق گرفته است. لازم به ذکر است که به منظور انجام محاسبات سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های هر استان از جمعیت بالای ۱۸ سال کشور بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ استفاده شده است. بر همین اساس در اسفند ماه ۱۳۹۶، تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در کل کشور ۰/۱۱۶۰ عدد به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال (۱،۱۶۰ ابزار به ازای هر ۱۰،۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال) بوده است.

۲.۲.۴. تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی

همانطور که قبلاً ذکر شد، امکان استفاده از ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام عملیات پرداخت الکترونیکی (بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های) به دلیل اینکه نیاز به حضور فیزیکی ابزار کارت ندارد، لزوماً به

منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارهای پذیرش میسر می‌باشد. لذا محاسبه تعداد سرانه این ابزارها برای بررسی، معنای دقیقی نداشته و تنها تعداد این ابزارها در استان‌های کشور بررسی می‌شود. شایان ذکر است که این اطلاعات بر مبنای آدرس و استان ثبت شده در اطلاعات پذیرندگان ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی محاسبه شده است.

تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به تفکیک استان‌های محل استقرار پذیرندگان ثبت شده در سویچ شاپرک، در شکل ۲-۱۱ ترسیم شده است.

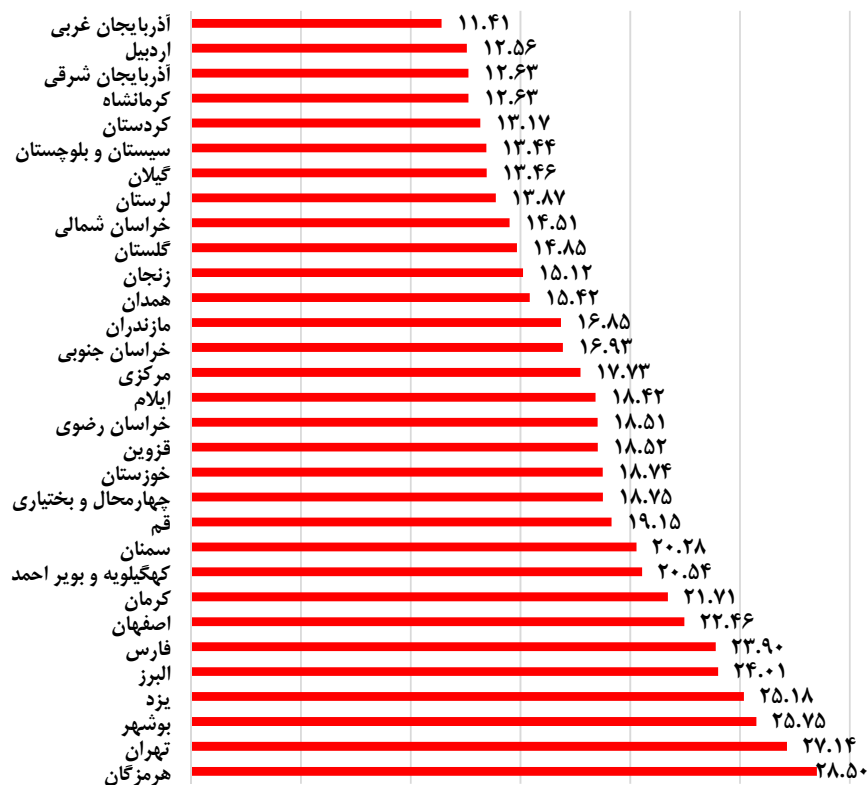

شکل ۲-۱۱ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - اسفند ۱۳۹۶

شکل ۲-۱۱ مبین آن است بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به ترتیب در اختیار استان‌های تهران، اصفهان و خراسان رضوی بوده می‌باشد.

۲,۲,۵. تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور

استفاده از ابزارهای پذیرشی که در انجام عملیات پرداخت الکترونیکی نیازی به ارائه فیزیک کارت بانکی ندارد (یعنی ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی) بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و انجام تراکنش به وسیله این ابزارها (که هر یک از پذیرندگان آن به یک استان خاص تعلق دارند) از نقاط مختلف کشور امکان پذیر است. به همین دلیل شکل زیر به منظور نمایش تعداد سرانه تراکنش‌ها صرفاً برای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (که موقعیت محلی برای آن معنی دار بوده) در استان‌های مختلف برای اسفند ماه ۱۳۹۶ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - اسفند ۱۳۹۶

همانطور که در شکل ۲-۱۲ ملاحظه می‌شود استان‌های هرمزگان، تهران و بوشهر در سه جایگاه نخست تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، قرار گرفته‌اند و آذربایجان غربی، اردبیل و آذربایجان شرقی کمترین تعداد سرانه تراکنش‌های این ابزار را در اسفند ماه ۹۶ داشته‌اند.

۲,۳. شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها

در این قسمت به بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها پرداخته می‌شود. بدین منظور ابتدا دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزار پذیرش به تفکیک ارائه می‌شود. سپس نسبت دهکی برای کل ابزارهای پذیرش و نیز دهک‌های قیمتی به تفکیک هر خدمت و به طور هم‌زمان به تفکیک نوع ابزار ارائه می‌شود.

۲,۳,۱. دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه

در این بخش از گزارش شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزارهای پذیرش یعنی "کارتخوان فروشگاه‌ها"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" در اسفند ماه ۱۳۹۶ ترسیم شده و مورد بررسی قرار می‌گیرد. بر اساس شکل ۱-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ترسیم شده است. این بازه‌ها با توجه به نحوه محاسبه کارمزد بانک پذیرنده تقسیم‌بندی شده‌اند، چراکه سهم کارمزدی بانک پذیرنده به ازای تراکنش‌های با مبالغ:

- زیر ۵۰,۰۰۰ ریال

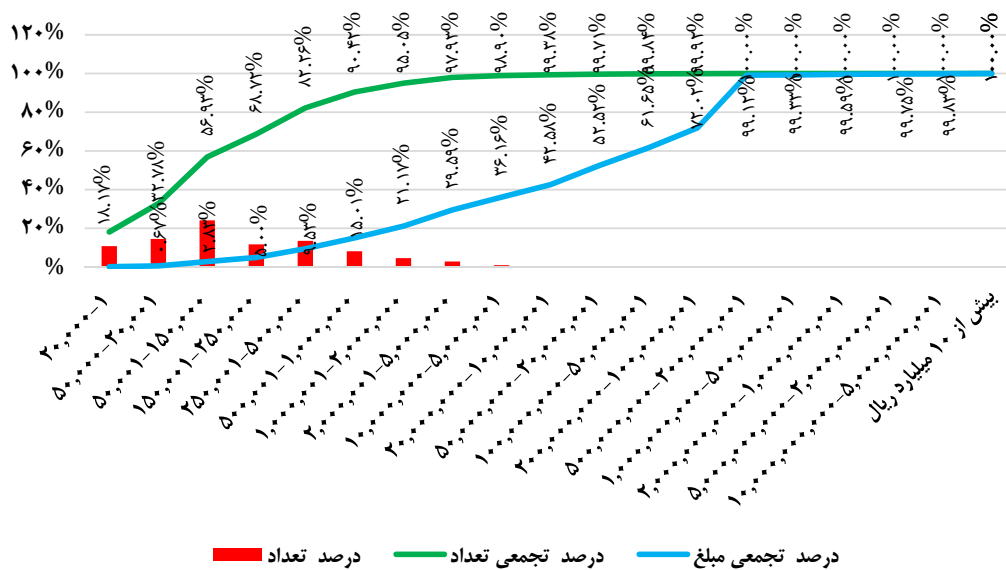
- بین ۵۰,۰۰۱ ریال تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال

- بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال

محاسبه می‌گردد.

سهم تراکنش‌های مانده‌گیری از کل تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۷/۳۴ درصد می‌باشد. همانگونه که از اطلاعات موجود در شکل ۱-۱۳ مشخص است در اسفند ماه ۱۳۹۶:

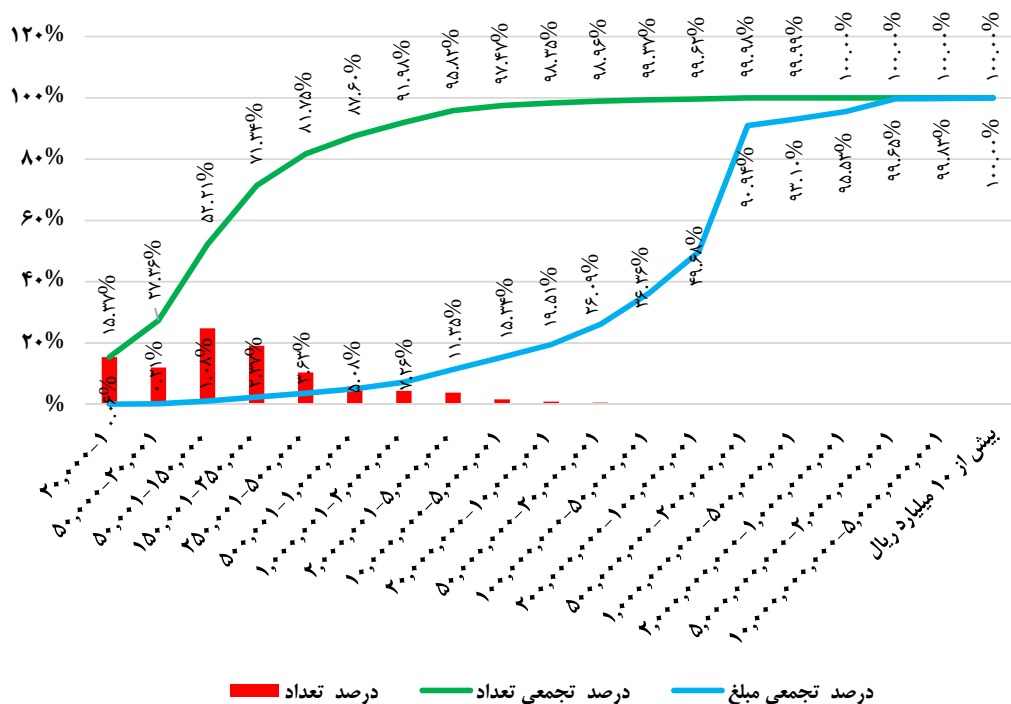
- بیشترین تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی دارای مبلغی بین ۵۰،۰۰۱ تا ۱۵۰،۰۰۰ ریال بوده است.
- ۲۵/۴۴ درصد تعداد تراکنش‌های ابزار کارت خوان فروشگاهی، مبلغ زیر ۵۰،۰۰۰ ریال را داشته‌اند.
- ۳۵/۹۳ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی، در بازه مبلغی ۵۰،۰۰۱ تا ۲۵۰،۰۰۰ ریال بوده‌اند.
- ۳۱/۲۸ درصد تراکنش‌ها با مبلغ بالای ۲۵۰،۰۰۰ ریال انجام گرفته‌اند.

شکل ۲-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی (بر حسب ریال) - اسفند ۱۳۹۶

در اسفند ماه ۱۳۹۶، تعداد تراکنش‌های با مبلغ زیر ۵۰،۰۰۰ ریال در ابزار کارتخوان فروشگاهی برابر با ۳۹۸،۹۲۰،۶۳۱ عدد تراکنش بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های با مبلغ بین ۵۰،۰۰۱ ریال و ۲۵۰،۰۰۰ ریال برابر با ۵۶۳،۴۸۳،۱۶۰ عدد تراکنش بوده و کل تعداد تراکنش‌های با مبلغ بالای ۲۵۰،۰۰۱ ریال برابر با ۴۹۰،۵۳۹،۴۴۱ عدد تراکنش می‌باشد. با توجه به نمودار دامنه مبلغی ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌توان بیان نمود که بیش از ۹۰ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی دارای مبلغ کمتر از ۵ میلیون ریال می‌باشد.

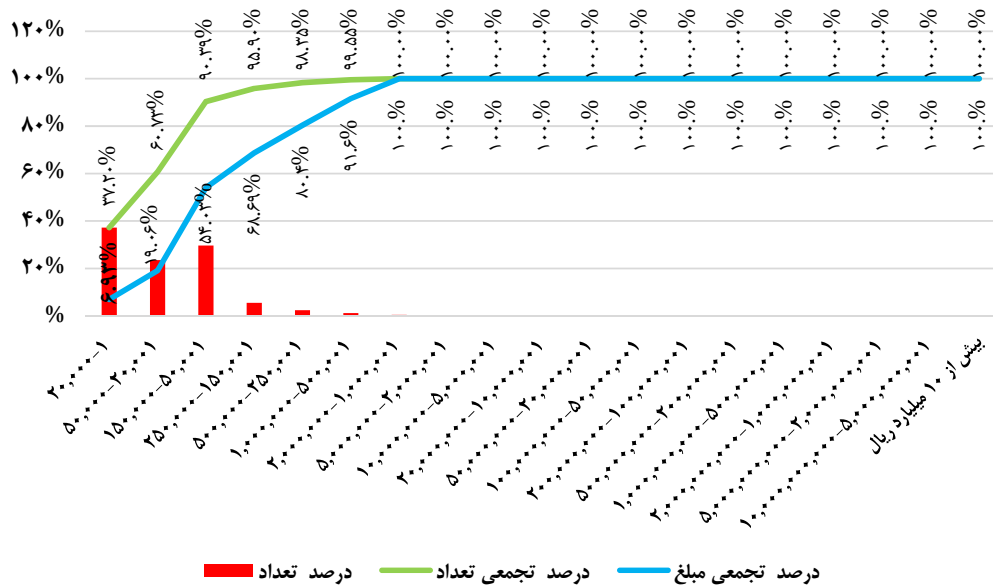
شکل ۲-۱۴ ترسیم کننده دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی است.

شکل ۲-۱۴ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - اسفند ۱۳۹۶

دامنه مبلغی تراکنش‌های انجام شده توسط ابزار پذیرش اینترنتی، مبین آن است بیشترین تعداد تراکنش‌ها در بازه ۵۰,۰۰۱ تا ۱۵۰,۰۰۰ ریال قرار گرفته‌اند و این بازه ۲۴/۸۵ درصد از کل تراکنش‌ها را در بر می‌گیرد. در این ابزار پذیرش حدود ۷۲ درصد کل تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۵۰,۰۰۰ هزار ریال هستند.

شکل ۲-۱۵ نیز دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را نمایش می‌دهد.

شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - اسفند ۱۳۹۶

در بررسی شکل ۲-۱۵ که مربوط به دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد، شرایط کاملاً متفاوت با ابزار پذیرش اینترنتی و کارتخوان فروشگاهی بوده است، به نحوی که ۳۷/۲۰ درصد مجموع تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۰،۰۰۰ ریال و ۶۰/۷۳ درصد تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۵۰،۰۰۰ ریال بوده‌اند. با توجه به استفاده عموم جامعه از کارت‌های شارژ با مبلغ در حدود ۵۰،۰۰۰ ریالی و همچنین اقبال فراوان ابزار پذیرش موبایلی به منظور تهیه کارت‌های شارژ اپراتورهای مختلف، می‌توان حضور حداکثری تراکنش‌های موبایلی در دامنه مبلغی کمتر از ۵۰،۰۰۰ ریال را توجیه نمود. شایان ذکر است که با توجه به ممنوعیت ارائه خدمت خرید کالا و خدمات با استفاده از ابزار پذیرش موبایلی در دی ماه ۱۳۹۴ از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا.، شکل فوق صرفاً نمایشی از دامنه مبلغی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. نکته قابل توجه در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی، اعمال محدودیت سقف مبلغی ۲ میلیون ریالی می‌باشد که شکل ۲-۱۵ به خوبی نمایانگر انجام تراکنش‌ها با مبلغ حداکثر تا این سقف می‌باشد. البته لازم به ذکر است که از اردیبهشت ماه سال ۱۳۹۶ و با توجه به راه‌اندازی پرداخت‌های NFC در شبکه پرداخت کشور انجام تراکنش‌های خرید با ابزار پذیرش موبایلی ممکن شده است.

۲،۳،۲. نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها

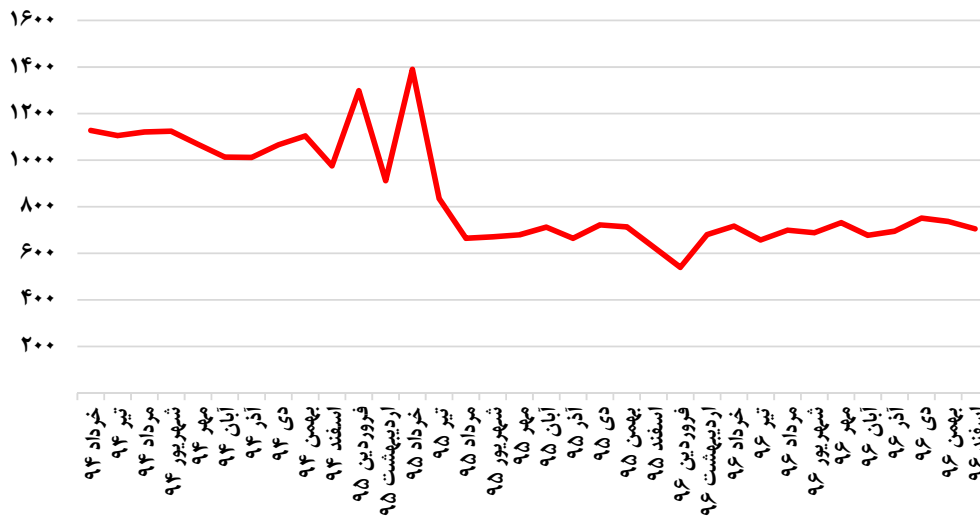
در این بخش شاخص نسبت دهکی^{۱۲} به منظور اندازه‌گیری نابرابری در توزیع ارزش‌هایی نظیر درآمد، ثروت و ... محاسبه می‌شود. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابری مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارت می‌باشد که روند کاهشی آن در طول زمان نشان‌دهنده حذف تراکنش‌های با مبالغ بسیار ریز و یا بسیار بزرگ تعریف می‌شود. جدول ۲-۱۲ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپرک را در اسفند ۱۳۹۶ در مقایسه با ماه گذشته و نیز ماه مشابه سال ۱۳۹۵ ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۴ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی

مقایسه نقطه به نقطه			مقایسه ماهانه			محاسبه نسبت دهکی
درصد تغییرات	اسفند ۱۳۹۶	اسفند ۱۳۹۵	درصد تغییرات	اسفند ۱۳۹۶	بهمن ۱۳۹۶	
-۳/۸۲٪	۱۰،۰۰۵،۳۳۹/۵۵	۱۰،۴۰۲،۹۶۴/۱۴	۲/۳۶٪	۱۰،۰۰۵،۳۳۹/۵۵	۹،۷۷۴،۶۴۰/۷۱	میانگین مبالغ تراکنش‌های دهک دهم (ریال)
-۱۴/۴۸٪	۱۴،۱۹۲/۰۸	۱۶،۵۹۵/۰۹	۷/۰۰٪	۱۴،۱۹۲/۰۸	۱۳،۲۶۴/۱۱	میانگین مبالغ تراکنش‌های دهک اول (ریال)
۱۲/۴۶٪	۷۰۴/۹۹	۶۲۶/۸۷	-۴/۳۳٪	۷۰۴/۹۹	۷۳۶/۹۲	نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در مقایسه نقطه به نقطه رشد ۱۲/۴۶ درصدی و در قیاس ماهانه نیز رشد ۴/۳۳- درصدی داشته است. در قیاس ماهانه، متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک دهم افزایش ۲/۳۶ درصدی و متوسط مبلغی دهک اول رشد ۷/۰۰ درصدی را تجربه نموده است که در نهایت منجر به کاهش ۴/۳۳ درصدی نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول شده است در قیاس ماهانه شده است. در قیاس نقطه به نقطه نیز با توجه به میزان کاهش بیشتر در متوسط مبلغی دهک اول نسبت به کاهش مشاهده شده در متوسط مبلغ هر تراکنش دهک دهم شاهد افزایش نسبت متوسط مبلغ دهک دهم به دهک اول می‌باشیم.

^{۱۲} تراکنش‌های دوره مورد بررسی به ۱۰ دهک با تعداد تراکنش مساوی تقسیم شده و مورد بررسی قرار گرفته است.

شکل ۲-۱۶ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی

با توجه به شکل ۲-۱۶، نسبت دهکی در اسفند ماه ۱۳۹۶ نسبت به بهمن ماه روند کاهشی داشته است، به طوری که نسبت دهکی در اسفند ۱۳۹۶ نسبت به بهمن کاهش نزدیک به ۳۲ واحدی را تجربه نموده است.

۲.۳.۳. بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

در این بخش به منظور بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها، دهک‌های قیمتی هر دو خدمت "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش ارائه شده است. جدول ۲-۱۵ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

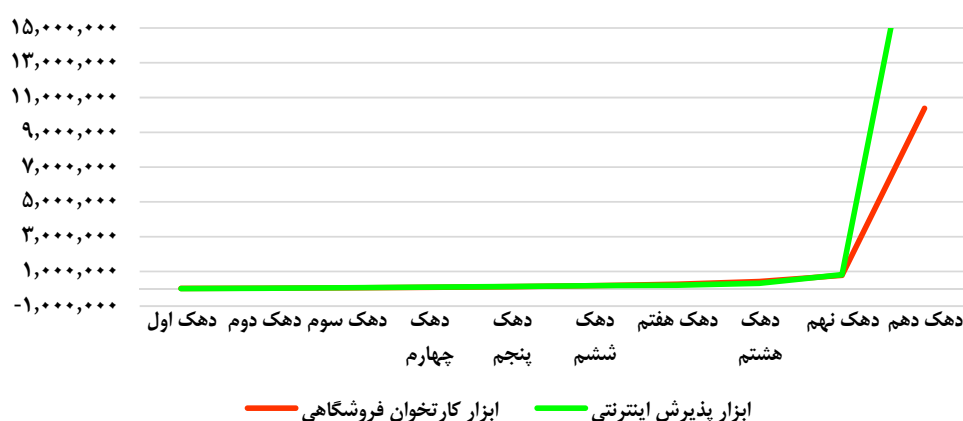
جدول ۲-۱۵ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	کارخوان فروشگاهی	
۱۰.۶۱۶/۸۳	۱۵.۰۶۳/۳۱	دهک اول
۲۹.۴۶۷/۵۳	۳۴.۹۶۰/۳۵	دهک دوم

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	کارتخوان فروشگاهی	
۵۹,۰۲۶/۵۰	۵۵,۵۶۸/۶۰	دهک سوم
۹۸,۹۹۳/۱۱	۸۷,۱۸۶/۶۲	دهک چهارم
۱۲۹,۷۸۵/۱۰	۱۲۳,۲۰۱/۸۳	دهک پنجم
۱۸۱,۸۷۰/۸۳	۱۸۰,۰۹۳/۰۹	دهک ششم
۲۰۷,۲۴۶/۳۸	۲۶۳,۱۹۱/۹۷	دهک هفتم
۳۱۱,۲۵۴/۸۵	۴۱۲,۱۹۹/۷۲	دهک هشتم
۸۱۲,۱۵۴/۳۳	۷۶۷,۰۰۹/۱۷	دهک نهم
۲۴,۷۸۹,۶۰۶/۴۷	۱۰,۳۷۴,۱۰۱/۲۸	دهک دهم

* ارائه خدمت خرید کالا و خدمات از طریق ابزار پذیرش موبایلی ممنوع و متوقف شده است.

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که متوسط مبلغ تراکنش‌های خرید کالا و خدمات در دهک‌های آخر قیمتی در ابزار پذیرش اینترنتی بالاتر از ابزار کارتخوان فروشگاهی است، این امر مؤید این موضوع است که ابزار پذیرش اینترنتی برای خرید کالا و خدمات با ارزش تری به کار گرفته می‌شود. در خدمت خرید کالا و خدمات اعداد جدول مبین آن است که به طور متوسط ۹۰ درصد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی (۹ دهک) مربوط به خرید کالا و خدمات با مبلغ کمتر از ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است. اطلاعات جدول ۲-۱۵ در شکل ۲-۱۷ برای مقایسه بهتر ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۷ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - اسفند ۱۳۹۶

در شکل ۲-۱۷ به علت نمایش بهتر، متوسط مبلغ دهک دهم به ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. در این ماه متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات توسط ابزار پذیرش اینترنتی ۲۴,۷۸۹,۶۰۶ ریال بوده است.

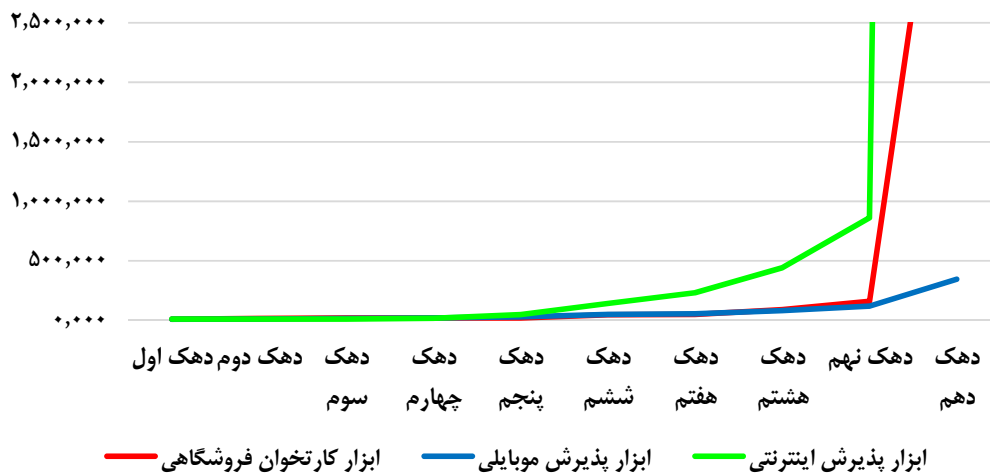
جدول ۲-۱۶ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۶ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاه	
۹,۸۶۲/۲۰	۹,۴۳۵/۵۷	۹,۷۱۲/۱۰	دهک اول
۱۰,۰۰۰/۰۰	۱۰,۶۳۶/۵۱	۱۷,۱۹۲/۲۴	دهک دوم
۱۰,۰۳۹/۳۸	۱۶,۷۲۱/۶۷	۲۰,۰۰۰/۰۰	دهک سوم
۱۸,۳۳۶/۲۶	۲۰,۵۰۳/۴۷	۲۰,۰۰۰/۰۰	دهک چهارم
۴۸,۸۸۴/۴۴	۲۹,۸۴۹/۵۹	۲۰,۱۶۳/۱۵	دهک پنجم
۱۴۱,۴۷۶/۶۵	۵۰,۰۰۰/۰۰	۴۶,۹۵۹/۳۵	دهک ششم
۲۳۲,۰۲۹/۲۳	۵۴,۱۵۵/۰۳	۵۰,۰۰۰/۰۰	دهک هفتم
۴۴۱,۲۳۴/۸۸	۸۳,۰۹۹/۰۸	۹۰,۶۳۷/۳۳	دهک هشتم
۸۶۱,۸۹۸/۰۲	۱۱۹,۱۵۲/۷۸	۱۵۹,۲۴۷/۶۰	دهک نهم
۵۰,۱۰۵,۳۳۶/۰۸	۳۴۵,۲۶۹/۳۱	۵,۱۵۸,۶۰۵/۵۴	دهک دهم

با توجه به اطلاعات جدول ۲-۱۶ به نظر می‌رسد که از ابزار کارتخوان فروشگاه و نیز ابزار پذیرش موبایلی به طور عمده برای خرید کارت شارژهای تلفن همراه اعتباری نیز استفاده می‌شود. به طوری که بیشترین تعداد تراکنش از نوع خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه صورت گرفته توسط کارتخوان فروشگاه، خرید کارت شارژ ۲۰,۰۰۰ ریالی بوده است که به طور متوسط ۲۰ درصد تراکنش‌های این ابزار (دو دهک قیمتی) را در بر می‌گیرد و ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) با مبلغ ۵۰,۰۰۰ ریالی انجام

گرفته است. این در حالی است که به طور متوسط ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) در ابزار پذیرش موبایلی با مبلغ ۵۰،۰۰۰ ریالی انجام شده است. به عبارتی این طور به نظر می‌رسد که به طور متوسط حداقل ۳۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های و ۱۰ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی مربوط به خرید کارت شارژ تلفن همراه اعتباری بوده است. مقایسه متوسط مبلغ هر دهک مبین آن است که در دهک‌های پایانی اختلاف متوسط مبلغ ابزار پذیرش اینترنتی با دو ابزار دیگر در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه قابل ملاحظه است. از جمله علل بیشتر بودن متوسط مبلغ دهک‌های مختلف در ابزار پذیرش اینترنتی، استفاده اکثر نهادهای متولی دریافت مالیات و عوارض از درگاه‌های اینترنتی می‌باشد. شکل ۲-۱۸ متوسط مبلغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه را به تفکیک ابزارهای پذیرش نشان می‌دهد.

شکل ۲-۱۸ متوسط مبلغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - اسفند ۱۳۹۶

در شکل ۲-۱۸ به علت نمایش بهتر، دهک دهم به ۲،۵۰۰،۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. متوسط مبلغ دهک دهم خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ در ابزار پذیرش اینترنتی حدود ۵۰،۱۰۵،۳۳۶ ریال و متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های این خدمت در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در حدود ۵،۱۵۸،۶۰۶ ریال بوده است. این در حالی است که در ابزار پذیرش موبایلی متوسط مبلغ دهک دهم حدود ۳۴۵،۲۶۹ ریال بوده است که نسبت به دو ابزار پذیرش دیگر، به طور قابل ملاحظه‌ای کمتر است.

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

۳. کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده اصلی‌ترین هدف شرکت‌های ارائه‌دهنده آن خدمات می‌باشد؛ چرا که ارتقای کیفیت خدمت ارائه شده افزایش مطلوبیت و رضایت‌مندی مصرف‌کننده را به دنبال خواهد داشت. شرکت شاپرک نیز در راستای وظایف نظارتی خود، به دنبال افزایش کیفیت انجام خدمات ارائه شده در شبکه و انجام صحیح پرداخت‌ها می‌باشد. کاهش خطاها و تراکنش‌های ناتمام از یک سو و افزایش دسترس‌پذیری حس شده خدمات و دسترس‌پذیری زمانی از سوی دیگر منجر به بهبود عملکرد شاپرک محسوب می‌گردد در ادامه شاخص‌هایی برای سنجش این هدف ارائه می‌گردد.

۳,۱. سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های شرکت شاپرک، تلاش برای کاهش وقوع خطاهای شبکه و افزایش نسبت تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها می‌باشد. در حال حاضر در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی، خطاها در پنج گروه "خطای صادرکنندگی"^{۱۳}، "خطای پذیرندگی"^{۱۴}، "خطای شاپرکی"^{۱۵}، "خطای کاربری"^{۱۶} و "خطای کسب و کار"^{۱۷} طبقه‌بندی می‌شوند. جدول ۱-۳ اطلاعات مربوط به تعداد تراکنش‌های موفق و ناموفق (خطادار) کل شبکه شاپرک را نشان می‌دهد که این بررسی حکایت از سهم ۸۸/۷۶ درصدی تراکنش‌های موفق و ۱۱/۲۴ درصدی خطاهای رخ داده در اسفند ماه ۱۳۹۶ دارد.

جدول ۱-۳ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - اسفند ۱۳۹۶

نوع تراکنش	تعداد	سهم از کل تراکنش‌ها
تراکنش‌های موفق	۱,۷۵۳,۹۳۱,۲۸۸	۸۸/۷۶٪
تراکنش‌های ناموفق	۲۲۲,۱۰۴,۹۷۶	۱۱/۲۴٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۱,۹۷۶,۰۳۶,۲۶۴	۱۰۰/۰۰٪

۳,۲. آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

همانطور که ذکر گردید، خطاهای تراکنش‌ها انواع مختلفی دارند که اطلاعات مربوط به آمار تعدادی هر یک از انواع خطا در دو ماه بهمن و اسفند ۱۳۹۶ در جدول ۲-۳ ارائه شده است. اطلاعات مندرج در این جدول تغییرات مربوط به هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق را نشان می‌دهد.

^{۱۳} علت خطا بانک صادر کننده یا شبکه شتاب می‌باشد.

^{۱۴} علت خطا سوئیچ شرکت ارائه کننده خدمات پرداخت می‌باشد.

^{۱۵} علت خطا سوئیچ شرکت شاپرک می‌باشد.

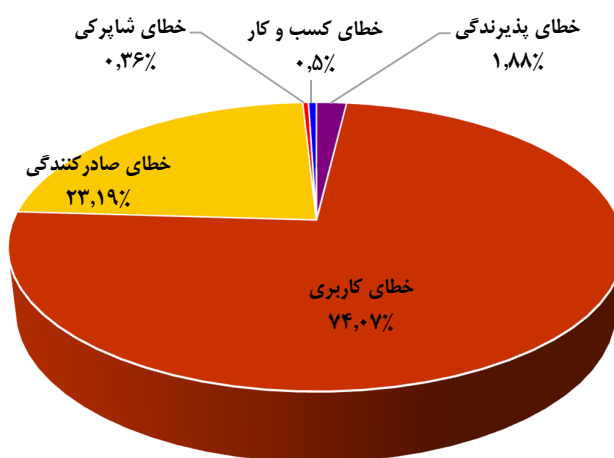
^{۱۶} علت خطا کاربران شبکه پرداخت الکترونیکی (دارندگان کارت) می‌باشد.

^{۱۷} رخداد خطا بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان می‌باشد.

جدول ۲-۳ مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - بهمن ۱۳۹۶

نوع تراکنش و انواع خطا	بهمن ۱۳۹۶	اسفند ۱۳۹۶	درصد تغییرات
ناموفق	خطای پذیرندگی	۱,۷۴۸,۵۷۹	۱۳۹/۳۷٪
	خطای کاربری	۱,۵۶۶,۰۴۱,۶۳	۵/۰۵٪
	خطای صادرکنندگی	۱۷,۳۷۸,۰۵۴	۱۹۶/۳۹٪
	خطای شاپرکی	۴۷۱,۵۰۳	۶۸/۹۶٪
	خطای کسب و کار	۶۳۷,۷۱۷	۷۳/۹۷٪
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۱۷۶,۸۴۰,۰۱۶	۲۲۲,۱۰۴,۹۷۶	۲۵/۶۰٪
موفق	۱,۵۴۶,۷۷۶,۵۴۷	۱,۷۵۳,۹۳۱,۲۸۸	۱۳/۳۹٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۱,۷۲۳,۶۱۶,۵۶۳	۱,۹۷۶,۰۳۶,۲۶۴	۱۴/۶۴٪

بر اساس اطلاعات جدول ۲-۳ ملاحظه می‌شود که در اسفند ماه ۱۳۹۶ تعداد خطاها در تمامی گروه‌ها با افزایش همراه بوده است.

شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - اسفند ۱۳۹۶

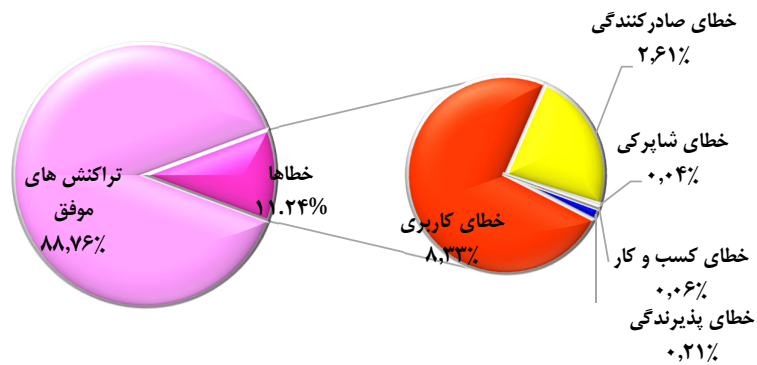
همچنین در راستای بررسی‌های انجام گرفته، اطلاعات جدول ۳-۳ حاکی از آن است که بروز خطای کاربری هنوز عمده‌ترین دلیل بروز خطاها بوده و ۷۴/۰۷ درصد از کل تراکنش‌های خطا را شامل می‌شود. این نوع خطا

به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت (نظیر کمبود موجودی یا فراموشی رمز) می‌باشد.

جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارت - اسفند ۱۳۹۶

سهم	تعداد	نوع تراکنش و انواع خطا	
۸۸/۷۶٪	۱,۷۵۳,۹۳۱,۲۸۸	تراکنش‌های موفق	موفق
۰/۲۱٪	۴,۱۸۵,۵۸۰	خطای پذیرندگی	ناموفق
۸/۳۳٪	۱۶۴,۵۰۶,۳۹۰	خطای کاربری	
۲/۶۱٪	۵۱,۵۰۶,۹۳۱	خطای صادرکنندگی	
۰/۰۴٪	۷۹۶,۶۵۵	خطای شاپرکی	
۰/۰۶٪	۱,۱۰۹,۴۲۰	خطای کسب و کار	
۱۰۰/۰۰٪	۱,۹۷۶,۰۳۶,۲۶۴	تعداد کل تراکنش‌ها	

در ادامه اطلاعات جدول ۳-۳ در شکل ۲-۳ به تصویر کشیده شده و سهم هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها در شکل آمده است.

شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - اسفند ۱۳۹۶

همانگونه که در شکل ۳-۲ فوق ملاحظه می‌شود، کمترین سهم در تراکنش‌های خطادار مربوط به خطای شاپرکی با سهم ۰/۰۴ درصدی از کل تراکنش‌ها بوده است. این نوع خطا سهم ۰/۳۶ درصدی را در بین تراکنش‌های خطادار داشته که در شکل ۳-۱ نشان داده شده است.

جهت بررسی تغییرات تراکنش‌های خطا در دو ماه متوالی بهتر است سهم انواع خطا نسبت به کل تراکنش‌های صورت گرفته در ماه مورد نظر، مورد قیاس قرار گیرد. لذا تغییر سهم تراکنش‌های خطا در دو ماه بهمن و اسفند ۱۳۹۶ در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

جدول ۳-۴ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - بهمن و اسفند ۱۳۹۶

تغییر سهم	سهم از کل تراکنش‌ها		نوع تراکنش و انواع خطا	
	اسفند ۱۳۹۶	بهمن ۱۳۹۶		
-۱۱٪	-۲۱٪	۱۰٪	خطای پذیرندگی	ناموفق
-۱۷۶٪	۸۳۳٪	۹۰۹٪	خطای کاربری	
۱۶۰٪	۲۶۱٪	۱۰۱٪	خطای صادرکنندگی	
-۱۰۱٪	-۰۴٪	۰۳٪	خطای شاپرکی	
-۱۰۲٪	-۱۰۶٪	۰۴٪	کسب و کار	
-۹۸٪	۱۱۲۴٪	۱۰۲۶٪	تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	موفق
-۹۸٪	۸۸۷۶٪	۸۹۷۴٪	تعداد کل تراکنش‌های موفق	
-	٪۱۰۰	٪۱۰۰	تعداد کل تراکنش‌ها	

اطلاعات جدول ۳-۴ مبین کاهش سهم گروه‌های خطایی کاربری از کل تراکنش‌های اسفند ماه ۱۳۹۶ می‌باشد. و در مقابل سهم تراکنش‌های خطا در سایر گروه‌ها خطایی با افزایش همراه بوده است.

۳,۳. دسترس پذیری حس شده خدمات

یکی از دلایل وجودی شرکت شاپرک و از مهم‌ترین اهداف آن، بهبود امکان دسترسی به خدمات و انجام تراکنش موفق در هر زمانی می‌باشد. برای سنجش میزان تحقق این هدف، شاخص دسترسی پذیری حس شده خدمات تعریف شده که سهم تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه یا تراکنش‌های موفق سیستمی سوئیچ شاپرک را از کل تراکنش‌ها محاسبه می‌کند. در ادامه اطلاعات مربوط به شاخص دسترسی پذیری حس شده خدمات در جدول ۳-۵ ارائه شده است.

جدول ۳-۵ دسترسی پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت

اسفند ۱۳۹۶		بهمن ۱۳۹۶		اسفند ۱۳۹۵		تراکنش‌های موفق
دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش‌ها	
۹۷/۰۹%	۱,۹۱۸,۴۳۷,۶۷۸	۹۸/۸۳%	۱,۷۰۳,۳۸۰,۷۱۰	۹۸/۶۰%	۱,۵۰۴,۰۱۴,۹۷۶	تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه پرداخت ^{۱۸}
۹۹/۹۶%	۱,۹۷۵,۲۳۹,۶۰۹	۹۹/۹۷%	۱,۷۳۳,۱۴۵,۰۶۰	۹۹/۹۸%	۱,۵۲۵,۰۷۵,۵۶۴	تراکنش‌های موفق سیستمی شاپرکی ^{۱۹}
-	۱,۹۷۶,۰۳۶,۲۶۴	-	۱,۷۳۳,۶۱۶,۵۶۳	-	۱,۵۲۵,۴۴۷,۲۶۵	تعداد کل تراکنش

جدول ۳-۵ مبین در دسترس بودن ۹۹/۹۶ درصدی خدمات شرکت شاپرک در اسفند ماه سال ۱۳۹۶ می‌باشد که نسبت به اسفند ماه سال ۱۳۹۵ کاهش ۰/۰۲ درصدی و نسبت به بهمن ماه سال جاری نیز کاهش ۰/۰۱ را تجربه نموده است.

^{۱۸} تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

^{۱۹} تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

۳,۴. آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه

شاخص میزان تراکنش‌های ناتمام^{۲۰} رخ داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارتی و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص‌هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. لذا می‌بایست نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها روندی کاهشی داشته باشد. جدول ۳-۶ مقادیر این شاخص را ارائه نموده است.

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - بهمن و اسفند ۱۳۹۶

تغییرات	اسفند ۱۳۹۶	بهمن ۱۳۹۶	تراکنش‌های ناتمام
۱۱/۱۰٪	۳۷۴,۹۲۸	۳۳۷,۴۷۹	تعداد تراکنش‌های ناتمام
۱۳/۳۹٪	۱,۷۵۳,۹۳۱,۲۸۸	۱,۵۴۶,۷۷۶,۵۴۷	تعداد کل تراکنش‌ها
-۰/۰۰۰۴٪	-۰/۰۲۱٪	-۰/۰۲۲٪	نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها

*در گزارش‌های پیشین، از عنوان "تراکنش معوق" به جای "تراکنش ناتمام" استفاده شده بود

همانطور که در جدول ۳-۶ ملاحظه می‌شود همزمان با رشد ۱۳/۳۹ درصدی تعداد تراکنش‌های موفق در اسفند ماه ۱۳۹۶ نسبت به بهمن ماه، تعداد تراکنش‌های ناتمام در این دوره افزایش ۱۱/۱۰ درصدی داشته است. نسبت تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌های موفق در این ماه نسبت به ماه گذشته کاهش ۰/۰۰۰۴ درصدی را تجربه نموده است.

^{۲۰} تراکنش دارنده‌ی کارت که موفق کاربری بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است).

بررسی عملکرد کلی شرکت های ارائه دهنده شبکه پرداخت

۴. بررسی عملکرد کلی شرکتهای ارائه دهنده خدمات پرداخت

شاخصهای معرفی شده در این بخش، گستره فعالیت هر یک از شرکتهای PSP را در صنعت پرداخت الکترونیکی نشان می‌دهد که آگاهی از آن برای نهاد نظارتی شاپرک جزو ملزومات به‌شمار می‌رود؛ چرا که این نهاد سیاستگذار و ناظر می‌بایست به خوبی از نقش و سطح فعالیت هر یک از شرکتهای مزبور اطلاع داشته باشد تا با نظارت بر عملکرد آنها بتواند در هدایت صنعت پرداخت الکترونیک ایفای نقش نماید. همچنین این شاخصها کمک شایان توجهی به مطالعه‌ی بازار هریک از شرکتهای ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت خواهد نمود.

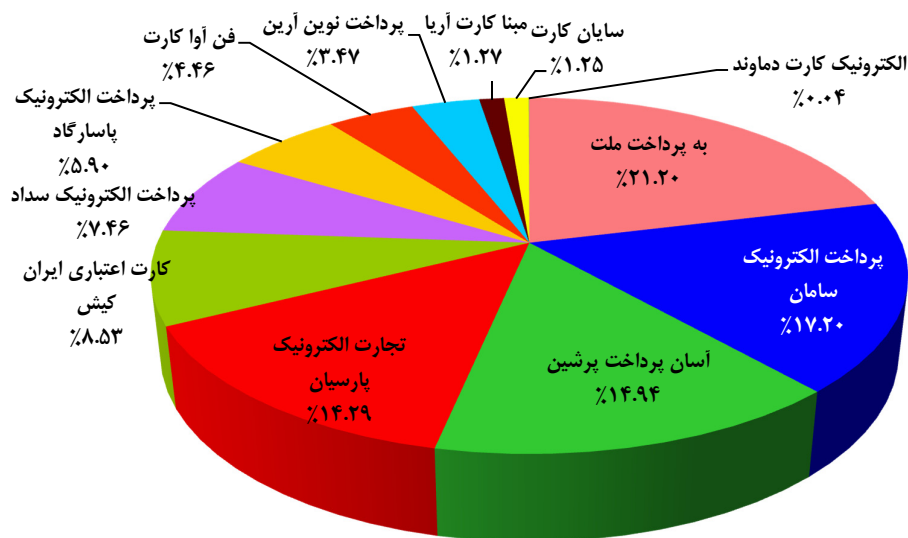
در این بخش عملکرد شرکتهای PSP در دو حوزه اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد که اولین حوزه عملکرد کلی شرکتهای در شبکه پرداخت را مورد بررسی قرار داده و در بخش دوم به‌طور ویژه عملکرد این شرکتهای در بازار کارتهای فروشگاهی تحلیل می‌شود.

۴,۱. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP

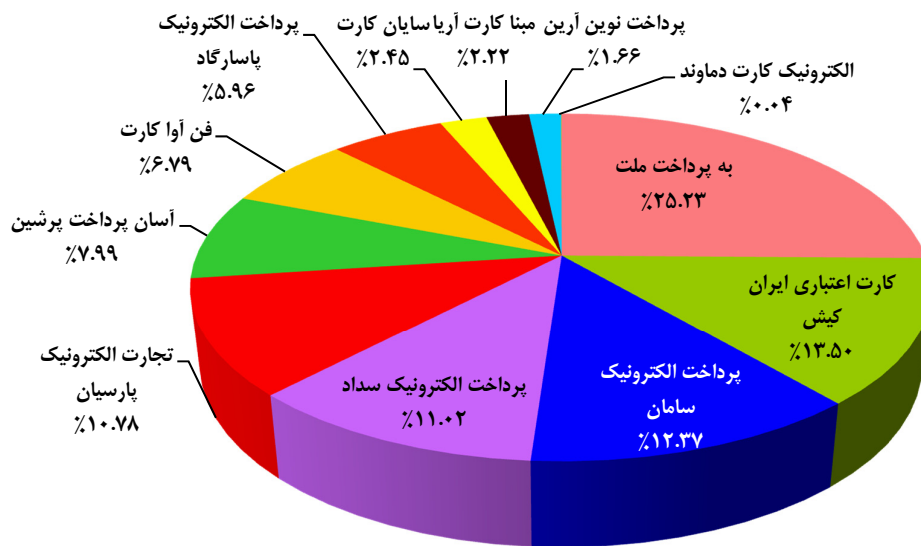
به‌منظور رصد وضعیت کنونی صنعت پرداخت الکترونیکی کارت کشور و ترسیم مسیر حرکت آتی بازار آن و همچنین کمک به تعیین سیاست‌های توسعه‌ی بازار و نظارت بر آن، می‌بایست شاخص‌هایی تعریف و روند تغییرات آن بررسی گردد. در این بخش از گزارش سعی گردیده است تا با مطالعه‌ی شاخص‌های عملکرد تعدادی و مبلغی شرکت‌ها در کل و همچنین به تفکیک هریک از ابزار پذیرش و نوع سرویس، تصویری کلی از وضعیت آن‌ها در صنعت پرداخت الکترونیکی کارت ترسیم شود. در پایان نیز عملکرد هریک از شرکت‌های PSP در رخداد تراکنش‌های خطا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۴,۱,۱. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش‌های بازار خدمات پرداخت الکترونیک کارت، در دو شکل ۱-۴ و شکل ۲-۴ ترسیم شده است.

شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - اسفند ۱۳۹۶

شکل ۲-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - اسفند ۱۳۹۶

همانگونه که در دو شکل فوق ملاحظه می‌گردد، شرکت "به پرداخت ملت" با سهم ۲۱/۲۰ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۲۵/۲۳ درصدی از مبلغ آن‌ها و در استمرار وضعیت گذشته‌ی خود، همچنان بیشترین سهم را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست هر دو بازار قرار گرفته است.

مقایسه دو شکل بالا با شکل‌های مشابه در گزارش بهمن ماه، حکایت از آن دارد که نوسان قابل توجهی نه تنها در سهم تعدادی شرکت‌ها، بلکه در سهم بازار مبلغی آن‌ها نیز صورت پذیرفته و با وجود کاهش و افزایش اندکی در سهم برخی از شرکت‌ها، در رتبه‌بندی آن‌ها نسبت به ماه گذشته تغییری رخ نداده است. با این وجود می‌توان به بالارفتن بیش از یک درصد از سهم مبلغی شرکت "تجارت الکترونیک پاریسیان" و در مقابل آن پایین آمدن تقریباً همین میزان از سهم مذکور در شرکت "به پرداخت ملت" اشاره نمود. از این رو اختلاف سهم مبلغی بین دو شرکت نخست بازار با ثبت کاهش به رقمی در حدود ۱۲ درصد رسیده است. علی‌رغم این موضوع ولیکن همچنان نقش شرکت "به پرداخت ملت" در میزان ارزش ریالی تراکنش‌های پرداخت کارت به روشنی قابل ملاحظه است.

۴,۱,۲. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر شرکت به تفکیک ابزار پذیرش مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی بهمن و اسفند ۹۶ در جدول ۴-۱ ارائه شده است.

طبق انتظار در اسفند ماه افزایش طبیعی پایان سال در میزان تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های شرکت‌های PSP مشاهده می‌شود. در این ماه همچنان شرکت "به‌پرداخت ملت" با پوشش ۳۳/۱۶ درصد از بازار تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد.

بازار تراکنش‌های اینترنتی نیز از این قاعده مستثنی نیست. هرچند در ماه گذشته به دلیل تصمیم‌گیری بانک مرکزی در صدور مجوز امکان انجام تراکنش‌های مانده‌گیری بر روی این ابزار (همانند کارتخوان فروشگاه‌ها)، بازار فوق دستخوش رشد قابل ملاحظه‌ای شده بود، در این ماه نیز با توجه به ماه پایانی سال این رشد ادامه یافته است. با وجود عملکرد مناسب شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در افزایش حجم تراکنش‌های اینترنتی، ولیکن همچنان شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با کسب ۲۶/۹۵ درصد از سهم بازار تراکنش‌های اینترنتی، به‌عنوان ارائه‌دهنده‌ی خدمات به بیشترین تعداد تراکنش‌های مذکور محسوب می‌شود.

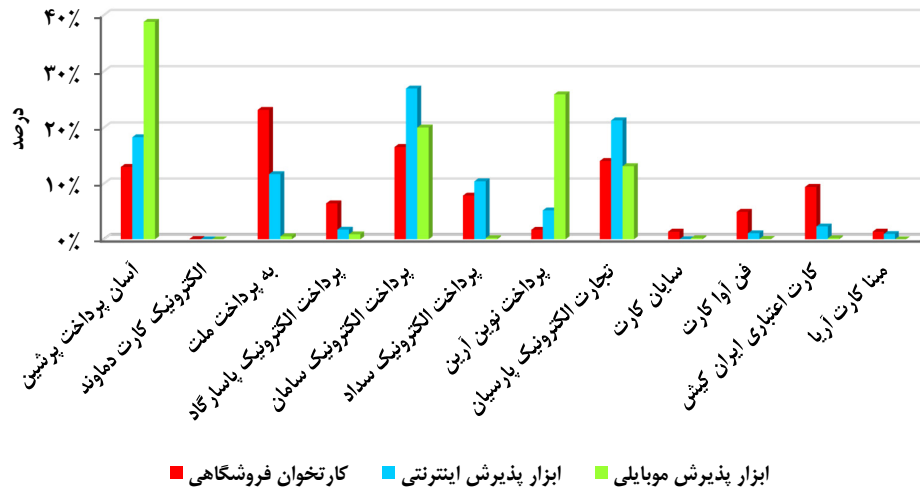
اما در حوزه تراکنش‌های موبایلی به دلیل تصمیم‌گیری‌های مختلف بانک مرکزی طی دو ماه اخیر در خصوص مجوز امکان انجام تراکنش‌های مانده‌گیری بر روی این ابزار، بازار فوق در ماه جاری نسبت به بهمن ماه دستخوش تغییراتی شده است. با توجه به این موضوع تراکنش‌های موبایلی که در ماه گذشته دچار رشد قابل ملاحظه‌ای شده بودند، در ماه اسفند کاهش نشان می‌دهند. علی‌الخصوص در شرکت "آسان پرداخت پرشین" ریزش تراکنش‌های موبایلی آن قابل توجه است. با این وجود همچنان این شرکت با پوشش ۳۸/۸۱ درصد از سهم تعدادی تراکنش‌های مزبور در اسفند ماه به‌عنوان دارنده‌ی بالاترین سهم در بازار تراکنش‌های موبایلی محسوب می‌شود.

جدول ۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش-بهمن و اسفند ۱۳۹۶

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۳/۱۵٪	۱۳/۰۱٪	-۰/۱۴٪	۱۵/۸۶٪	۱۸/۲۹٪	۲/۴۳٪	۳۹/۸۱٪	۳۸/۸۱٪	-۱/۰۰٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۳٪	۰/۰۵٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۳/۶۰٪	۲۳/۱۶٪	-۰/۴۵٪	۱۳/۹۹٪	۱۱/۷۱٪	-۲/۲۸٪	۰/۵۷٪	-۰/۵۳٪	-۰/۰۴٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۶/۲۲٪	۶/۴۶٪	۰/۲۴٪	۲/۳۴٪	۱/۷۵٪	-۰/۶۰٪	۰/۸۱٪	۰/۹۰٪	۰/۰۹٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۶/۵۸٪	۱۶/۵۶٪	-۰/۰۲٪	۲۹/۱۲٪	۲۶/۹۵٪	-۲/۱۶٪	۱۹/۵۱٪	۲۰/۰۲٪	۰/۵۱٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۷۷٪	۷/۸۶٪	۰/۱۰٪	۱۱/۴۶٪	۱۰/۴۳٪	-۱/۰۳٪	۰/۱۶٪	۰/۲۲٪	۰/۰۵٪
پرداخت نوین آراین	۱/۷۱٪	۱/۷۲٪	۰/۰۱٪	۳/۷۷٪	۵/۲۰٪	۱/۴۳٪	۲۶/۱۰٪	۲۵/۹۲٪	-۰/۱۸٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۲۸٪	۱۴/۰۷٪	-۰/۲۱٪	۱۸/۳۱٪	۲۱/۲۹٪	۲/۹۸٪	۱۲/۵۵٪	۱۳/۱۴٪	۰/۵۹٪
سایان کارت	۱/۳۸٪	۱/۳۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪	۰/۱۷٪	۰/۱۹٪	۰/۰۲٪
فن آوا کارت	۴/۸۸٪	۴/۹۴٪	۰/۰۶٪	۰/۷۷٪	۱/۰۸٪	۰/۳۲٪	۰/۱۱٪	۰/۰۷٪	-۰/۰۴٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۰۳٪	۹/۴۲٪	۰/۳۹٪	۳/۴۳٪	۲/۳۱٪	-۱/۱۲٪	۰/۲۰٪	۰/۱۹٪	-۰/۰۱٪
مینا کارت آریا	۱/۳۶٪	۱/۳۷٪	۰/۰۱٪	۰/۹۳٪	۰/۹۵٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۱-۴ ملاحظه می‌شود، بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی در تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در اسفند ماه ۹۶ نسبت به ماه گذشته با رقم ناچیز منفی ۰/۴۵ درصد در شرکت "به‌پرداخت ملت" گزارش شده است. این تغییرات در سهم تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های چندان قابل ملاحظه نمی‌باشد، ولیکن عملکرد شرکت‌ها در حوزه تراکنش‌های اینترنتی به‌گونه‌ای بوده که سهم بسیاری از آن‌ها را در تراکنش‌های مذکور تحت تاثیر قرار داده است. بیشترین اختلاف سهم تعدادی تراکنش‌های اینترنتی در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با رقمی معادل با ۲/۹۸ افزایش مشاهده می‌شود. در روندی معکوس، سهم تراکنش‌های موبایلی شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کاهش یک درصدی نسبت به بهمن ماه همراه بوده است.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در شکل ۳-۴ نمایش داده شده است.

شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۳۹۶

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه بهمن و اسفند ۹۶ در جدول ۲-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در اسفند ماه تغییری در نام شرکت‌های دارنده‌ی بیشترین سهم بازار مبلغی در دو ابزار کارتخوان فروشگاه‌ی و ابزار موبایلی نسبت به ماه گذشته رخ نداده است، اما رفتار افزایشی قابل ملاحظه در ارزش ریالی تراکنش‌های شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" از یک سو و ریزش مبلغ تراکنش‌های مذکور در شرکت "به‌پرداخت ملت" - دارنده‌ی بالاترین سهم مبلغی تراکنش‌های اینترنتی طی ماه‌های گذشته - از سویی دیگر، سبب شده است تا در اسفند ماه جابجایی بین این دو شرکت در کسب بیشترین سهم بازار تراکنش‌های اینترنتی پدید آید.

رفتار تمامی شرکت‌ها در میزان پوشش ارزش ریالی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌ی نسبت به ماه گذشته افزایشی بوده است. شرکت "به‌پرداخت ملت" همچنان با پوشش ۲۵/۷۹ درصدی از مبالغ بازار کارتخوان فروشگاه‌ی، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. همانگونه که پیشتر بیان شد در سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی با رقمی برابر با ۲۵/۵۹ درصد، بیشترین سهم از آن شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" است. ارزش ریالی تراکنش‌های اینترنتی شرکت مذکور به حدود سه برابر میزان آن طی ماه گذشته رسیده است.

در اسفند ماه به‌طور کلی از ارزش ریالی تراکنش‌های موبایلی کاسته شده است. در این ماه همانند ماه‌های گذشته همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" با سهمی معادل با ۴۴/۴۷ درصد از بخش عظیمی از بازار مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی پشتیبانی می‌نماید. این در حالی‌ست که بیشترین کاهش مبلغی تراکنش‌های مذکور در شرکت فوق مشاهده شده است.

جدول ۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - بهمن و اسفند ۱۳۹۶

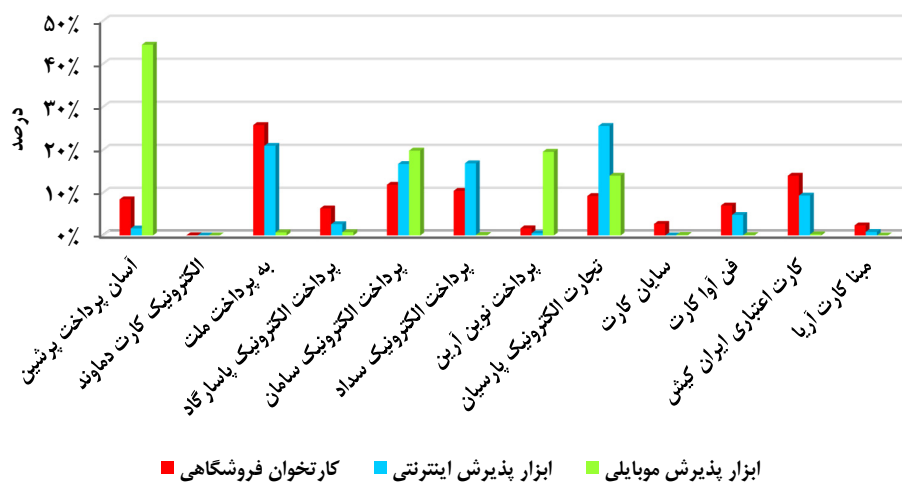
نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۸/۲۱٪	۸/۴۶٪	۰/۲۵٪	۱/۴۲٪	۱/۶۵٪	۰/۲۳٪	۴۴/۴۲٪	۴۴/۴۷٪	۰/۰۵٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۳٪	۰/۰۴٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۶/۲۱٪	۲۵/۷۹٪	-۰/۴۲٪	۳۱/۳۲٪	۲۰/۹۷٪	-۱۰/۳۶٪	۰/۶۷٪	۰/۷۲٪	۰/۰۵٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۶/۳۲٪	۶/۳۲٪	۰/۰۰٪	۵/۴۱٪	۲/۶۴٪	-۲/۷۷٪	۰/۷۲٪	۰/۷۵٪	۰/۰۳٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۱/۷۱٪	۱۱/۸۸٪	۰/۱۷٪	۱۸/۴۳٪	۱۶/۷۴٪	-۱/۶۹٪	۲۰/۱۳٪	۱۹/۸۵٪	-۰/۲۷٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۲۳٪	۱۰/۴۷٪	۰/۲۴٪	۱۷/۱۸٪	۱۶/۹۰٪	-۰/۲۸٪	۰/۱۱٪	۰/۱۳٪	۰/۰۲٪
پرداخت نوین آراین	۱/۶۹٪	۱/۶۸٪	-۰/۰۱٪	۰/۳۲٪	۰/۵۲٪	۰/۲۰٪	۱۹/۳۶٪	۱۹/۵۸٪	۰/۲۱٪
تجارت الکترونیک پارسین	۹/۲۰٪	۹/۲۵٪	۰/۰۵٪	۱۰/۰۸٪	۲۵/۵۹٪	۱۵/۵۱٪	۱۴/۰۷٪	۱۴/۰۱٪	-۰/۰۵٪
سایان کارت	۳/۰۹٪	۲/۷۱٪	-۰/۳۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۱۳٪	۰/۱۴٪	۰/۰۱٪
فن آوا کارت	۶/۷۳٪	۷/۰۲٪	۰/۲۹٪	۳/۶۹٪	۴/۸۱٪	۱/۱۱٪	۰/۰۸٪	۰/۰۸٪	۰/۰۱٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۰۷٪	۱۴/۰۰٪	-۰/۰۷٪	۱۱/۴۵٪	۹/۳۴٪	-۲/۱۱٪	۰/۳۳٪	۰/۲۸٪	-۰/۰۶٪
مینا کارت آریا	۲/۵۰٪	۲/۳۷٪	-۰/۱۳٪	۰/۶۸٪	۰/۸۴٪	۰/۱۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۲-۴ ملاحظه می‌شود، بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در ماه اسفند ۹۶ نسبت به بهمن ماه در شرکت "به‌پرداخت ملت" گزارش شده است. سهم ریالی تراکنش‌های فوق در این شرکت رقم ۰/۴۲ درصد را نشان می‌دهد. در بازار مبلغی تراکنش‌های موبایلی برای این شاخص رقم منفی ۰/۲۷ درصد در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" گزارش شده است؛ ولیکن سهم ارزش ریالی تراکنش‌های اینترنتی شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" با افزایش قابل توجهی برابر با ۱۵/۵۱

درصد مواجه شده است. این امر با توجه به عملکرد این شرکت در میزان پوشش مبلغ تراکنش‌های اینترنتی در ماه جاری قابل انتظار می‌باشد.

لازم به توضیح است تغییرات سهم مبلغی تراکنش‌های شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت در مقایسه با سهم تعدادی لزوماً همسو نبوده و حتی میزان آن‌ها نیز هم اندازه نیستند.

شکل ۴-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را در اسفند ماه ۱۳۹۶ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۳۹۶

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که شرکت "الکترونیک کارت دماوند" همچنان کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن از بازار کلیه ابزارهای پذیرش بسیار ناچیز است.

۴.۱.۳ سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر شرکت PSP در سرویس‌های خدمات پرداخت می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از شرکت‌ها به تفکیک نوع سرویس مورد

بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس برای دو ماه متوالی بهمن و اسفند ۹۶ در جدول ۴-۳ ارائه شده است.

در حوزه تراکنش‌های خرید، عملکرد شرکت‌ها رشد مثبتی متناسب با ماه پایانی سال داشته و رفتار غیرعادی در آن‌ها مشاهده نمی‌شود. در اسفند ماه شرکت "به پرداخت ملت" همچنان با پوشش ۲۳/۲۲ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، بالاترین سهم را در اختیار دارد. این شرکت تا دو ماه گذشته در تراکنش‌های مانده‌گیری نیز از بیشترین میزان تراکنش‌ها پشتیبانی می‌نمود، ولیکن از بهمن ماه تا کنون با رشد تراکنش‌های مذکور در شرکت "آسان پرداخت پرشین"، سهم بازار خود را از دست داده است. بنابراین شرکت "آسان پرداخت پرشین" در اسفند ماه نیز با کسب ۱۹/۵۹ درصد از تراکنش‌های مانده‌گیری، به بالاترین حجم از این گونه تراکنش‌ها خدمت ارائه می‌دهد. به‌طور کلی در ماه جاری این نوع تراکنش در تمامی شرکت‌ها روندی رو به رشد داشته است. لازم به توضیح است، رشد تراکنش‌های مانده‌گیری در اسفند ماه علاوه بر اینکه به دلیل افزایش طبیعی تراکنش‌ها در پایان سال است، همچنین تحت تاثیر صدور مجوز ارائه سرویس مانده‌گیری بر روی ابزارهای مجازی نیز می‌باشد.

در حوزه تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ عملکرد شرکت‌ها عمدتاً کاهشی بوده است. با وجودی که در ماه جاری شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین اختلاف منفی را در حجم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ نسبت به ماه گذشته نشان داده است؛ ولیکن همچنان با کسب ۲۹/۵۴ درصد از بازار تراکنش‌های فوق، بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است.

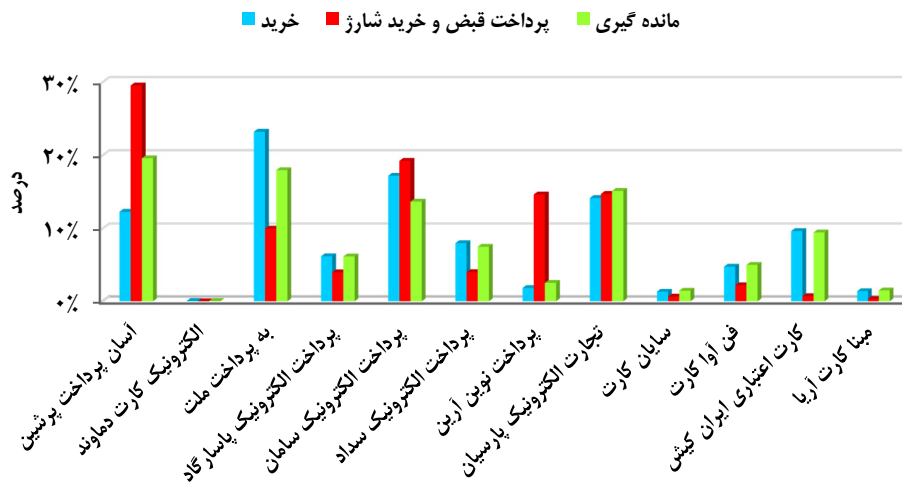
جدول ۴-۳ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس بهمن و اسفند ۱۳۹۶

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های خرید			سهم از تعداد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ			سهم از تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری	
	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند
آسان پرداخت پرشین	۱۲/۲۶%	۱۲/۲۸%	-۰/۰۲%	۳۰/۶۱%	۲۹/۵۴%	-۱/۰۷%	۱۹/۰۶%	۱۹/۵۹%
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۳%	۰/۰۵%	-۰/۰۲%	۰/۰۱%	۰/۰۱%	۰/۰۰%	۰/۰۴%	۰/۰۵%
به پرداخت ملت	۲۳/۸۱%	۲۳/۲۲%	-۰/۵۹%	۹/۵۰%	۹/۹۷%	-۰/۴۷%	۱۸/۴۷%	۱۷/۹۷%
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۸۹%	۶/۱۸%	-۰/۲۹%	۳/۸۷%	۳/۹۹%	-۰/۱۲%	۶/۱۶%	۶/۱۶%
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۴۳%	۱۷/۲۰%	-۰/۲۳%	۱۸/۷۸%	۱۹/۲۴%	-۰/۴۶%	۱۳/۳۶%	۱۳/۶۶%

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهام از تعداد تراکنش‌های خرید			سهام از تعداد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ			سهام از تعداد تراکنش‌های مانده گیری		
	اختلاف	اسفند	بهمن	اختلاف	اسفند	بهمن	اختلاف	اسفند	بهمن
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۰۱٪	۷/۹۸٪	۷/۹۷٪	۰/۴۸٪	۴/۰۱٪	۳/۵۴٪	-۰/۰۸٪	۷/۴۹٪	۷/۵۷٪
پرداخت نوین آراین	۰/۰۴٪	۱/۸۳٪	۱/۷۹٪	-۰/۷۲٪	۱۴/۶۴٪	۱۵/۳۶٪	۰/۴۱٪	۲/۵۳٪	۲/۱۲٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۰۲٪	۱۴/۱۵٪	۱۴/۱۳٪	۰/۲۱٪	۱۴/۷۱٪	۱۴/۵۰٪	-۰/۴۹٪	۱۵/۱۳٪	۱۵/۶۲٪
سایان کارت	۰/۰۱٪	۱/۳۲٪	۱/۳۱٪	۰/۰۰٪	۰/۶۵٪	۰/۶۵٪	-۰/۰۷٪	۱/۴۶٪	۱/۵۳٪
فن آوا کارت	۰/۱۰٪	۴/۷۶٪	۴/۶۶٪	۰/۰۷٪	۲/۲۰٪	۲/۱۳٪	-۰/۰۹٪	۵/۰۰٪	۵/۰۹٪
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۳۱٪	۹/۶۵٪	۹/۳۴٪	-۰/۰۱٪	۰/۷۱٪	۰/۷۲٪	۰/۰۱٪	۹/۴۵٪	۹/۴۴٪
مینا کارت آریا	۰/۰۲٪	۱/۳۹٪	۱/۳۷٪	-۰/۰۱٪	۰/۳۳٪	۰/۳۴٪	-۰/۰۳٪	۱/۵۱٪	۱/۵۴٪

همانگونه که در جدول ۳-۴ ملاحظه می‌شود، بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های خرید در ماه اسفند ۹۶ نسبت به بهمن ماه در شرکت "به پرداخت ملت" گزارش شده به‌طوری‌که از سهم تراکنش‌های فوق در این شرکت رقم ۰/۵۹ درصد کاسته شده است. در سهم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ نیز بالاترین اختلاف با عددی برابر با منفی ۱/۰۷ درصد در شرکت "آسان پرداخت پرشین" مشاهده می‌شود. بیشترین اختلاف در سهم تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شرکت با ۰/۵۳ درصد افزایش گزارش شده است.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت در شکل ۴-۵ نمایش داده شده است.

شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - اسفند ۱۳۹۶

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت برای دو ماه متوالی بهمن و اسفند ۹۶ در جدول ۴-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در اسفند ماه همانند ماه گذشته، شرکت "به پرداخت ملت" همچنان با پوشش ۲۶/۳۵ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، به‌عنوان بالاترین دارنده‌ی سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور محسوب می‌گردد. این شرکت بالاترین افزایش را در ارزش ریالی تراکنش‌های خرید داشته است.

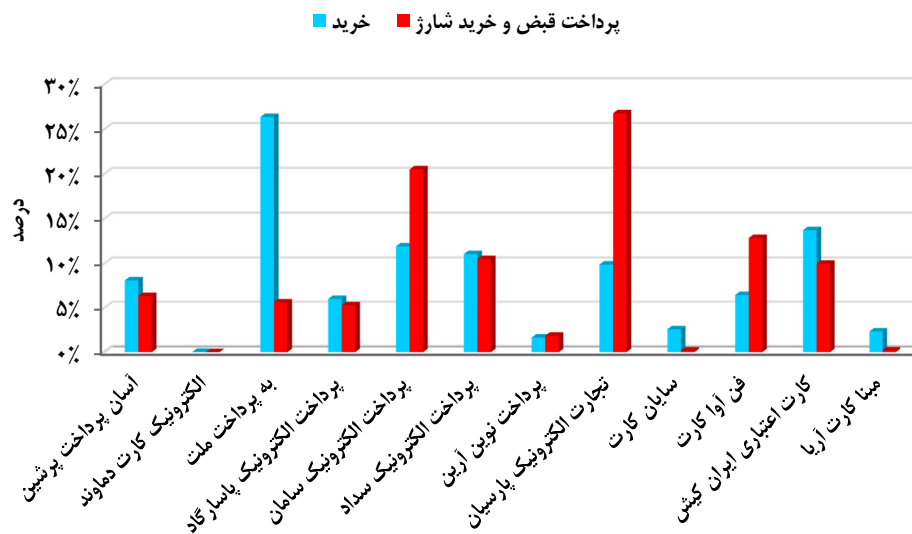
با وجودی که در عملکرد ریالی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" - دارنده‌ی بیشترین سهم این‌گونه از تراکنش‌ها در ماه گذشته - رشد مشاهده می‌شود، ولیکن این افزایش مبلغ در شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" بیشتر ارزیابی شده و سبب گردیده است که مجدداً در اسفند ماه، بالاترین سهم بازار تراکنش‌های فوق با رقمی معادل با ۲۶/۷۶ درصد توسط شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" پشتیبانی شود. به فاصله‌ی اندکی از این شرکت، شرکت "فن‌آوا کارت" نیز در ماه جاری با رشد قابل توجهی روبه‌رو گردیده است. ارزش ریالی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ شرکت فوق به سه برابر میزان آن در بهمن ماه رسیده است.

جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس بهمن و اسفند ۱۳۹۶

سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ			سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید			نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت
اختلاف	اسفند	بهمن	اختلاف	اسفند	بهمن	
-۱/۱۰٪	۶/۳۳٪	۷/۴۳٪	۰/۲۹٪	۸/۰۹٪	۷/۸۰٪	آسان پرداخت پرشین
۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۴٪	۰/۰۳٪	الکترونیک کارت دماوند
-۰/۷۸٪	۵/۶۱٪	۶/۳۹٪	-۱/۲۹٪	۲۶/۳۵٪	۲۷/۶۴٪	به پرداخت ملت
-۴/۱۹٪	۵/۲۸٪	۹/۴۷٪	-۰/۰۲٪	۵/۹۹٪	۶/۰۳٪	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
-۲/۲۴٪	۲۰/۵۰٪	۲۲/۷۵٪	۰/۰۸٪	۱۱/۹۱٪	۱۱/۸۳٪	پرداخت الکترونیک سامان
۱/۸۳٪	۱۰/۴۹٪	۸/۶۶٪	۰/۱۱٪	۱۱/۰۵٪	۱۰/۹۴٪	پرداخت الکترونیک سداد
-۰/۵۱٪	۱/۸۵٪	۲/۳۶٪	۰/۰۲٪	۱/۶۵٪	۱/۶۲٪	پرداخت نوین آراین
۴/۳۱٪	۲۶/۷۶٪	۲۲/۴۵٪	۱/۲۸٪	۹/۸۷٪	۸/۵۹٪	تجارت الکترونیک پارس‌پول
-۰/۰۳٪	۰/۱۸٪	۰/۲۱٪	-۰/۳۵٪	۲/۵۸٪	۲/۹۳٪	سایان کارت
۷/۳۶٪	۱۲/۸۴٪	۵/۴۷٪	-۰/۰۲٪	۶/۴۴٪	۶/۴۶٪	فن آوا کارت
-۴/۶۲٪	۹/۹۶٪	۱۴/۵۸٪	۰/۰۱٪	۱۳/۷۱٪	۱۳/۷۰٪	کارت اعتباری ایران کیش
-۰/۰۴٪	۰/۲۰٪	۰/۲۳٪	-۰/۰۹٪	۲/۳۴٪	۲/۴۳٪	مینا کارت آریا

اطلاعات جدول بالا نشان می‌دهد که بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید در اسفند ماه ۹۶ و ماه گذشته با رقمی برابر با ۱/۲۹ درصد کاهش در شرکت "به پرداخت ملت" اتفاق افتاده است. سهم بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ در بسیاری از شرکت‌ها دچار نوسانات قابل توجهی شده است. در نهایت شرکت "فن آوا کارت" با اختلاف مثبت قابل ملاحظه‌ای به میزان ۷/۳۶ درصد، بیشترین افزایش را نشان می‌دهد.

شکل ۴-۶ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های سرویس‌های مختلف را در اسفند ماه ۱۳۹۶ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - اسفند ۱۳۹۶

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که شرکت "الکترونیک کارت دماوند" همچنان کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن از بازار کلیه سرویس‌های خدمات پرداخت کارت بسیار ناچیز است.

۴,۱,۴. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها

در این بخش عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از منظر تراکنش‌های ناموفق حوزه پذیرندگی مورد بررسی قرار می‌گیرد و هدف آن، انجام مقایسه‌ای بین شرکت‌ها در پشتیبانی از تراکنش‌های صحیح و دقت در عملکرد می‌باشد. بدین منظور سهم خطای پذیرندگی از تعداد کل تراکنش‌های هر شرکت PSP محاسبه می‌شود تا بررسی شود که کدام شرکت عملکرد بهتری از این منظر داشته است. جدول ۴-۵ نتایج این بررسی در دو ماه متوالی بهمن و اسفند ۹۶ را منعکس نموده است.

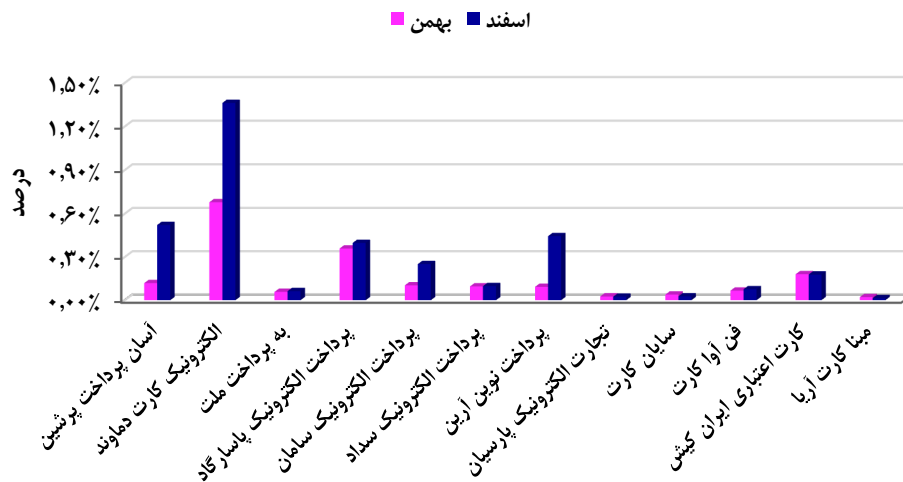
جدول ۵-۴ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP – بهمن و اسفند ۱۳۹۶

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		درصد تغییرات
	اسفند	بهمن	
آسان پرداخت پرشین	۰/۵۲۳٪	۰/۱۱۹٪	۰/۴۰۴٪
الکترونیک کارت دماوند	۱/۳۶۳٪	۰/۶۷۹٪	۰/۶۸۳٪
به پرداخت ملت	۰/۰۶۳٪	۰/۰۵۸٪	۰/۰۰۵٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۳۹۹٪	۰/۳۶۰٪	۰/۰۳۹٪
پرداخت الکترونیک سامان	۰/۲۵۱٪	۰/۱۰۳٪	۰/۱۴۸٪
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۰۹۸٪	۰/۰۹۵٪	۰/۰۰۳٪
پرداخت نوین آراین	۰/۴۴۶٪	۰/۰۹۳٪	۰/۳۵۳٪
تجارت الکترونیک پارسین	۰/۰۲۴٪	۰/۰۲۶٪	-۰/۰۰۲٪
سایان کارت	۰/۰۲۷٪	۰/۰۳۹٪	-۰/۰۱۲٪
فن آوا کارت	۰/۰۷۶٪	۰/۰۶۷٪	۰/۰۰۹٪
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۱۷۸٪	۰/۱۸۱٪	-۰/۰۰۳٪
مبنا کارت آریا	۰/۰۱۴٪	۰/۰۲۱٪	-۰/۰۰۷٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

در ماه اسفند همانند دو ماه گذشته، شرکت "مبنا کارت آریا" جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به‌دست آورده است. پس از این شرکت با سهم ۰/۰۱۴ درصدی تعداد خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها، دو شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" و "سایان کارت" در جایگاه‌های بعدی کمترین میزان شاخص قرار گرفته‌اند. همچنان بالاترین رقم نسبت تعداد خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" مشاهده می‌شود. در ماه جاری عملکرد سوییچ شرکت‌ها و حجم خطای پذیرندگی ارسال شده از سوی آن‌ها به‌گونه‌ای بوده است که منجر به دو برابر شدن میزان این نوع از خطاها در شبکه‌ی پرداخت نسبت به بهمن ماه گشته است. هرچند به دلیل بالا بودن طبیعی بار شبکه در ماه پایانی سال، این امر چندان غیر عادی محسوب نمی‌گردد. تنها دو شرکت "سایان کارت" و

"مبنا کارت آریا" در این خصوص ریزش نشان می‌دهد. اطلاعات این جدول در شکل ۴-۷ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۷ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - بهمن و اسفند ۱۳۹۶

در مقایسه ماهانه عملکرد این شرکت‌ها ملاحظه می‌شود که بیشترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت)، در شرکت "سایان کارت" رخ داده و بیشترین تغییرات مثبت این شاخص به شرکت "الکترونیک کارت دماوند" تعلق داشته است.

۴,۱,۵. اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال -

هیرشمن^{۲۱} به ازای ابزارهای پذیرش

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.^{۲۲} شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است که از اطلاعات همه‌ی شرکت‌ها برای اندازه گیری تمرکز و قدرت رقابتی در صنعت استفاده می‌کند؛ به طوری که هرچه میزان شاخص تمرکز کمتر باشد، بازار رقابتی‌تر است و هر چه میزان شاخص تمرکز بیشتر باشد، نشان‌دهنده آن است که رقابت کمتری در صنعت وجود دارد و بازار به انحصار نزدیک‌تر می‌باشد. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال - هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار قضاوت نمود که دامنه مقادیر شاخص و وضعیت تمرکز بازار در جدول ۴-۶ ارائه شده است.

جدول ۴-۶ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن

وضعیت تمرکز	اندازه HHI
رقابتی	کمتر از ۱۰۰۰
تمرکز ملایم	بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰
تمرکز بالا	بالای ۱۸۰۰

برای محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در شبکه پرداخت الکترونیک کشور، نیاز به دانستن سهم بازاری هر یک از شرکت‌های PSP می‌باشد. به این منظور می‌توان سهم هر یک از شرکت‌ها از تعداد تراکنش‌ها را به ازای ابزارهای مختلف و همچنین نوع خدمات پرداخت مورد ارائه آن‌ها به کار گرفت.

^{۲۱} Herfindahl-Hirshman Index

^{۲۲} برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف میشود:

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است.

در جدول ۴-۷ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد به ازای هر سه ابزار پذیرش برای اسفند سال ۹۶ محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر ابزار پذیرش محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده‌است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۴-۷ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش- اسفند ۱۳۹۶

شاخص H-H و شرکت PSP		کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
آسان پرداخت پرشین		۱۶۹/۳۰۲۵	۱۳/۰۱۱۶	۳۳۴/۵۸۸۸	۱۸/۲۹۱۸	۱۵۰۵/۹۰۶۷	۳۸/۸۰۶۰
الکترونیک کارت دماوند		۰/۰۰۲۲	۰/۰۴۷۲	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
به پرداخت ملت		۵۳۶/۳۰۰۱	۲۳/۱۵۸۲	۱۳۷/۲۲۲۵	۱۱/۷۱۴۲	-/۲۸۱۷	-/۵۳۰۷
پرداخت الکترونیک پاسارگاد		۴۱/۷۰۵۰	۶/۴۵۷۹	۳/۰۴۹۰	۱/۷۴۶۱	-/۸۱۲۰	-/۹۰۱۱
پرداخت الکترونیک سامان		۲۷۴/۲۱۹۸	۱۶/۵۵۹۶	۷۲۶/۵۷۱۴	۲۶/۹۵۵۰	۴۰۰/۸۷۷۰	۲۰/۰۲۱۹
پرداخت الکترونیک سداد		۶۱/۸۵۲۰	۷/۸۶۴۶	۱۰۸/۷۶۲۴	۱۰/۴۲۸۹	-/۰۴۶۷	-/۲۱۶۱
پرداخت نوین آربین		۲/۹۵۶۶	۱/۷۱۹۵	۲۷/۰۴۳۶	۵/۲۰۰۳	۶۷۲/۰۹۳۶	۲۵/۹۲۴۸
تجارت الکترونیک پارسبان		۱۹۸/۰۱۹۷	۱۴/۰۷۱۹	۴۵۳/۲۸۱۱	۲۱/۲۹۰۴	۱۷۲/۶۶۹۶	۱۳/۱۴۰۴
سایان کارت		۱/۹۰۰۹	۱/۳۷۸۷	۰/۰۰۰۸	۰/۰۲۸۷	-/۰۳۶۹	-/۱۹۲۲
فن آوا کارت		۲۴/۳۶۲۷	۴/۹۳۵۹	۱/۱۷۱۸	۱/۰۸۲۵	-/۰۰۵۵	-/۰۷۴۲
کارت اعتباری ایران کیش		۸۸/۷۵۹۵	۹/۴۲۱۲	۵/۳۲۴۴	۲/۳۰۷۵	-/۰۳۷۱	-/۱۹۲۶
مینا کارت آریا		۱/۸۸۶۹	۱/۳۷۳۶	۰/۹۱۱۰	۰/۹۵۴۵	-/۰۰۰۰	-/۰۰۰۰
شاخص هرفیندال-هیرشمن		۱،۴۰۱/۲۶۷۸	-	۱،۷۹۷/۹۲۶۹	-	۲،۷۵۲/۷۶۶۹	-

در اسفند ماه ۱۳۹۶ شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار کارتخوان فروشگاهی و ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب اعدادی حدود ۱،۴۰۱ و ۱،۷۹۸ به دست آمده است (بین ۱،۰۰۰ تا ۱،۸۰۰) که، نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزارهاست؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی و ابزار پذیرش اینترنتی در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. برای این شاخص در بازار ابزار موبایلی رقمی حدود ۲،۷۵۳ حاصل شده است (بیشتر از ۱،۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این ابزار می‌باشد. به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار

دارند. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و پس از آن دو شرکت "پرداخت نوین آرین" و "پرداخت الکترونیک سامان" به عنوان موثرترین شرکتها در بازار تراکنشهای موبایلی هستند.

اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه اسفند ۹۶ نسبت به ماه گذشتهی آن در جدول ۴-۸ ارائه شده است.

جدول ۴-۸ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکتهای PSP در بهمن و اسفند ۱۳۹۶

اختلاف	ابزار پذیرش موبایلی			ابزار پذیرش اینترنتی			کارتخوان فروشگاهی			HHI
	اسفند	بهمن	اختلاف	اسفند	بهمن	اختلاف	اسفند	بهمن	اختلاف	
-۵۲/۵۰	۲.۷۵۲/۷۷	۲.۸۰۵/۲۷	۳/۳۶	۱.۷۹۷/۹۳	۱.۷۹۴/۵۷	-۱۸/۷۶	۱.۴۰۱/۲۷	۱.۴۲۰/۰۳	۱۰۳	شاخص H-H

در ماه اسفند شاخص هرفیندال-هیرشمن در دو ابزار کارتخوان فروشگاهی و ابزار موبایلی کاهش و در ابزار اینترنتی نسبت به ماه گذشته افزایش نشان می‌دهد. این تغییرات در هیچ یک از سه ابزار پذیرش فوق چندان حایز اهمیت نمی‌باشد چراکه وضعیت تمرکز بازار هیچ کدام از آنها را دستخوش تغییر ننموده است. کم شدن این شاخص بیانگر رو به کاهش بودن تمرکز بازار بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت با سهم بالا در بازار تراکنشهای موبایلی، یعنی شرکت "آسان پرداخت پرشین" و افزایش قدرت بازاری دیگر شرکتها است.

۴,۱,۶. اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال -

هیرشمن به ازای نوع سرویس

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن به ازای هریک از انواع سرویس در شبکه‌ی پرداخت کشور سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۴-۹ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد، به ازای هر سه نوع خدمت برای اسفند ۹۶ محاسبه شده‌است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنشهای بازار هر نوع سرویس محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده‌است. مجموع مجذور سهم تمام شرکتها، شاخص هرفیندال - هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۹-۴ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس اسفند ۱۳۹۶

مانده گیری		پرداخت قبض و خرید شارژ		خرید		شاخص H-H و شرکت PSP
S_i^J	S_i	S_i^J	S_i	S_i^J	S_i	
۳۸۳/۶۲۴۷	۱۹/۵۸۶۳	۸۷۲/۵۸۹۰	۲۹/۵۳۹۶	۱۵۰/۷۰۳۳	۱۲/۲۷۶۱	آسان پرداخت پرشین
۰/۰۰۲۵	۰/۰۵۰۳	۰/۰۰۰۲	۰/۰۱۴۰	۰/۰۰۲۱	۰/۰۴۵۸	الکترونیک کارت دماوند
۳۲۲/۸۲۰۴	۱۷/۹۶۷۲	۹۹/۳۳۳۴	۹/۹۶۶۶	۵۳۹/۰۷۹۰	۲۳/۲۱۸۱	به پرداخت ملت
۳۷/۹۰۳۵	۶/۱۵۶۶	۱۵/۸۸۳۸	۳/۹۸۵۵	۳۸/۱۳۳۱	۶/۱۷۵۱	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
۱۸۶/۶۶۴۰	۱۳/۶۶۲۵	۳۷۰/۰۵۰۱	۱۹/۲۳۶۷	۲۹۵/۸۱۱۲	۱۷/۱۹۹۲	پرداخت الکترونیک سامان
۵۶/۰۶۳۰	۷/۴۸۷۵	۱۶/۱۰۹۹	۴/۰۱۳۷	۶۳/۷۲۶۶	۷/۹۸۲۹	پرداخت الکترونیک سداد
۶/۴۰۷۷	۲/۵۳۱۳	۲۱۴/۳۳۲۵	۱۴/۶۳۹۸	۳/۳۵۷۵	۱/۸۳۲۴	پرداخت نوین آرین
۲۲۹/۰۵۲۸	۱۵/۱۳۴۵	۲۱۶/۵۰۱۰	۱۴/۷۱۴۰	۲۰/۳۳۴۳	۱۴/۱۵۳۹	تجارت الکترونیک پارسین
۲/۱۴۲۸	۱/۴۶۳۸	۰/۴۱۸۸	۰/۶۴۷۱	۱/۷۴۱۴	۱/۳۱۹۶	سایان کارت
۲۵/۰۴۹۸	۵/۰۰۵۰	۴/۸۴۴۱	۲/۲۰۰۹	۲۲/۶۵۸۲	۴/۷۶۰۱	فن آوا کارت
۸۹/۲۸۳۲	۹/۴۴۹۰	۰/۵۰۲۱	۰/۷۰۸۶	۹۳/۱۰۲۰	۹/۶۴۸۹	کارت اعتباری ایران کیش
۲/۲۶۷۷	۱/۵۰۵۹	۰/۱۱۱۲	۰/۳۳۳۵	۱/۹۲۶۱	۱/۳۸۷۹	مینا کارت آریا
۱,۳۴۱/۲۸۲۲	-	۱,۸۱۰/۶۶۶۱	-	۱,۴۱۰/۵۷۳۷	-	شاخص هرفیندال-هیرشمن

در اسفند ماه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار تراکنش‌های خرید و مانده‌گیری به ترتیب حدود ۱,۴۱۱ و ۱,۳۴۱ به دست آمده است (بین ۱,۰۰۰ تا ۱,۸۰۰) که، نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزارهاست؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های خرید و همچنین مانده‌گیری در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد.

برای این شاخص در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ رقمی حدود ۱,۸۱۱ حاصل شده است (بیشتر از ۱,۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این نوع سرویس می‌باشد. به این معنا که تنها تعدادی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و با اختلاف سه شرکت

"پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "پرداخت نوین آراین" در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ از بیشترین سهم برخوردارند.

اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه اسفند ۹۶ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۴-۱۰ ارائه شده است.

جدول ۴-۱۰ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در بهمن و اسفند ۱۳۹۶

اختلاف	مانده‌گیری		پرداخت قبض و خرید شارژ			خرید			HHI
	اسفند	بهمن	اختلاف	اسفند	بهمن	اختلاف	اسفند	بهمن	
-۵/۰۵	۱,۳۴۱/۲۸	۱,۳۴۶/۳۳	-۴۸/۴۴	۱,۸۱۰/۶۷	۱,۸۵۹/۱۱	-۲۴/۳۸	۱,۴۱۰/۵۷	۱,۴۳۴/۹۵	شاخص H-H

در ماه اسفند شاخص هرفیندال-هیرشمن در هر سه نوع سرویس با کاهش مواجه شده است. این تغییرات به‌گونه‌ای نبوده‌اند که شکل نوع تمرکز بازار را در آن‌ها عوض کنند. با توجه به تغییراتی که در دو ماه اخیر در خصوص سرویس مانده‌گیری در شبکه‌ی پرداخت کشور ایجاد گردید، انتظار می‌رفت افزایش در شاخص آن مشاهده گردد؛ که این امر به دلیل تقسیم سهم بازار آن بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت با سهم بالا در بازار تراکنش‌های مانده‌گیری اتفاق نیفتاده است.

۴,۲. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش

یکی از مهمترین شاخص‌های حوزه‌ی پرداخت الکترونیک کارت، بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در مدیریت، پشتیبانی و توسعه ابزارهای پذیرش می‌باشد. با توجه به آینده‌ی صنعت پرداخت در حوزه‌ی پرداخت‌های موبایلی و اینترنتی، از چندین شماره‌ی گذشته‌ی گزارش اقتصادی شاپرک سعی شده است که علاوه بر ارائه‌ی اطلاعات در خصوص کارتهای فروشگاهی، به ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز پرداخته شود. از این رو در این بخش ابتدا عملکرد شرکت‌ها در هریک از ابزارهای پذیرش به تفکیک ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش-دار مورد بررسی قرار گرفته و پس از آن به‌طور ویژه به عملکرد آن‌ها در کارتهای فروشگاهی توجه می‌شود.

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد هر یک از انواع ابزار پذیرش فعال سیستمی و تراکنش‌دار به ازای هر

شرکت مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌ها، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در ماه بهمن و اسفند ۱۳۹۶ در جدول ۴-۱۱ ارائه شده است.

همانگونه که ملاحظه می‌گردد، شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" با ۱۴/۸۵ درصد به‌عنوان دارنده‌ی بالاترین تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی محسوب می‌گردد. در اسفند ماه همانند ماه گذشته دو شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" و شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" بیشترین افزایش را بر روی تعداد ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی خود داشته‌اند.

در استمرار روند چند ماه گذشته، در اسفند ماه شرکت "آسان پرداخت پرشین" همچنان با بازتعریف برخی از کارتخوان‌های فروشگاه‌های خود به‌عنوان ابزار پذیرش اینترنتی، سعی در تسهیل انجام خدمات پرداخت کارت از طریق نرم‌افزار موبایلی خود و بر بستر اینترنت نموده است. ابزارهای پذیرش فوق این امکان را برای مشتریان فراهم می‌نمایند تا با استفاده از نرم‌افزار این شرکت بر روی موبایل، اقدام به دریافت QRCode پذیرنده نموده و به آسانی پرداخت بدون کارت خود را با وارد کردن اطلاعات رمز دوم و CCV۲ انجام دهند. در ماه جاری این شرکت با اختلافی قابل توجه نسبت به سایرین، بالاترین تعداد ابزار اینترنتی فعال را در شبکه‌ی پرداخت تعریف نموده‌است. سهم بازار شرکت "آسان پرداخت پرشین" از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی به ۸۵/۶۳ درصد می‌رسد.

در اسفند ماه شرکت "به‌پرداخت ملت" با سرعت بخشیدن به روند رو به رشد گذشته‌ی خود در ابزارهای موبایلی، همچنان ۹۸/۸۲ درصد از سهم بازار ابزارهای موبایلی فعال سیستمی را در اختیار دارد. در ماه جاری این شرکت با اختلاف قابل ملاحظه‌ای نسبت به سایر شرکت‌ها، بالاترین تعداد ابزار موبایلی فعال را در شبکه‌ی پرداخت تعریف نموده‌است. به‌نظر می‌رسد این افزایش همچنان به دنبال بازتعریف تعدادی از کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت مذکور به‌عنوان ابزار پذیرش موبایلی باشد. این امر با توجه به توسعه پرداخت الکترونیکی مبتنی بر فناوری NFC و تغییر رویکرد برخی شرکت‌ها به سوی آن، قابل انتظار است.

لازم به توضیح است که اختلاف سهم شرکت‌های دارنده‌ی بیشترین تعداد ابزار فعال سیستمی در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نسبت به سایر شرکت‌ها قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۱۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی-بهمن و اسفند ۱۳۹۶

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۹/۵۱٪	۹/۴۹٪	-۰/۰۲٪	۸۶/۰۰٪	۸۵/۶۳٪	-۰/۳۷٪	۰/۱۸٪	۰/۰۸٪	-۰/۱۰٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۱۱٪	۰/۱۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۳/۹۰٪	۱۳/۸۷٪	-۰/۰۲٪	۲/۶۵٪	۲/۶۳٪	-۰/۰۲٪	۹۸/۶۸٪	۹۸/۸۲٪	۰/۱۴٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۱/۲۳٪	۱۱/۴۸٪	۰/۲۵٪	۰/۸۵٪	۰/۸۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۸٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۲/۲۴٪	۱۲/۱۵٪	-۰/۱۰٪	۳/۰۶٪	۳/۰۹٪	۰/۰۳٪	۰/۳۷٪	۰/۴۲٪	۰/۰۵٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۴۸٪	۱۰/۴۱٪	-۰/۰۷٪	۳/۷۸٪	۴/۱۶٪	۰/۳۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۲/۵۶٪	۲/۵۵٪	-۰/۰۲٪	۰/۲۸٪	۰/۲۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسین	۱۳/۶۶٪	۱۳/۷۱٪	۰/۰۵٪	۱/۵۴٪	۱/۴۸٪	-۰/۰۶٪	۰/۵۷٪	۰/۴۸٪	-۰/۰۹٪
سایان کارت	۲/۰۲٪	۲/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۶/۶۶٪	۶/۶۷٪	۰/۰۲٪	۰/۱۵٪	۰/۱۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۹۱٪	۱۴/۸۵٪	-۰/۰۶٪	۱/۲۴٪	۱/۲۵٪	۰/۰۱٪	۰/۰۷٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪
مینا کارت آریا	۲/۷۲٪	۲/۶۶٪	-۰/۰۶٪	۰/۳۵٪	۰/۳۸٪	۰/۰۴٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪

همانگونه که جدول بالا نشان می‌دهد، دامنه‌ی تغییرات شاخص سهم هر سه ابزار پذیرش فعال سیستمی چندان قابل ملاحظه نیست.

سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش-دار در ماه بهمن و اسفند ۱۳۹۶ در جدول ۴-۱۲ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، در این ماه نیز شرکت "به پرداخت ملت" تنها در دو ابزار کارتخوان فروشگاهی و ابزار پذیرش موبایلی است که به ترتیب با ۱۴/۶۴ درصد و ۷۰/۲۷ درصد، بالاترین سهم بازار را در اختیار دارد.

در حوزه ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار در اسفند ماه همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب ۲۶/۲۱ درصد از سهم بازار ابزارهای فوق، در این زمینه از سایر شرکت‌ها پیشی گرفته است.

جدول ۱۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش تراکنش دار-بهمن و اسفند ۱۳۹۶

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۰/۲۸٪	۱۰/۳۱٪	-۰/۰۳٪	۲۵/۷۳٪	۲۶/۲۱٪	-۰/۴۸٪	۶/۷۷٪	۵/۶۰٪	-۱/۱۷٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۹٪	۰/۱۰٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۵٪
به پرداخت ملت	۱۴/۷۰٪	۱۴/۶۴٪	-۰/۰۶٪	۲۱/۴۱٪	۲۱/۱۱٪	-۰/۳۰٪	۶۵/۱۹٪	۷۰/۲۷٪	۵/۰۷٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۹/۶۱٪	۹/۷۴٪	-۰/۱۳٪	۵/۲۶٪	۵/۰۵٪	-۰/۲۱٪	۰/۳۳٪	۰/۲۹٪	-۰/۰۴٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۲/۷۴٪	۱۲/۷۳٪	-۰/۰۲٪	۲۰/۳۲٪	۲۰/۳۳٪	-۰/۰۱٪	۸/۰۹٪	۶/۹۹٪	-۱/۱۰٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۸۷٪	۱۰/۸۰٪	-۰/۰۷٪	۱۱/۸۴٪	۱۱/۸۰٪	-۰/۰۳٪	۰/۰۵٪	۰/۱۲٪	-۰/۰۸٪
پرداخت نوین آراین	۲/۲۶٪	۲/۲۵٪	-۰/۰۱٪	۱/۷۵٪	۱/۶۱٪	-۰/۱۵٪	۱/۶۹٪	۱/۵۱٪	-۰/۱۸٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۳/۸۷٪	۱۳/۹۹٪	-۰/۱۲٪	۵/۲۲٪	۵/۱۸٪	-۰/۰۵٪	۱۲/۹۸٪	۱۱/۲۹٪	-۱/۶۹٪
سایان کارت	۲/۱۶٪	۲/۱۷٪	-۰/۰۱٪	۰/۱۷٪	۰/۱۴٪	-۰/۰۳٪	۰/۲۸٪	۰/۲۵٪	-۰/۰۴٪
فن آوا کارت	۶/۴۱٪	۶/۴۳٪	-۰/۰۲٪	۰/۴۰٪	۰/۳۹٪	-۰/۰۱٪	۰/۷۵٪	۰/۴۵٪	-۰/۳۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۵۲٪	۱۴/۵۴٪	-۰/۰۲٪	۵/۹۰٪	۵/۸۰٪	-۰/۱۰٪	۳/۸۱٪	۳/۲۳٪	-۰/۵۸٪
مینا کارت آریا	۲/۵۰٪	۲/۳۰٪	-۰/۱۹٪	۱/۹۹٪	۲/۳۷٪	-۰/۳۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌گردد، تغییر قابل توجهی در سهم ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار در کارتخوان‌های فروشگاه‌های و ابزارهای اینترنتی صورت نگرفته است؛ ولیکن سهم بازار ابزارهای پذیرش موبایلی تراکنش‌دار در بسیاری از شرکت‌ها متأثر از عملکرد شرکت "به‌پرداخت ملت"، دستخوش تغییر شده است. شرکت "به‌پرداخت ملت" رشد قابل توجهی به میزان ۵/۰۷ درصد را در سهم ابزارهای پذیرش موبایلی خود نشان می‌دهد. رشد کلی ابزارهای موبایلی فعال سیستمی در شرکت "به‌پرداخت ملت" و ایجاد تراکنش بر روی آن‌ها این افزایش سهم را توجیه‌پذیر می‌نماید.

۴,۳. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های

کارتخوان فروشگاه‌های به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ تراکنش‌ها اهمیت ویژه‌ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کارت‌های دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاه‌های شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می‌شود.

با توجه به اهمیت کارتخوان‌های فروشگاه‌های در صنعت پرداخت کشور به دلیل سهم بالای تعدادی و مبلغی آن‌ها در تراکنش‌ها، مطالعه‌ای در عملکرد شرکت‌ها در این ابزار انجام شده و با محاسبه شاخص اثربخشی آن‌ها، نحوه‌ی توزیع این ابزارها توسط شرکت‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. در نهایت نقش شرکت‌ها در کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی نیز در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاه‌های آمار کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، هر شرکت PSP بررسی خواهد شد.

ابتدا سهم هر شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های و سهم هر شرکت PSP از کل تعداد ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های در هر استان مورد بررسی و محاسبه قرار می‌گیرد. در ادامه اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی و کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار برای هر شرکت PSP در بعد کشوری و نیز در بعد استانی اندازه‌گیری و تحلیل شده و در پایان عملکرد هر شرکت PSP در خصوص کارتخوان فروشگاه‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی بررسی می‌شود.

۴,۳,۱. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های

کارتخوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور

سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های به تفکیک استان‌های کشور در اسفند ماه ۱۳۹۶ در جدول ۴-۱۳ ارائه شده‌است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، در مجموع شرکت‌های

^{۳۳} تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های از کل تراکنش‌های شبکه پرداخت در اسفند ۹۶، بیش از ۸۹ درصد بوده که رقمی بیش از ۹۰ درصد از مبالغ تراکنش‌های این شبکه را جایجا می‌نماید.

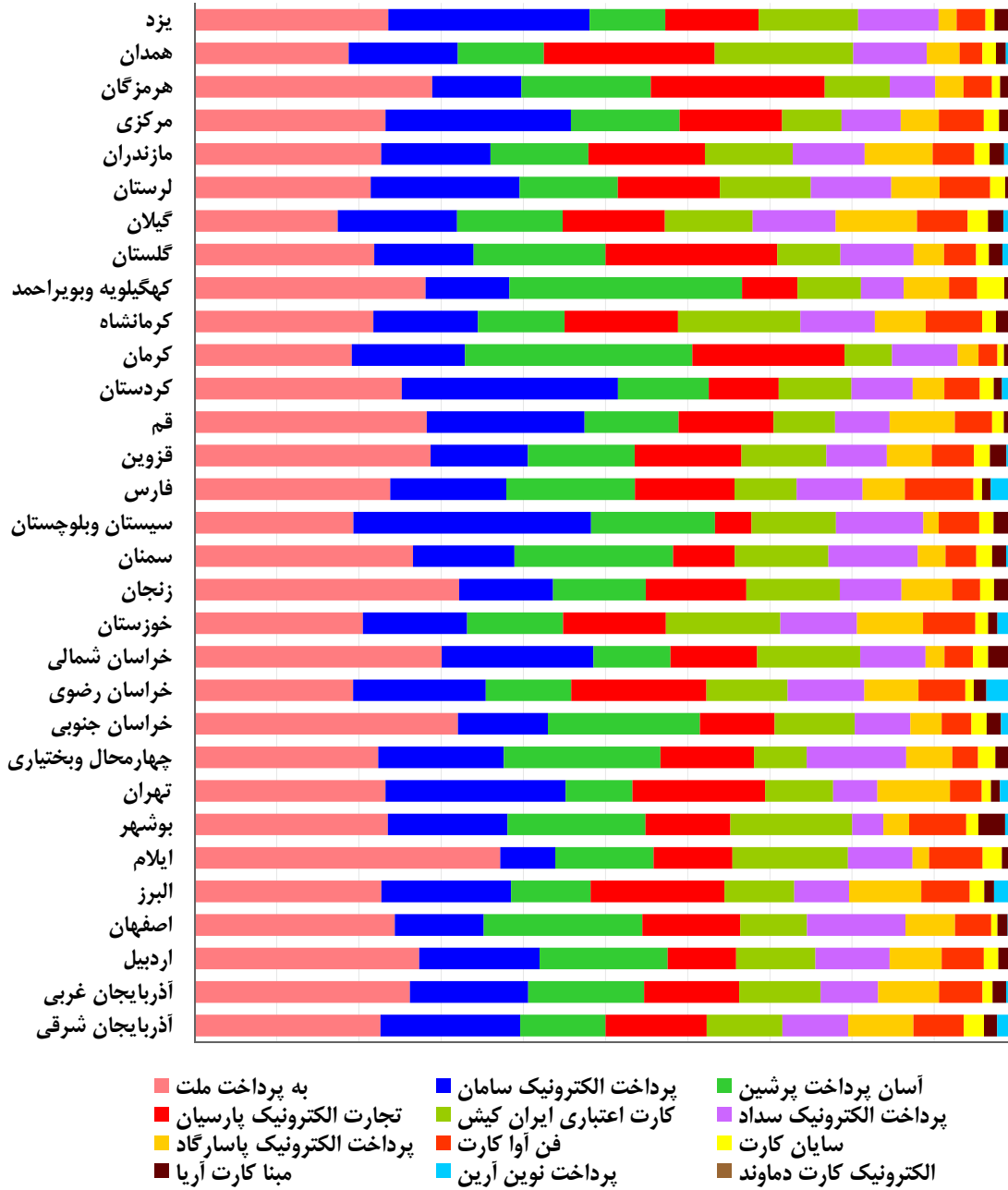
"به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "آسان پرداخت پرشین" بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. شرکت "به پرداخت ملت" تقریباً در تمام استان‌ها، با اختلاف نسبت به سایر شرکت‌ها از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های پشتیبانی می‌نماید.

جدول ۴-۱۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تفکیک استان - اسفند ۱۳۹۶

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسپان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
آذربایجان شرقی	۱۰/۳۹%	۰/۰۱%	۲۲/۶۱%	۷/۹۳%	۱۷/۰۲%	۸/۰۲%	۲/۳۴%	۱۲/۳۱%	۲/۴۷%	۶/۱۳%	۹/۲۰%	۱/۵۸%
آذربایجان غربی	۱۴/۱۱%	۰/۰۰%	۲۶/۲۰%	۷/۴۱%	۱۴/۴۰%	۷/۰۲%	۱/۲۴%	۱۱/۵۸%	۱/۲۱%	۵/۲۹%	۹/۸۸%	۱/۶۵%
اردبیل	۱۵/۵۸%	۰/۰۰%	۲۷/۳۳%	۶/۳۳%	۱۴/۶۴%	۹/۰۴%	۰/۹۶%	۸/۳۳%	۱/۷۶%	۵/۱۳%	۹/۶۶%	۱/۲۲%
اصفهان	۱۹/۳۰%	۰/۰۰%	۲۴/۳۵%	۶/۰۲%	۱۰/۸۳%	۱۱/۹۷%	۱/۰۵%	۱۱/۹۱%	۰/۷۷%	۴/۴۳%	۸/۱۴%	۱/۲۳%
البرز	۹/۶۷%	۰/۰۴%	۲۲/۷۱%	۸/۷۹%	۱۵/۸۰%	۶/۶۷%	۲/۶۸%	۱۶/۲۸%	۱/۷۵%	۵/۹۲%	۸/۵۰%	۱/۱۸%
ایلام	۱۱/۹۷%	۰/۰۰%	۳۷/۱۹%	۲/۰۰%	۶/۷۰%	۷/۸۷%	۱/۰۰%	۹/۶۰%	۲/۳۴%	۶/۵۲%	۱۴/۰۵%	۰/۷۷%
بوشهر	۱۶/۷۹%	۰/۰۰%	۲۳/۵۱%	۳/۱۳%	۱۴/۵۶%	۳/۸۰%	۱/۳۶%	۱۰/۳۴%	۱/۴۸%	۶/۹۴%	۱۴/۸۳%	۳/۲۶%
تهران	۸/۱۳%	۰/۰۹%	۲۳/۲۱%	۸/۸۲%	۲۱/۹۴%	۵/۳۸%	۱/۸۹%	۱۶/۱۵%	۱/۱۳%	۳/۸۸%	۸/۲۹%	۱/۰۹%
چهارمحال و بختیاری	۱۹/۰۴%	۰/۰۰%	۲۲/۳۴%	۵/۶۱%	۱۵/۳۰%	۱۲/۱۲%	۰/۲۱%	۱۱/۴۰%	۲/۱۱%	۳/۱۳%	۶/۴۰%	۲/۳۴%
خراسان جنوبی	۱۸/۵۰%	۰/۰۱%	۳۲/۰۴%	۳/۸۲%	۱۰/۹۵%	۶/۷۵%	۱/۸۷%	۹/۰۹%	۱/۸۵%	۳/۶۳%	۹/۷۶%	۱/۷۳%
خراسان رضوی	۱۰/۴۰%	۰/۰۶%	۱۹/۲۸%	۶/۵۸%	۱۶/۱۵%	۹/۳۴%	۳/۵۹%	۱۶/۴۶%	۱/۰۲%	۵/۷۱%	۹/۸۸%	۱/۵۴%
خراسان شمالی	۹/۳۶%	۰/۰۱%	۳۰/۰۷%	۲/۳۰%	۱۸/۴۶%	۷/۹۶%	۰/۷۶%	۱۰/۵۵%	۱/۸۵%	۳/۴۷%	۱۲/۵۵%	۲/۶۵%
خوزستان	۱۱/۶۹%	۰/۰۰%	۲۰/۴۷%	۸/۰۵%	۱۲/۶۸%	۹/۳۳%	۲/۲۸%	۱۲/۴۹%	۱/۵۶%	۶/۳۶%	۱۳/۹۵%	۱/۱۴%
زنجان	۱۱/۲۷%	۰/۰۰%	۳۲/۱۹%	۶/۱۶%	۱۱/۴۴%	۷/۵۰%	۰/۹۶%	۱۲/۲۴%	۱/۷۰%	۳/۴۰%	۱۱/۳۸%	۱/۷۴%
سمنان	۱۹/۳۲%	۰/۰۰%	۲۶/۵۷%	۳/۳۷%	۱۲/۳۶%	۱۰/۸۸%	۱/۲۴%	۷/۴۸%	۱/۹۲%	۳/۷۵%	۱۱/۴۱%	۱/۷۲%
سیستان و بلوچستان	۱۵/۰۷%	۰/۰۰%	۱۹/۳۲%	۱/۸۸%	۲۸/۹۲%	۱۰/۶۴%	۰/۷۱%	۴/۴۵%	۱/۷۴%	۴/۹۳%	۱۰/۲۹%	۲/۰۶%
فارس	۱۵/۶۴%	۰/۰۰%	۲۳/۷۹%	۵/۱۴%	۱۴/۱۵%	۸/۰۳%	۳/۱۱%	۱۲/۱۲%	۱/۰۵%	۸/۳۵%	۷/۵۵%	۱/۰۷%
قزوین	۱۲/۹۹%	۰/۰۰%	۲۸/۷۱%	۵/۴۸%	۱۱/۸۵%	۷/۳۵%	۱/۲۱%	۱۳/۰۰%	۱/۹۲%	۵/۱۵%	۱۰/۳۴%	۲/۰۲%
قم	۱۱/۴۶%	۰/۰۰%	۲۸/۲۵%	۷/۹۳%	۱۹/۱۹%	۶/۶۴%	۰/۵۴%	۱۱/۵۴%	۱/۴۲%	۴/۵۴%	۷/۴۹%	۰/۹۸%
کردستان	۱۱/۰۵%	۰/۰۰%	۲۵/۲۱%	۳/۸۵%	۲۶/۳۱%	۷/۴۶%	۱/۷۴%	۸/۵۰%	۱/۶۸%	۴/۳۲%	۸/۸۶%	۱/۰۱%
کرمان	۲۷/۶۸%	۰/۰۰%	۱۹/۱۲%	۲/۵۳%	۱۳/۷۸%	۸/۰۱%	۰/۶۱%	۱۸/۵۲%	۰/۷۸%	۲/۳۱%	۵/۷۸%	۰/۸۹%
کرمانشاه	۱۰/۵۴%	۰/۰۰%	۲۱/۷۵%	۶/۲۱%	۱۲/۷۳%	۹/۰۶%	۰/۴۸%	۱۳/۸۱%	۱/۶۸%	۶/۸۶%	۱۴/۸۹%	۱/۹۹%

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسین	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
کهگیلویه و بویراحمد	۲۸/۳۱٪	۰/۰۰٪	۲۸/۱۰٪	۵/۵۱٪	۱۰/۲۱٪	۵/۲۰٪	۰/۳۴٪	۶/۷۶٪	۳/۳۰٪	۳/۴۳٪	۷/۷۳٪	۱/۱۲٪
گلستان	۱۶/۰۶٪	۰/۰۱٪	۲۱/۸۴٪	۳/۷۳٪	۱۲/۱۱٪	۸/۹۱٪	۱/۶۷٪	۲۰/۹۰٪	۱/۵۶٪	۳/۸۹٪	۷/۶۹٪	۱/۶۶٪
گیلان	۱۲/۸۵٪	۰/۰۰٪	۱۷/۴۲٪	۹/۹۰٪	۱۴/۵۲٪	۱۰/۱۱٪	۱/۵۶٪	۱۲/۴۴٪	۲/۴۷٪	۶/۱۷٪	۱۰/۶۸٪	۱/۸۸٪
لرستان	۱۱/۹۵٪	۰/۰۰٪	۲۱/۴۲٪	۵/۹۰٪	۱۸/۱۳٪	۹/۷۹٪	۰/۳۴٪	۱۲/۴۲٪	۱/۸۳٪	۶/۱۵٪	۱۱/۰۶٪	۱/۰۲٪
مازندران	۱۱/۹۱٪	۰/۰۸٪	۲۲/۷۰٪	۸/۲۷٪	۱۳/۳۱٪	۸/۷۳٪	۱/۴۲٪	۱۴/۱۸٪	۱/۸۳٪	۵/۱۰٪	۱۰/۷۱٪	۱/۷۶٪
مرکزی	۱۳/۲۲٪	۰/۰۱٪	۲۳/۲۲٪	۴/۶۵٪	۲۲/۵۸٪	۷/۲۱٪	۰/۶۵٪	۱۲/۴۹٪	۱/۸۴٪	۵/۴۷٪	۷/۲۱٪	۱/۴۵٪
هرمزگان	۱۵/۷۴٪	۰/۰۰٪	۲۸/۹۱٪	۳/۴۴٪	۱۰/۸۵٪	۵/۵۳٪	۰/۷۲٪	۲۱/۱۷٪	۰/۹۹٪	۳/۴۷٪	۷/۹۲٪	۱/۲۵٪
همدان	۱۰/۴۹٪	۰/۹۱٪	۱۸/۷۶٪	۳/۹۹٪	۱۳/۲۶٪	۸/۹۶٪	۰/۳۶٪	۲۰/۷۸٪	۱/۶۶٪	۲/۷۶٪	۱۶/۸۷٪	۱/۲۰٪
یزد	۹/۲۲٪	۰/۰۰٪	۲۳/۵۷٪	۲/۱۹٪	۲۴/۴۹٪	۹/۸۰٪	۰/۶۱٪	۱۱/۳۷٪	۱/۰۸٪	۳/۵۲٪	۱۲/۱۰٪	۲/۰۵٪

سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به تفکیک استان‌های کشور برای اسفند ۱۳۹۶ در شکل ۴-۸ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۸ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تفکیک استان‌ها- اسفند ۱۳۹۶

۴,۳,۲. سهم هر یک از شرکتهای PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در استانهای کشور

در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکتهای PSP از تعداد ابزار کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استانهای کشور پرداخته می‌شود. جدول ۴-۱۴ اطلاعات سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر استان را برای اسفند ماه ۱۳۹۶ نشان می‌دهد.

همانگونه که مشاهده می‌گردد شرکتهای "کارت اعتباری ایران کیش"، "به پرداخت ملت" و "تجارت الکترونیک پارسپان" به ترتیب بیشترین سهم از بازار را از این منظر در اکثر استانهای کشور داشته‌اند. این امر با توجه به سهم شرکتهای PSP در پشتیبانی از تعداد کارتهای فعال سیستمی، قابل انتظار است.

جدول ۴-۱۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - اسفند ۱۳۹۶

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسپان	سایان کارت	فن آو کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مینا کارت آریا
آذربایجان شرقی	۸/۶۴٪	۰/۰٪	۱۱/۸۴٪	۱۲/۳۵٪	۱۳/۳۴٪	۱۰/۳۳٪	۳/۲۸٪	۱۲/۰۲٪	۳/۲۱٪	۷/۵۸٪	۱۴/۳۵٪	۳/۰۵٪
آذربایجان غربی	۱۲/۰۹٪	۰/۰٪	۱۳/۳۴٪	۱۳/۶۱٪	۱۲/۵۴٪	۸/۲۳٪	۱/۸۱٪	۱۲/۵۵٪	۱/۷۶٪	۶/۴۵٪	۱۵/۲۴٪	۲/۳۹٪
اردبیل	۱۱/۸۰٪	۰/۰٪	۱۵/۱۷٪	۱۰/۷۰٪	۱۲/۱۳٪	۱۰/۵۷٪	۱/۶۴٪	۱۰/۲۲٪	۲/۵۲٪	۷/۰۴٪	۱۶/۰۰٪	۲/۲۲٪
اصفهان	۹/۵۸٪	۰/۰۶٪	۱۲/۹۹٪	۱۲/۱۸٪	۹/۶۴٪	۱۴/۵۲٪	۱/۶۴٪	۱۳/۷۵٪	۱/۲۴٪	۶/۷۰٪	۱۵/۰۶٪	۲/۶۶٪
البرز	۶/۱۸٪	۰/۱۷٪	۱۳/۷۱٪	۱۲/۹۲٪	۱۲/۸۸٪	۸/۳۹٪	۳/۶۶٪	۱۴/۱۴٪	۲/۴۱٪	۸/۸۳٪	۱۴/۳۶٪	۲/۳۵٪
ایلام	۹/۳۱٪	۰/۰٪	۲۱/۳۱٪	۵/۴۹٪	۷/۸۳٪	۱۰/۳۸٪	۱/۶۳٪	۱۱/۱۳٪	۳/۵۴٪	۸/۳۸٪	۱۹/۶۲٪	۱/۳۷٪
بوشهر	۱۲/۴۸٪	۰/۰٪	۱۵/۵۳٪	۶/۰۴٪	۱۳/۱۰٪	۷/۸۲٪	۲/۵۴٪	۱۲/۴۰٪	۲/۱۳٪	۶/۹۲٪	۱۶/۴۶٪	۴/۵۸٪
تهران	۶/۸۶٪	۰/۱۹٪	۱۶/۶۵٪	۱۴/۹۵٪	۱۱/۶۷٪	۸/۲۹٪	۲/۹۴٪	۱۳/۸۳٪	۱/۵۲٪	۵/۸۲٪	۱۴/۶۲٪	۲/۶۵٪
چهارمحال و بختیاری	۱۴/۳۹٪	۰/۰۲٪	۱۳/۱۲٪	۱۱/۵۶٪	۱۳/۰۳٪	۱۳/۰۰٪	۰/۵۸٪	۱۲/۵۳٪	۳/۲۱٪	۴/۶۸٪	۱۰/۳۶٪	۳/۵۳٪
خراسان جنوبی	۱۱/۳۱٪	۰/۰۱٪	۱۶/۹۰٪	۹/۲۸٪	۹/۸۶٪	۱۰/۱۲٪	۳/۷۲٪	۱۲/۳۸٪	۳/۶۹٪	۵/۲۷٪	۱۴/۸۲٪	۲/۶۳٪
خراسان رضوی	۸/۲۷٪	۰/۱۶٪	۱۱/۱۳٪	۱۱/۶۱٪	۱۱/۴۰٪	۱۰/۸۰٪	۴/۰۶٪	۱۴/۱۵٪	۱/۴۷٪	۷/۲۹٪	۱۶/۱۳٪	۳/۵۵٪
خراسان شمالی	۸/۱۸٪	۰/۰۴٪	۱۵/۴۵٪	۵/۸۱٪	۱۶/۴۸٪	۱۰/۵۶٪	۱/۵۹٪	۱۲/۷۴٪	۳/۲۷٪	۴/۶۳٪	۱۷/۶۲٪	۳/۶۴٪
خوزستان	۹/۵۱٪	۰/۰٪	۱۰/۸۵٪	۱۰/۹۹٪	۱۰/۵۵٪	۱۰/۵۰٪	۲/۹۲٪	۱۳/۵۹٪	۲/۳۰٪	۷/۸۶٪	۱۸/۹۳٪	۱/۹۹٪
زنجان	۸/۵۲٪	۰/۰٪	۱۷/۰۹٪	۱۲/۰۱٪	۱۱/۹۳٪	۹/۷۳٪	۱/۹۷٪	۱۳/۳۲٪	۲/۲۱٪	۴/۷۱٪	۱۵/۹۵٪	۲/۵۶٪

استان	آسان پرداخت پرتسین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسپان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
سمنان	۱۲/۲۴٪	-۰/۰۱٪	۱۷/۱۲٪	۶/۹۲٪	۱۰/۰۴٪	۱۳/۴۳٪	۲/۵۳٪	۱۰/۹۵٪	۲/۸۲٪	۵/۸۷٪	۱۴/۸۳٪	۳/۲۵٪
سیستان و بلوچستان	۱۱/۰۱٪	-۰/۰۰٪	۱۴/۴۵٪	۴/۶۰٪	۲۲/۲۷٪	۱۳/۹۴٪	۱/۰۷٪	۷/۷۹٪	۲/۳۵٪	۵/۸۴٪	۱۳/۵۷٪	۳/۰۹٪
فارس	۱۰/۷۷٪	-۰/۰۰٪	۱۴/۱۸٪	۹/۴۹٪	۱۰/۷۶٪	۱۱/۹۶٪	۴/۴۵٪	۱۲/۳۱٪	۱/۴۸٪	۹/۷۹٪	۱۲/۷۱٪	۲/۰۹٪
قزوین	۱۰/۸۰٪	-۰/۰۰٪	۱۳/۹۳٪	۹/۷۳٪	۱۰/۹۷٪	۹/۲۰٪	۲/۰۴٪	۱۲/۹۰٪	۲/۶۵٪	۸/۰۹٪	۱۶/۰۰٪	۳/۶۹٪
قم	۸/۹۳٪	-۰/۰۰٪	۱۵/۴۰٪	۱۴/۲۸٪	۱۴/۴۸٪	۸/۸۹٪	۱/۱۷٪	۱۲/۹۳٪	۲/۰۰٪	۶/۷۴٪	۱۳/۱۵٪	۲/۰۳٪
کردستان	۸/۷۱٪	-۰/۰۰٪	۱۶/۸۴٪	۷/۲۲٪	۲۱/۰۹٪	۹/۷۶٪	۳/۳۰٪	۱۰/۴۳٪	۲/۵۰٪	۵/۲۷٪	۱۳/۱۷٪	۱/۷۱٪
کرمان	۱۹/۸۳٪	-۰/۰۱٪	۱۱/۷۰٪	۸/۳۴٪	۱۳/۴۲٪	۹/۷۹٪	۱/۶۴٪	۱۷/۸۳٪	۱/۳۷٪	۳/۷۹٪	۱۰/۶۳٪	۱/۶۹٪
کرمانشاه	۷/۹۱٪	-۰/۰۰٪	۱۳/۳۲٪	۸/۸۹٪	۱۲/۵۷٪	۱۱/۳۰٪	۰/۸۶٪	۱۲/۴۶٪	۲/۴۹٪	۸/۴۲٪	۱۹/۴۱٪	۲/۳۷٪
کهگیلویه و بویراحمد	۱۵/۸۷٪	-۰/۰۰٪	۱۸/۹۰٪	۱۳/۵۱٪	۸/۷۵٪	۸/۶۸٪	۰/۷۶٪	۱۰/۴۱٪	۳/۸۶٪	۵/۷۸٪	۱۱/۵۳٪	۱/۹۶٪
گلستان	۱۳/۶۸٪	-۰/۰۲٪	۱۳/۳۱٪	۷/۵۲٪	۱۱/۲۸٪	۱۱/۷۰٪	۲/۶۴٪	۱۸/۱۴٪	۲/۰۵٪	۵/۱۵٪	۱۱/۸۹٪	۲/۶۳٪
گیلان	۸/۴۳٪	-۰/۰۲٪	۱۰/۰۳٪	۱۳/۷۳٪	۱۱/۷۹٪	۱۰/۸۸٪	۲/۱۵٪	۱۲/۸۸٪	۲/۹۴٪	۸/۰۴٪	۱۶/۱۱٪	۳/۰۲٪
لرستان	۹/۴۰٪	-۰/۰۱٪	۱۲/۹۷٪	۱۰/۵۰٪	۱۴/۴۶٪	۱۲/۰۰٪	۰/۸۵٪	۱۲/۴۷٪	۲/۸۴٪	۷/۵۶٪	۱۵/۱۵٪	۱/۸۲٪
مازندران	۹/۹۹٪	-۰/۲۵٪	۹/۹۳٪	۱۳/۰۰٪	۱۰/۶۰٪	۱۱/۸۰٪	۲/۴۷٪	۱۴/۹۴٪	۲/۲۵٪	۶/۲۴٪	۱۵/۹۱٪	۲/۶۱٪
مرکزی	۱۰/۶۸٪	-۰/۰۳٪	۱۳/۳۴٪	۸/۷۸٪	۱۶/۳۶٪	۱۰/۱۳٪	۱/۰۹٪	۱۵/۶۴٪	۲/۷۲٪	۸/۰۸٪	۱۰/۴۲٪	۲/۷۴٪
هرمزگان	۱۱/۶۸٪	-۰/۰۰٪	۱۷/۹۱٪	۷/۶۹٪	۹/۶۷٪	۹/۱۷٪	۱/۴۱٪	۲۰/۱۳٪	۱/۷۳٪	۵/۵۱٪	۱۲/۵۲٪	۲/۵۷٪
همدان	۸/۷۷٪	۲/۶۸٪	۱۱/۷۸٪	۶/۹۹٪	۱۱/۶۰٪	۱۱/۶۰٪	۰/۷۶٪	۲۰/۴۵٪	۲/۹۲٪	۴/۷۸٪	۱۵/۵۲٪	۲/۱۴٪
یزد	۷/۳۱٪	-۰/۰۰٪	۱۲/۴۸٪	۸/۰۶٪	۱۶/۹۲٪	۱۳/۰۴٪	۱/۶۶٪	۱۲/۲۲٪	۱/۶۱٪	۵/۲۵٪	۱۷/۵۳٪	۳/۹۱٪

شکل ۴-۹ سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتهخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر

یک از استان‌های کشور را برای دوره اسفند ۱۳۹۶ را به تصویر می‌کشد.

- کارت اعتباری ایران کیش
- به پرداخت ملت
- تجارت الکترونیک پارسبان
- پرداخت الکترونیک سامان
- پرداخت الکترونیک سداد
- آسان پرداخت پرشین
- پرداخت الکترونیک پاسارگاد
- فن آوا کارت
- مبنا کارت آریا
- سایان کارت
- پرداخت نوین آرین
- الکترونیک کارت دماوند

شکل ۴-۹ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاههای فعال سیستمی در هر استانها- اسفند ۱۳۹۶

۴,۳,۳. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاههای فعال سیستمی در بعد کشوری

دو شاخص تعداد کارتخوانهای فروشگاههای و تعداد تراکنشهای آن در کنار یکدیگر می‌توانند تعیین کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط شرکتها باشد که برای این منظور می‌توان شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاههای فعال سیستمی را تعریف نمود.

این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از تراکنشهای کارتخوان فروشگاههای به سهم آن شرکت از ابزار کارتخوان فروشگاههای است.^{۲۴} عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوانهای یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنشها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقا به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنشها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است.

بنابراین می‌توان چنین گفت که شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاههای، کارایی توزیع کارتخوانهای شرکت‌های PSP را بررسی نموده و از این رو شرکتها به سبب کارا تر بودن توزیع، می‌بایست با جایابی مناسب کارتخوانها برای جذب تراکنشهای بیشتر، شاخص اثربخشی این ابزار پذیرش را بهبود بخشند.

در جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوانهای فروشگاههای فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در اسفند ۱۳۹۶ محاسبه شده است.

^{۲۴} این شاخص به عبارتی همان متوسط تراکنش کارتخوان فروشگاههای هر شرکت است که نسبت به کل نرمالایز شده است.

جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت - اسفند ۱۳۹۶

اثربخشی کارتهخوان فروشگاهی فعال سیستمی	کارتهخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی		شرکت
	سهم از کل تعداد ابزار	سهم از کل تراکنش‌های کارتهخوان فروشگاه‌های	
۱/۳۷۱	۹/۴۹٪	۱۳/۰۱٪	آسان پرداخت پرشین
-/۳۷۱	-/۱۳٪	-/۰۵٪	الکترونیک کارت دماوند
۱/۶۶۹	۱۳/۸۷٪	۲۳/۱۶٪	به پرداخت ملت
-/۵۶۲	۱۱/۴۸٪	۶/۴۶٪	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
۱/۳۶۳	۱۲/۱۵٪	۱۶/۵۶٪	پرداخت الکترونیک سامان
-/۷۵۵	۱۰/۴۱٪	۷/۸۶٪	پرداخت الکترونیک سداد
-/۶۷۵	۲/۵۵٪	۱/۷۲٪	پرداخت نوین آربین
۱/۰۲۶	۱۳/۷۱٪	۱۴/۰۷٪	تجارت الکترونیک پارسیان
-/۶۸۲	۲/۰۲٪	۱/۳۸٪	سایان کارت
-/۷۳۹	۶/۶۷٪	۴/۹۴٪	فن آوا کارت
-/۶۳۴	۱۴/۸۵٪	۹/۴۲٪	کارت اعتباری ایران کیش
-/۵۱۶	۲/۶۶٪	۱/۳۷٪	مینا کارت آریا

در اسفند ماه همانند چند ماه گذشته علاوه بر سه شرکت "به پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان"، شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" نیز مجدداً با بهره‌جویی از افزایش بیشتر سهم تراکنش‌های کارتهخوان فروشگاه‌های آن در مقابل سهم ابزار کارتهخوان‌های فعال سیستمی‌اش، به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته است. دارا بودن عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی به این معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتهخوان‌ها بیشتر از سهم تعداد کارتهخوان‌هایشان از کل کارتهخوان‌های کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند.

به‌طور کلی در ماه اسفند با توجه به انجام حجم بالای تراکنش در شبکه‌ی پرداخت به دلیل نزدیک شدن به سال جدید، بر میزان سهم تراکنش‌های کارتهخوان فروشگاه‌های شرکت‌ها افزوده خواهد شد.

در جدول ۴-۱۶ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP برای دو ماه متوالی بهمن و اسفند ۱۳۹۶ با یکدیگر مقایسه شده‌اند.

جدول ۴-۱۶ مقایسه شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت بهمن و اسفند ۱۳۹۶

شرکت	بهمن	اسفند	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱/۳۸۳	۱/۳۷۱	-۰/۰۱۲
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۷۰	۰/۳۷۱	۰/۱۰۱
به پرداخت ملت	۱/۶۹۹	۱/۶۶۹	-۰/۰۲۹
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۵۵۴	۰/۵۶۲	۰/۰۰۹
پرداخت الکترونیک سامان	۱/۳۵۴	۱/۳۶۳	۰/۰۰۹
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۷۴۲	۰/۷۵۵	۰/۰۱۴
پرداخت نوین آرین	۰/۶۶۹	۰/۶۷۵	۰/۰۰۶
تجارت الکترونیک پارس‌پول	۱/۰۴۵	۱/۰۲۶	-۰/۰۱۹
سایان کارت	۰/۶۸۵	۰/۶۸۲	-۰/۰۰۲
فن آوا کارت	۰/۷۳۳	۰/۷۳۹	۰/۰۰۷
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۶۰۶	۰/۶۳۴	۰/۰۲۸
مینا کارت آریا	۰/۴۹۹	۰/۵۱۶	۰/۰۱۶

همانگونه که در جدول بالا مشاهده می‌شود، اثربخشی شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با عددی برابر با ۰/۱۰۱ بالاترین تغییر را نشان می‌دهد. همانگونه که پیشتر بیان گردید افزایش میزان اثربخشی کارتخوان‌های فعال این شرکت متأثر از رشد تراکنش‌ها بر روی کارتخوان‌های آن در روزهای پایانی سال می‌باشد. با توجه به سیاست‌های شاپرک مبنی بر غیر فعال‌سازی برخی پایانه‌های فاقد تراکنش شرکت‌ها طی چندین ماه اخیر، انتظار می‌رفت که میزان اثربخشی آن‌ها با افزایش قابل توجهی روبه‌رو گردد، که ظاهراً به دلیل تعریف پایانه‌های جدید و عمدتاً کم تراکنش، می‌توان چنین ادعان داشت سیاست‌گذاری‌های شرکت‌های مزبور در زمینه حذف پایانه‌های فاقد تراکنش، کم اثر بوده است.

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکت‌های PSP را ارائه دهند. نکته حایز

اهمیت این است که در شبکه‌ی شاپرک کارتخوان‌های فروشگاهی فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند. به این معنا که وضعیت آن‌ها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آن‌ها وارد شبکه‌ی پرداخت نشده‌است. اثربخشی هریک از شرکت‌ها در کل کارتخوان‌های فروشگاهی در بالا به تفصیل بررسی گردید. در این بخش به‌منظور مشاهده‌ی نحوه‌ی جایابی کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار^{۲۵} در کشور و همچنین بررسی میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها، شاخص اثربخشی به ازای سهم تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار باز تعریف شده و به‌عنوان شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش‌دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به‌دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. جدول زیر همچنین، شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی را بر حسب ابزارهای کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار محاسبه و ارائه می‌نماید.

جدول ۴-۱۷ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار هر شرکت - اسفند ۱۳۹۶

اثر بخشی کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار	کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار		شرکت
	سهم از کل تعداد ابزار	سهم از کل تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی	
۱/۲۶۲	۱۰/۳۱٪	۱۳/۰۱٪	آسان پرداخت پرشین
۰/۴۸۱	۰/۱۰٪	۰/۰۵٪	الکترونیک کارت دماوند
۱/۵۸۲	۱۴/۶۴٪	۲۳/۱۶٪	به پرداخت ملت
۰/۶۶۳	۹/۷۴٪	۶/۴۶٪	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
۱/۳۰۱	۱۲/۷۳٪	۱۶/۵۶٪	پرداخت الکترونیک سامان
۰/۷۲۸	۱۰/۸۰٪	۷/۸۶٪	پرداخت الکترونیک سداد
۰/۷۶۳	۲/۲۵٪	۱/۷۲٪	پرداخت نوین آرین
۱/۰۰۶	۱۳/۹۹٪	۱۴/۰۷٪	تجارت الکترونیک پارسیان
۰/۶۳۶	۲/۱۷٪	۱/۳۸٪	سایان کارت
۰/۷۶۸	۶/۴۳٪	۴/۹۴٪	فن آوا کارت
۰/۶۴۸	۱۴/۵۴٪	۹/۴۲٪	کارت اعتباری ایران کیش
۰/۵۹۶	۲/۳۰٪	۱/۳۷٪	مینا کارت آریا

^{۲۵} با حداقل یک تراکنش در ماه.

همانند اثربخشی کارتخوان‌های فعال سیستمی، در شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز علاوه بر سه شرکت "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "آسان پرداخت پرشین"، شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" هم عددی بالاتر از یک داشته‌است. این بدین معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتخوان‌های تراکنش‌دار بیشتر از سهم تعداد کارتخوان‌هایشان از کل کارتخوان‌های تراکنش‌دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. با مقایسه‌ی ارقام این شاخص بین ماه جاری و ماه گذشته، می‌توان چنین اذعان داشت که عملکرد شرکت‌ها در نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار نسبت به بهمن ماه تقریباً تغییر خاصی نداشته است.

در ادامه در جدول ۴-۱۸ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت PSP برای دو ماه بهمن و اسفند ۱۳۹۶ با یکدیگر مقایسه شده‌اند.

جدول ۴-۱۸ مقایسه شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت بهمن و اسفند ۱۳۹۶

شرکت	بهمن	اسفند	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱/۲۸۰	۱/۲۶۲	-۰/۰۱۸
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۵۴	۰/۴۸۱	-۰/۱۲۶
به پرداخت ملت	۱/۶۰۵	۱/۵۸۲	-۰/۰۲۴
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۶۴۷	۰/۶۶۳	-۰/۰۱۶
پرداخت الکترونیک سامان	۱/۳۰۱	۱/۳۰۱	-۰/۰۰۰
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۷۱۵	۰/۷۲۸	-۰/۰۱۳
پرداخت نوین آرین	۰/۷۵۹	۰/۷۶۳	-۰/۰۰۳
تجارت الکترونیک پارسیان	۱/۰۳۰	۱/۰۰۶	-۰/۰۲۴
سایان کارت	۰/۶۳۹	۰/۶۳۶	-۰/۰۰۳
فن آوا کارت	۰/۷۶۱	۰/۷۶۸	-۰/۰۰۷
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۶۲۲	۰/۶۴۸	-۰/۰۲۶
مینا کارت آریا	۰/۵۴۵	۰/۵۹۶	-۰/۰۵۱

بیشترین تغییر در شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با افزایش ۰/۱۲۶ واحدی رخ داده است.

با توجه به نزدیک شدن به روزهای پایانی سال و افزایش طبیعی حجم تراکنش‌ها در اسفند ماه، افزایش پایانه‌های تراکنش‌دار و همچنین رشد تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های در شبکه‌ی پرداخت مشاهده می‌شود. بر این اساس بسته به میزان سرعت رشد هریک از دو مولفه‌ی فوق در شرکت‌های PSP، عدد شاخص اثربخشی تحت تاثیر قرار خواهد گرفت.

۴,۳,۴. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاههای فعال سیستمی در هر یک از استانهای کشور

در این قسمت شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاههای فعال سیستمی برای هر شرکت در هر یک از ۳۱ استان کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد. عدد حاصل از شاخص اثربخشی کارتخوانهای فروشگاههای فعال سیستمی هر شرکت در هر یک از استانهای کشور بیانگر میزان توانایی هر شرکت در جذب تراکنشهای کارتخوانهای فروشگاههای در آن استان به نسبت متوسط آن استان می‌باشد. در جدول ۴-۱۹ این شاخص برای هر یک از شرکتهای PSP برای هر یک از ۳۱ استان کشور مورد محاسبه قرار گرفته است.

جدول ۴-۱۹ شاخص اثربخشی کارتخوانهای فروشگاههای فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - اسفند ۱۳۹۶

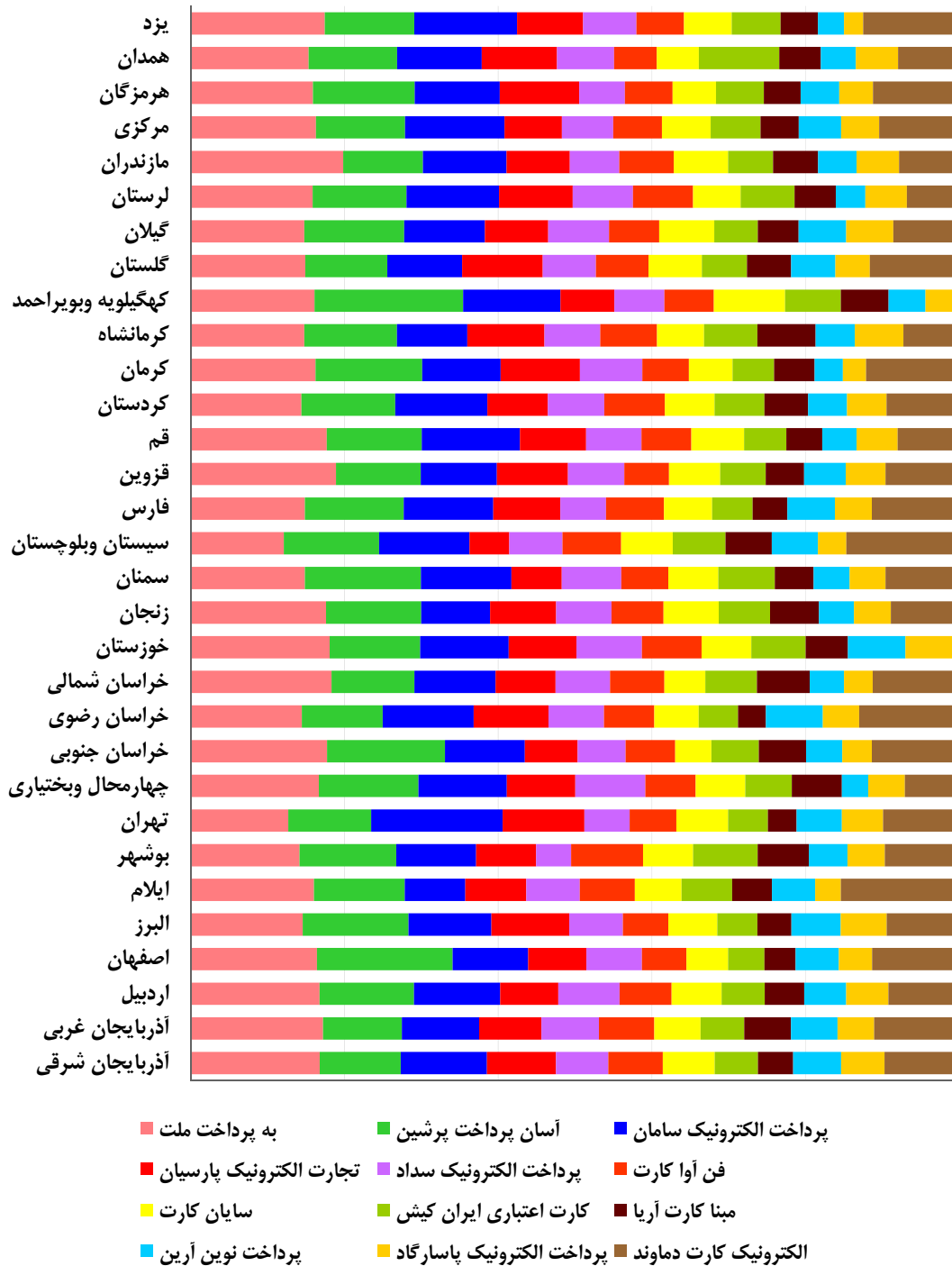
استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسین	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
آذربایجان شرقی	۱/۲۰۲	۲/۱۳۶	۱/۹۱۰	۰/۶۴۲	۱/۲۷۶	۰/۷۷۶	۰/۷۱۲	۱/۰۲۴	۰/۷۷۰	۰/۸۰۸	۰/۶۴۱	۰/۵۲۰
آذربایجان غربی	۱/۱۶۷	۰/۰۵۱	۱/۹۶۴	۰/۵۴۵	۱/۱۴۸	۰/۸۵۳	۰/۶۸۹	۰/۹۲۳	۰/۶۸۸	۰/۸۲۱	۰/۶۴۹	۰/۶۹۲
اردبیل	۱/۳۳۱	۰/۰۰۶	۱/۸۰۲	۰/۵۹۲	۱/۲۰۷	۰/۸۵۶	۰/۵۸۸	۰/۸۱۵	۰/۷۰۱	۰/۷۲۸	۰/۶۰۴	۰/۵۵۱
اصفهان	۲/۰۱۶	۰/۰۱۵	۱/۸۷۵	۰/۴۹۴	۱/۱۲۴	۰/۸۲۴	۰/۶۴۲	۰/۸۶۷	۰/۶۲۰	۰/۶۶۱	۰/۵۴۰	۰/۴۶۳
البرز	۱/۵۶۵	۰/۲۲۰	۱/۶۵۷	۰/۶۸۱	۱/۲۲۷	۰/۷۹۵	۰/۷۳۲	۱/۱۵۲	۰/۷۲۷	۰/۶۷۰	۰/۵۹۲	۰/۵۰۳
ایلام	۱/۲۸۶	۰/۰۰۰	۱/۷۴۵	۰/۳۶۴	۰/۸۵۵	۰/۷۵۸	۰/۶۱۱	۰/۸۶۳	۰/۶۶۱	۰/۷۷۸	۰/۷۱۶	۰/۵۶۴
بوشهر	۱/۳۴۶	۰/۰۴۰	۱/۵۱۴	۰/۵۱۸	۱/۱۱۱	۰/۴۸۶	۰/۵۳۸	۰/۸۳۴	۰/۶۹۴	۱/۰۰۲	۰/۹۰۱	۰/۷۱۲
تهران	۱/۱۸۵	۰/۵۰۶	۱/۳۹۴	۰/۵۹۰	۱/۸۷۹	۰/۶۴۹	۰/۶۴۴	۱/۱۶۷	۰/۷۴۱	۰/۶۶۶	۰/۵۶۷	۰/۴۱۲
چهارمحال و بختیاری	۱/۳۲۴	۰/۰۰۱	۱/۷۰۳	۰/۴۸۵	۱/۱۷۴	۰/۹۳۲	۰/۳۵۲	۰/۹۱۰	۰/۶۵۸	۰/۶۶۸	۰/۶۱۸	۰/۶۶۴
خراسان جنوبی	۱/۶۳۶	۰/۴۰۹	۱/۸۹۶	۰/۴۱۲	۱/۱۱۰	۰/۶۶۷	۰/۵۰۱	۰/۷۳۴	۰/۵۰۱	۰/۶۸۹	۰/۶۵۹	۰/۶۵۸
خراسان رضوی	۱/۲۵۸	۰/۳۵۵	۱/۷۳۲	۰/۵۶۷	۱/۴۱۷	۰/۸۶۵	۰/۸۸۵	۱/۱۶۳	۰/۶۹۴	۰/۷۸۳	۰/۶۱۳	۰/۴۳۳
خراسان شمالی	۱/۱۴۵	۰/۳۳۷	۱/۹۴۶	۰/۳۹۷	۱/۱۲۰	۰/۷۵۴	۰/۴۷۵	۰/۸۲۹	۰/۵۶۷	۰/۷۵۰	۰/۷۱۲	۰/۷۲۸
خوزستان	۱/۲۲۹	-	۱/۸۸۶	۰/۷۳۲	۱/۲۰۲	۰/۸۸۸	۰/۷۸۱	۰/۹۱۹	۰/۶۷۶	۰/۸۱۰	۰/۷۳۷	۰/۵۷۴
زنجان	۱/۳۳۳	۰/۴۱۴	۱/۸۸۴	۰/۵۱۳	۰/۹۵۹	۰/۷۷۱	۰/۴۸۹	۰/۹۱۹	۰/۷۶۹	۰/۷۲۲	۰/۷۱۴	۰/۶۸۰
سمنان	۱/۵۷۹	۰/۲۶۱	۱/۵۵۲	۰/۴۸۷	۱/۲۳۱	۰/۸۱۰	۰/۴۹۰	۰/۶۸۳	۰/۶۸۰	۰/۶۳۸	۰/۷۶۹	۰/۵۲۸
سیستان و بلوچستان	۱/۳۶۸	۰/۲۹۵	۱/۳۳۷	۰/۴۰۸	۱/۲۹۹	۰/۷۶۳	۰/۶۶۲	۰/۵۷۱	۰/۷۴۲	۰/۸۴۴	۰/۷۵۸	۰/۶۶۵
فارس	۱/۴۵۳	۰/۱۳۰	۱/۶۷۷	۰/۵۴۲	۱/۳۱۵	۰/۶۷۲	۰/۶۹۸	۰/۹۸۵	۰/۷۰۷	۰/۸۵۳	۰/۵۹۴	۰/۵۱۱
قزوین	۱/۲۰۳	۱/۹۹۳	۲/۰۶۲	۰/۵۶۳	۱/۰۸۰	۰/۷۹۸	۰/۵۹۱	۱/۰۰۸	۰/۷۲۵	۰/۶۳۶	۰/۶۴۶	۰/۵۴۶
قم	۱/۲۸۴	۱/۱۱۸	۱/۸۳۵	۰/۵۵۵	۱/۳۳۶	۰/۷۴۷	۰/۴۶۳	۰/۸۹۳	۰/۷۱۲	۰/۶۷۳	۰/۵۶۹	۰/۴۸۴
کردستان	۱/۲۷۰	۰/۰۵۸	۱/۴۹۷	۰/۵۳۳	۱/۲۴۸	۰/۷۶۴	۰/۵۲۶	۰/۸۱۵	۰/۶۷۳	۰/۸۲۰	۰/۶۷۳	۰/۵۹۳
کرمان	۱/۳۹۷	۰/۲۲۷	۱/۶۳۵	۰/۳۰۳	۱/۰۲۷	۰/۸۱۷	۰/۳۷۱	۱/۰۳۹	۰/۵۷۳	۰/۶۱۰	۰/۵۴۳	۰/۵۳۱
کرمانشاه	۱/۳۳۲	۰/۶۱۵	۱/۶۳۳	۰/۶۹۸	۱/۰۱۲	۰/۸۰۲	۰/۵۶۲	۱/۱۰۹	۰/۶۷۵	۰/۸۱۵	۰/۷۶۷	۰/۸۳۹
کهگیلویه و بویراحمد	۱/۷۸۴	-	۱/۴۸۶	۰/۴۰۸	۱/۱۶۷	۰/۵۹۹	۰/۴۴۳	۰/۶۴۹	۰/۸۵۶	۰/۵۹۳	۰/۶۷۱	۰/۵۷۳

مبنا کارت آریا	کارت اعتباری ایران کیش	فن آو کارت	سایان کارت	تجارت الکترونیک پارسپان	پرداخت نوین آراین	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	به پرداخت ملت	الکترونیک کارت دماوند	آسان پرداخت پرشین	استان
۰/۶۳۰	۰/۶۴۶	۰/۷۵۵	۰/۷۶۳	۱/۱۵۲	۰/۶۳۴	۰/۷۶۱	۱/۰۷۳	۰/۴۹۴	۱/۶۴۱	۰/۴۲۳	۱/۱۷۴	گلستان
۰/۶۲۱	۰/۶۶۳	۰/۷۶۷	۰/۸۴۲	۰/۹۶۶	۰/۷۲۷	۰/۹۲۹	۱/۲۳۲	۰/۷۲۲	۱/۷۳۶	۰/۱۷۸	۱/۵۲۵	گیلان
۰/۵۵۹	۰/۷۳۰	۰/۸۱۴	۰/۶۴۵	۰/۹۹۶	۰/۴۰۰	۰/۸۱۶	۱/۲۵۴	۰/۵۶۲	۱/۶۵۱	۰/۰۳۱	۱/۲۷۱	لرستان
۰/۶۷۶	۰/۶۷۳	۰/۸۱۷	۰/۸۱۴	۰/۹۴۹	۰/۵۷۶	۰/۷۴۰	۱/۲۵۵	۰/۶۳۶	۲/۲۸۶	۰/۳۱۹	۱/۱۹۲	مازندران
۰/۵۳۰	۰/۶۹۲	۰/۶۷۷	۰/۶۷۸	۰/۷۹۸	۰/۵۹۰	۰/۷۱۲	۱/۳۸۰	۰/۵۳۰	۱/۷۴۱	۰/۳۰۷	۱/۲۳۸	مرکزی
۰/۴۸۵	۰/۶۳۳	۰/۶۲۹	۰/۵۷۴	۱/۰۵۲	۰/۵۱۱	۰/۶۰۳	۱/۱۲۳	۰/۴۴۷	۱/۶۱۴	۰/۰۰۲	۱/۳۴۷	هرمزگان
۰/۵۵۹	۱/۰۸۷	۰/۵۷۷	۰/۵۶۸	۱/۰۱۶	۰/۴۷۴	۰/۷۷۲	۱/۱۴۴	۰/۵۷۱	۱/۵۹۳	۰/۳۴۱	۱/۱۹۶	همدان
۰/۵۲۴	۰/۶۹۱	۰/۶۷۰	۰/۶۷۲	۰/۹۳۰	۰/۳۶۸	۰/۷۵۱	۱/۴۴۸	۰/۲۷۲	۱/۸۸۸	۰/۴۲۳	۱/۲۶۱	یزد

*به علت اینکه در بسیاری از استان‌ها سهم شرکت الکترونیک کارت دماوند از تعداد تراکنشهای کارتخوان فروشگاه‌ها و نیز از تعداد ابزار کارتخوان صفر بوده است، شاخص اثر بخشی کارتخوان فروشگاه‌ها که حاصل تقسیم این دو سهم می باشد، برای این شرکت در این موارد قابل محاسبه نبوده است (مبهم بودن تقسیم عدد صفر بر صفر) که در جدول با خط تیره نشان داده شده است.

دو شرکت "به پرداخت ملت" و "آسان پرداخت پرشین" در تمام استان‌ها و شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ها بالاتر از یک هستند. همچنین اعداد این شاخص در شرکت "پرداخت الکترونیک پارسپان" نشان می‌دهد که این شرکت نیز در بیش از ده استان کشور رقم بالاتر از یک را کسب نموده است. به عبارت دیگر این شرکت‌ها به نسبت بیشتری از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی، تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده‌اند و این حاکی از جایابی مناسب‌تر این شرکت‌ها در توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌ها برای جذب تراکنش می‌باشد.

همچنین شکل شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ها هر شرکت PSP برای هر یک از استان‌های کشور در شکل ۴-۱۰ آمده است.

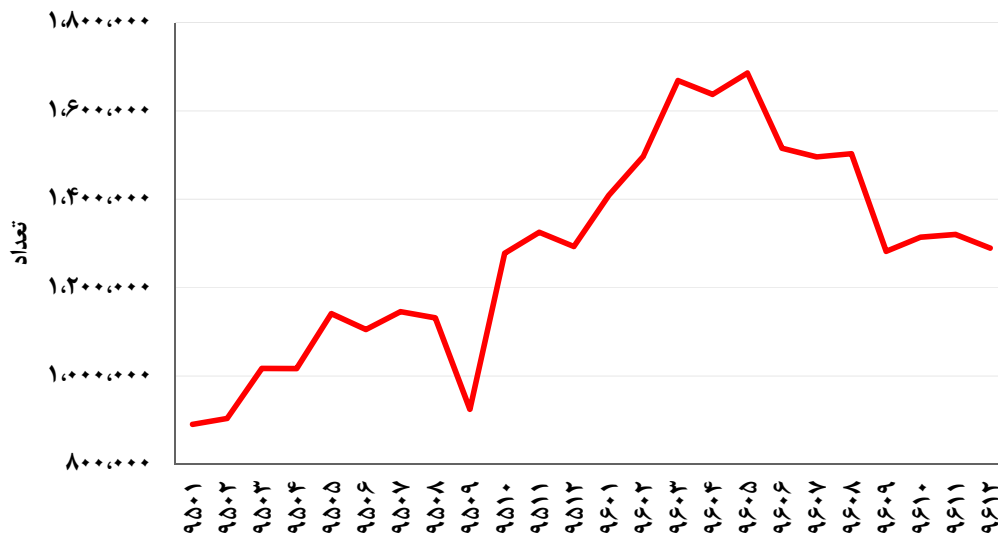

شکل ۴-۱۰ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - اسفند ۱۳۹۶

۴,۳,۵. عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش

بر اساس روش معمول در سایر کشورها، پذیرندگان برای استفاده از ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ناچار به خرید یا اجاره دستگاه کارتخوان بوده و به‌علاوه موظف به پرداخت هزینه‌های نصب، نگهداری و نیز پرداخت بهای کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. در نتیجه در این کشورها، توجه به بهره‌وری در به‌کارگیری این ابزار بسیار بیشتر است. اما در ایران به واسطه مداخله بانک‌ها در این امر، نه تنها کارتخوان به صورت رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد، بلکه همه هزینه‌های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد. به تبع این رویکرد تعدد دستگاه‌های کارتخوان در فروشگاه‌ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می‌شود. متأسفانه بی‌تفاوتی فروشندگان و یا حتی استقبال از افزایش کارتخوان‌های فروشگاه‌ها به دلیل ارزش نمایشی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت‌ها با بانک‌ها ناشی می‌شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده‌هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه‌ها و وجود کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاه‌های آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، هر شرکت PSP بررسی خواهد شد. کارتخوان کم‌تراکنش بنا بر تعریف کارتخوانی است که در یک بازه زمانی سه ماهه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در سه ماه متوالی، کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد. علت ملاک قرار گرفتن بازه زمانی سه ماهه در تعریف ابزار کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، کنترل شرکت‌ها در نصب جدید کارتخوان‌ها و نیز در بر گرفتن فعالیت فصلی برخی پذیرندگان بنا بر ماهیت فعالیت آن‌ها است. برای بررسی روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، شکل ۴-۱۱ طی دو سال متوالی ۹۵ و ۹۶ ترسیم شده است.

شکل ۴-۱۱ روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی طی ماه‌های سال ۹۵ و ۹۶

همانگونه که در شکل فوق قابل ملاحظه است، پس از کاهش موثر تعداد ابزارهای کم‌تراکنش و فاقد تراکنش در آذر ماه ۹۵ به دلیل راه‌اندازی سامانه‌ی جامع پذیرندگان، روند تعدادی این گونه از ابزارها از آن زمان تا کنون با وجود نوسانات افزایشی و کاهش، در کل سیری صعودی پیموده است. به دلیل رونق گرفتن کسب و کار در روزهای پایانی سال و رشد طبیعی تراکنش‌های شبکه‌ی پرداخت در آخرین ماه سال، مجدداً در اسفند ماه از تعداد کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی کاسته شده و نرخ رشد منفی ۲/۳۷ درصد مشاهده می‌شود. در ماه جاری بیشترین کاهش این نوع از کارتخوان‌ها در شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" و با فاصله‌ای بسیار اندک پس از آن در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" گزارش شده است.

جدول ۴-۲۰ سهم تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت را ارائه می‌دهد. این جدول مبین آن است که در ماه اسفند ۹۶ سهم کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۸/۹۷ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است.

جدول ۲۰۰۴ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - اسفند ۱۳۹۶

سهم مجموع تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت			نام شرکت
اختلاف	اسفند	بهمن	
-۰/۸۴٪	۷/۰۴٪	۷/۸۸٪	آسان پرداخت پرشین
-۳/۵۴٪	۳۶/۸۷٪	۴۰/۴۱٪	الکترونیک کارت دماوند
-۰/۰۲٪	۸/۶۳٪	۸/۶۱٪	به پرداخت ملت
-۱/۵۵٪	۳۶/۰۴٪	۳۷/۵۹٪	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
-۱/۵۳٪	۱۴/۵۲٪	۱۶/۰۶٪	پرداخت الکترونیک سامان
-۱/۸۶٪	۱۸/۹۵٪	۲۰/۸۱٪	پرداخت الکترونیک سداد
-۱/۱۶٪	۲۶/۹۰٪	۲۸/۰۶٪	پرداخت نوین آرین
-۰/۵۸٪	۱۷/۴۸٪	۱۸/۰۶٪	تجارت الکترونیک پارسیان
-۱/۹۳٪	۱۸/۰۱٪	۱۹/۹۳٪	سایان کارت
-۰/۲۱٪	۲۱/۵۷٪	۲۱/۷۸٪	فن‌آوا کارت
-۱/۲۳٪	۲۳/۵۲٪	۲۴/۷۵٪	کارت اعتباری ایران کیش
-۰/۹۳٪	۳۰/۱۶٪	۲۹/۲۳٪	مبنا کارت آریا
-۰/۹۱٪	۱۸/۹۷٪	۱۹/۸۸٪	کل

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف غالب جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

همانگونه که در جدول فوق مشاهده می‌شود، در اسفند ماه عملکرد شرکت‌های PSP در رقم شاخص میزان تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش به پایانه‌های فعال سیستمی شرکت، به جز دو مورد در سایر موارد کاهش یافته است. در این ماه همانند چندین ماه گذشته کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب سهمی معادل ۷/۰۴ درصد از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن، کمترین سهم به شمار می‌رود. علی‌رغم اینکه در این ماه شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با عملکرد مناسب‌ترین کاهش را در رقم شاخص فوق نشان داده است، ولیکن همچنان با عددی معادل ۳۶/۸۷ درصد، بالاترین نسبت تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی را از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی در بین شرکت‌های PSP در اختیار دارد.

بررسی وضعیت بانک های صادر کننده و پذیرنده

۵. بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش از گزارش برای داشتن درک بهتری از روند کاری بانک‌های کشور، به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های^{۲۶} پذیرنده^{۲۷} و صادرکننده^{۲۸} در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی پرداخته می‌شود.

۵.۱. سهم بازار پذیرندگی

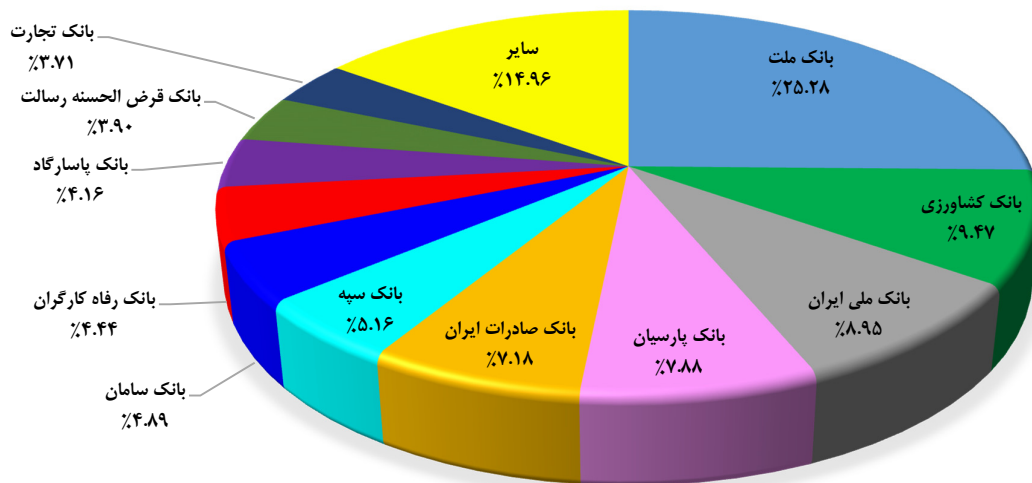
در این بخش، سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارتی شبکه‌ی شاپرک مورد بررسی قرار گرفته و سهم هر بانک از بازار تراکنش‌ها به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه مورد تحلیل قرار می‌گیرد.

^{۲۶} در کل گزارش منظور از بانک‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز می‌باشد.
^{۲۷} بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.
^{۲۸} بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

۵,۱,۱. سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت

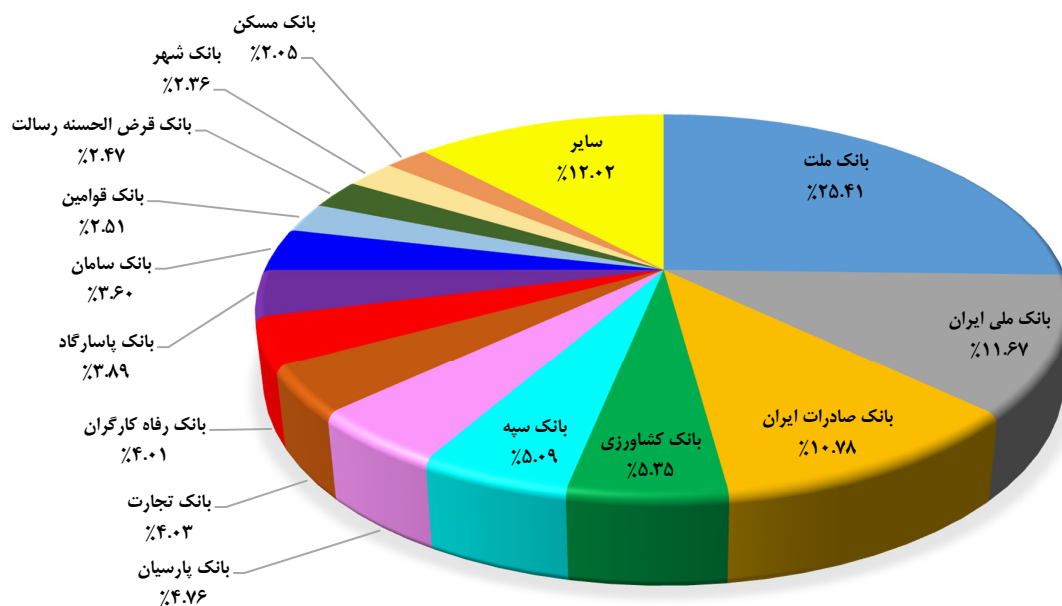
این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها در پذیرش تعداد و مبلغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپرک را نشان می‌دهد.

شکل ۵-۱ سهم تعدادی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت در اسفند ماه ۹۶ را نشان می‌دهد. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودارهای مربوطه تنها بانک‌های با سهم تعدادی و مبلغی بالاتر از ۲ درصد از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - اسفند ۱۳۹۶

همچنین شکل ۵-۲ سهم مبلغی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل جمع مبلغ تراکنش‌های صنعت پرداخت در اسفند ماه ۹۶ را نشان می‌دهد.

شکل ۲-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - اسفند ۱۳۹۶

از دو شکل بالا ملاحظه می‌شود که "بانک ملت" با سهم ۲۵/۲۸ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۲۵/۴۱ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، همچنان با اختلاف زیاد، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است.

۵,۱,۲. سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است که در محاسبه شاخص فوق، آمار تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارت‌خوان‌های چندشبایی^{۳۹} نیز در نظر گرفته می‌شود.

طی بخشنامه‌ای از سوی بانک مرکزی به منظور اصلاح و بهینه‌سازی ساختار کارمزدها از تاریخ ۱۳۹۶/۱۱/۱۰ امکان انجام تراکنش مانده‌گیری بر روی این دو ابزار اینترنت و موبایل (همانند کارت‌خوان فروشگاهی)، مجاز اعلام گردید. این امر سبب شد تا از این تاریخ بازار تراکنش‌های اینترنتی و موبایلی با افزوده شدن تراکنش‌های مانده‌گیری بر روی ابزارهای آن‌ها دستخوش تغییرات قرار گرفته و از این روی در بسیاری از بانک‌های کشور با رشد تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها مواجه بوده‌ایم.

سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای اسفند ماه ۹۶ در جدول ۵-۱ ارائه شده است.

^{۳۹} منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

جدول ۱-۵ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۳۹۶

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش					
		سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۵۱٪	۷/۱۹٪	۳/۲۱٪	۱/۴۶٪	۱/۸۰٪	۱۵/۵۶٪
۲	بانک انصار	۲/۰۳٪	۰/۴۲٪	۰/۰۳٪	۱/۸۴٪	۰/۳۶٪	۰/۰۵٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۶۷٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪	۰/۶۸٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪
۴	بانک آینده	۰/۸۱٪	۱/۳۰٪	۱۵/۴۰٪	۱/۷۳٪	۰/۶۴٪	۱۱/۰۲٪
۵	بانک پارسیان	۶/۱۰٪	۱۹/۷۱٪	۲۴/۸۴٪	۳/۶۳٪	۱۴/۷۸٪	۲۵/۵۶٪
۶	بانک پاسارگاد	۴/۵۷٪	۱/۷۳٪	۰/۰۷٪	۴/۰۶٪	۲/۴۷٪	۰/۱۶٪
۷	بانک تجارت	۴/۱۰٪	۰/۹۲٪	۰/۱۷٪	۴/۲۵٪	۲/۰۹٪	۰/۱۶٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۷۲٪	۰/۲۳٪	۰/۰۰٪	۰/۷۲٪	۰/۳۳٪	۰/۰۰٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۳۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۴٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۴٪	۸/۶۴٪	۰/۱۷٪	۰/۱۲٪	۰/۶۵٪	۰/۲۵٪
۱۲	بانک دی	۰/۳۱٪	۰/۴۲٪	۰/۰۷٪	۰/۴۶٪	۰/۲۸٪	۰/۳۷٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۴/۸۸٪	۱/۹۲٪	۰/۰۵٪	۴/۰۸٪	۳/۵۳٪	۰/۷۷٪
۱۴	بانک سامان	۴/۷۹٪	۱۲/۹۵٪	۱/۵۳٪	۳/۳۵٪	۵/۸۹٪	۶/۴۰٪
۱۵	بانک سپه	۵/۷۶٪	۰/۳۴٪	۰/۰۱٪	۵/۵۷٪	۰/۶۷٪	۰/۰۲٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۴٪	۰/۱۷٪	۰/۰۰٪	۰/۴۶٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک سینا	۰/۹۸٪	۱/۷۸٪	۰/۰۰٪	۱/۶۳٪	۴/۷۶٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک شهر	۰/۹۲٪	۰/۴۷٪	۰/۳۶٪	۱/۶۴٪	۹/۴۷٪	۱/۲۴٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۷/۹۱٪	۱/۱۶٪	۰/۸۹٪	۱۱/۵۸٪	۳/۴۵٪	۰/۸۰٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۴/۳۶٪	۰/۱۱٪	۰/۰۰٪	۲/۷۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهام هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش					
		سهام هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهام هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کار تخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	موبایلی	کار تخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	موبایلی
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۹۵%	۰/۰۲%	۰/۰۰%	۰/۷۷%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
۲۳	بانک قوامین	۱/۳۶%	۰/۱۰%	۰/۱۹%	۲/۷۱%	۰/۶۶%	۰/۱۳%
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۶%	۰/۰۱%	۰/۰۰%	۰/۲۸%	۰/۰۰%	۰/۰۱%
۲۵	بانک کشاورزی	۹/۰۴%	۱۳/۵۷%	۱۲/۸۲%	۵/۷۶%	۱/۱۰%	۹/۴۹%
۲۶	بانک گردشگری	۰/۴۴%	۰/۲۸%	۰/۰۱%	۰/۴۸%	۰/۰۵%	۰/۰۱%
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۱۲%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
۲۸	بانک مسکن	۰/۹۳%	۰/۱۷%	۰/۰۴%	۱/۲۴%	۱۰/۰۳%	۰/۰۲%
۲۹	بانک ملت	۲۴/۶۶%	۱۴/۵۶%	۳۹/۸۷%	۲۵/۸۵%	۲۱/۰۱%	۲۷/۷۸%
۳۰	بانک ملی ایران	۹/۵۰%	۱۱/۰۹%	۰/۲۵%	۱۱/۲۱%	۱۶/۷۷%	۰/۱۹%
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۰/۷۷%	۰/۶۸%	۰/۰۰%	۰/۴۰%	۰/۰۶%	۰/۰۰%
۳۲	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۴%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۳%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
۳۳	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۵۱%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۲۹%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
۳۴	موسسه اعتباری ملل	۰/۴۵%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۴۲%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
۳۵	موسسه اعتباری نور	۰/۱۷%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۱۸%	۰/۰۰%	۰/۰۰%

همانگونه که در جدول ۵-۱ مشاهده می‌گردد در بررسی این شاخص به ترتیب:

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار کار تخوان فروشگاه‌های به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "کشاورزی"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "پارسیان"، "ملت"، "کشاورزی" و "سامان" (تغییر عمده نسبت به ماه گذشته وجود داشته است به طوری که بانک "ملت" که همواره رتبه اول را در سهم تعدادی تراکنش‌ها از آن خود کرده بود در اسفند ماه در رتبه دوم و بعد از بانک "پارسیان" قرار گرفته است. همچنین بانک "اقتصاد نوین" و "ملی ایران" که در

ماه‌های گذشته از جنبه سهم تعدادی بین چهار بانک نخست قرار داشتند در اسفند ماه افت سهم تعدادی بالایی داشته و به ترتیب در مکان‌های هفتم و پنجم قرار گرفته اند.

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "ملت"، "پارسیان"، "آینده" و "کشاورزی" (افت سهم تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی برای بانک "اقتصاد نوین" و افزایش سهم این شاخص برای بانک "کشاورزی")
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بانک‌های "ملت"، "صادرات"، "ملی ایران" و "کشاورزی"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "پارسیان" و "مسکن"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "ملت"، "پارسیان"، "اقتصاد نوین" و "آینده"

تعلق گرفته و این بانک‌ها به ترتیب در مکان‌های اول تا چهارم جای گرفته‌اند.

۵,۱,۳ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش، طی شاخصی سهم تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های همان بانک برای هر یک از ابزارهای پذیرش مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته است که این شاخص می‌تواند دید وسیعی از سهم و کارایی هر ابزار از تعداد کل تراکنش‌های صورت گرفته برای هر بانک پذیرنده را با هر سهمی که بانک از کل شبکه پرداخت کارتی در کشور دارد فراهم و زمینه تحلیل و برنامه‌ریزی برای آن بانک پذیرنده را ایجاد نماید.

جدول ۲-۵ سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده را به تفکیک بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور نشان می‌دهد.

جدول ۲-۵ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - اسفند ۱۳۹۶

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۷۳/۱۰٪	۱۵/۳۲٪	۱۱/۵۸٪	۹۰/۱۵٪	۵/۰۴٪	۴/۸۱٪
۲	بانک انصار	۹۸/۹۸٪	۰/۸۹٪	۰/۱۳٪	۹۸/۰۰٪	۱/۹۹٪	۰/۰۱٪
۳	بانک ایران زمین	۹۹/۵۶٪	۰/۴۴٪	۰/۰۰٪	۹۹/۶۳٪	۰/۳۷٪	۰/۰۰٪
۴	بانک آینده	۴۰/۳۰٪	۲/۸۳٪	۵۶/۸۷٪	۹۳/۴۴٪	۳/۵۷٪	۲/۹۹٪
۵	بانک پارسیان	۶۹/۱۸٪	۹/۸۲٪	۲۱/۰۰٪	۶۸/۸۲٪	۲۸/۷۵٪	۲/۴۳٪
۶	بانک پاسارگاد	۹۸/۲۶٪	۱/۶۳٪	۰/۱۱٪	۹۴/۱۱٪	۵/۸۷٪	۰/۰۲٪
۷	بانک تجارت	۹۸/۷۲٪	۰/۹۷٪	۰/۳۰٪	۹۵/۱۷٪	۴/۸۱٪	۰/۰۲٪
۸	بانک توسعه تعاون	۹۸/۶۰٪	۱/۳۹٪	۰/۰۱٪	۹۵/۳۷٪	۴/۶۳٪	۰/۰۰٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۹۹/۵۶٪	۰/۴۴٪	۰/۰۰٪	۹۹/۸۱٪	۰/۱۹٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۹۹/۹۲٪	۰/۰۴٪	۰/۰۴٪	۹۹/۵۱٪	۰/۴۸٪	۰/۰۱٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۸/۷۹٪	۸۸/۳۱٪	۲/۹۰٪	۶۳/۲۶٪	۳۶/۰۸٪	۰/۶۶٪
۱۲	بانک دی	۹۲/۸۱٪	۵/۶۲٪	۱/۵۶٪	۹۳/۸۳٪	۵/۷۹٪	۰/۳۸٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۹۸/۲۲٪	۱/۷۰٪	۰/۰۸٪	۹۱/۷۸٪	۸/۱۳٪	۰/۰۹٪
۱۴	بانک سامان	۸۷/۵۱٪	۱۰/۴۰٪	۲/۰۹٪	۸۴/۰۵٪	۱۵/۱۴٪	۰/۸۰٪
۱۵	بانک سپه	۹۹/۷۳٪	۰/۲۶٪	۰/۰۱٪	۹۸/۷۸٪	۱/۲۲٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک سرمایه	۹۷/۰۸٪	۲/۹۲٪	۰/۰۰٪	۹۸/۸۷٪	۱/۱۳٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک سینا	۹۲/۵۷٪	۷/۴۲٪	۰/۰۱٪	۷۶/۹۲٪	۲۳/۰۸٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک شهر	۹۵/۰۶٪	۲/۱۳٪	۲/۸۱٪	۶۲/۶۵٪	۳۷/۱۲٪	۰/۲۴٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۹۸/۵۴٪	۰/۶۳٪	۰/۸۳٪	۹۷/۰۰٪	۲/۹۶٪	۰/۰۳٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۹۹/۵۷٪	۰/۴۳٪	۰/۰۰٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۹۹/۸۸٪	۰/۱۱٪	۰/۰۱٪	۹۹/۹۱٪	۰/۰۹٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۹/۹۰٪	۰/۰۸٪	۰/۰۲٪	۹۹/۹۵٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪
۲۳	بانک قوامین	۹۸/۶۷٪	۰/۳۱٪	۱/۰۲٪	۹۷/۵۴٪	۲/۴۴٪	۰/۰۲٪
۲۴	بانک کارآفرین	۹۹/۶۹٪	۰/۱۸٪	۰/۱۳٪	۹۹/۹۰٪	۰/۰۸٪	۰/۰۲٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهام تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهام مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کار تخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کار تخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۲۵	بانک کشاورزی	۸۵/۳۶٪	۵/۶۳٪	۹/۰۲٪	۹۷/۳۰٪	۱/۹۰٪	۰/۸۰٪
۲۶	بانک گردشگری	۹۷/۲۰٪	۲/۷۱٪	۰/۰۹٪	۹۸/۸۹٪	۱/۱۰٪	۰/۰۱٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۹۱/۱۵٪	۳/۷۰٪	۵/۱۵٪	۹۹/۹۶٪	-/۰۴٪	-/۰۱٪
۲۸	بانک مسکن	۹۸/۹۰٪	۰/۷۹٪	۰/۳۲٪	۵۴/۶۴٪	۴۵/۳۶٪	-/۰۰٪
۲۹	بانک ملت	۸۷/۲۲٪	۲/۲۶٪	۱۰/۵۱٪	۹۱/۸۶٪	۷/۶۵٪	-/۴۹٪
۳۰	بانک ملی ایران	۹۴/۹۴٪	۴/۸۷٪	۰/۱۹٪	۸۶/۷۰٪	۱۳/۲۹٪	-/۰۱٪
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۹۶/۲۹٪	۳/۷۱٪	۰/۰۰٪	۹۸/۴۴٪	۱/۵۶٪	-/۰۰٪
۳۲	موسسه اعتباری توسعه	۹۹/۸۴٪	۰/۱۶٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۴٪	-/۰۶٪	-/۰۰٪
۳۳	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۹٪	-/۰۱٪	-/۰۰٪
۳۴	موسسه اعتباری ملل	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	-/۰۰٪	-/۰۰٪
۳۵	موسسه اعتباری نور	۹۹/۸۸٪	۰/۱۲٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۶٪	-/۰۴٪	-/۰۰٪

همانگونه که مشاهده می‌گردد:

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های هر بانک پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش موبایلی در اسفند ماه ۹۶ در تراکنش‌های بانک‌های کشور همانند ماه گذشته به بانک "آینده" تعلق گرفته است. پس از آن بانک "پارسیان" در مقام دوم، بانک "اقتصاد نوین" در مقام سوم و بانک "ملت" در مقام چهارم قرار گرفته‌اند.
- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های بانک‌های پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش اینترنتی در دی ماه ۹۶ در تراکنش‌های بانک‌های کشور نیز همانند ماه‌های گذشته، با اختلاف خیلی زیاد با دیگر بانک‌های کشور به بانک "خاورمیانه" تعلق گرفته است. بعد از بانک "خاورمیانه" بانک‌های "اقتصاد نوین"، "سامان" و "پارسیان" به ترتیب در مکان‌های دوم تا چهارم قرار گرفته‌اند.

این درحالیست که طی بررسی‌های انجام شده مشخص می‌گردد که در اسفند ماه بانک‌های "آینده"، "اقتصاد نوین"، "پارسیان"، "ملت"، "خاورمیانه" و "سامان" در کل به ترتیب ۱/۸۱، ۱/۸۵، ۷/۸۸، ۲۵/۲۸، ۰/۳۸ و ۴/۸۹ درصد تعداد تراکنش‌های کارت شبکه پرداخت کشور را در دست داشته‌اند که همانگونه که مشاهده می‌گردد، ارقام متعلق به بانک‌های "آینده" و "خاورمیانه" در مقابل کل تعداد تراکنش‌های کارت شبکه پرداخت سهم بسیار ناچیزی بوده است.

کلیه این موارد در حالی است که در سایر بانک‌های کشور بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بوده و طی بررسی اعداد جدول ۲-۵ مشخص می‌گردد که بیشترین سهم از مبالغ تراکنش‌ها توسط ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های جذب هر بانک شده است.

۵.۱.۴. اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها

همانند آنچه در بخش ۴-۱-۴ معرفی شد، با اندازه‌گیری میزان تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها، می‌توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی‌تر و هر چه شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به انحصار نزدیک‌تر خواهد بود. در این قسمت نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک‌ها در نقش پذیرندگی تراکنش‌ها با استفاده از شاخص هرfindal-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۳-۵ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

جدول ۳-۵ محاسبه شاخص هرfindal-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - اسفند ۱۳۹۶

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاه‌های		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱	بانک اقتصاد نوین	۲/۲۷۵۷	۱/۵۰۸۶	۵۱/۷۳۲۵	۷/۱۹۲۵	۳/۲۰۵۹	۱۰/۲۷۷۹
۲	بانک انصار	۴/۱۱۵۳	۲/۰۲۸۶	۰/۱۷۴۰	۰/۴۱۷۱	۰/۰۳۴۵	۰/۰۰۱۲
۳	بانک ایران زمین	۰/۴۴۴۲	۰/۶۶۶۵	۰/۰۰۴۵	۰/۰۶۶۹	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۴	بانک آینده	۰/۶۶۲۲	۰/۸۱۳۸	۱/۶۹۶۲	۱/۳۰۲۴	۱۵/۴۰۳۳	۲۳۷/۲۶۱۷
۵	بانک پارسیان	۳۷/۲۱۷۶	۶/۱۰۰۶	۳۸۸/۳۹۱۳	۱۹/۷۰۷۶	۲۴/۸۴۴۳	۶۱۷/۲۳۹۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کار تخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S _i ^۲	S _i	S _i ^۲	S _i	S _i ^۲	S _i
۶	بانک پاسارگاد	۴/۵۷۱۳	۲۰/۸۹۷۲	۱/۷۲۳۴	۲/۹۶۶۸	-/۰۶۹۵	-/۰۰۴۸
۷	بانک تجارت	۴/۱۰۰۹	۱۶/۸۱۷۲	-/۹۱۹۸	-/۸۴۶۱	-/۱۶۸۸	-/۰۲۸۵
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۷۱۸۷	-/۵۱۶۶	-/۲۲۹۹	-/۰۵۲۸	-/۰۰۱۰	-/۰۰۰۰
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰۷۱	-/۰۰۰۱	-/۰۰۰۷	-/۰۰۰۰	-/۰۰۰۰	-/۰۰۰۰
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۲۹۸۱	-/۰۸۸۹	-/۰۰۲۷	-/۰۰۰۰	-/۰۰۱۴	-/۰۰۰۰
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۳۷۸	-/۰۰۱۴	۸/۶۴۴۱	۷۴/۷۲۰۸	-/۱۶۷۳	-/۰۲۸۰
۱۲	بانک دی	۰/۳۰۶۳	-/۰۹۳۸	-/۴۲۳۴	-/۱۷۸۴	-/۰۶۹۲	-/۰۰۴۸
۱۳	بانک رفاه کارگران	۴/۸۸۰۸	۲۳/۸۲۱۹	۱/۹۲۴۶	۳/۷۰۴۲	-/۰۵۱۶	-/۰۰۲۷
۱۴	بانک سامان	۴/۷۸۷۲	۲۲/۹۱۷۰	۱۲/۹۵۰۱	۱۶۷/۷۰۵۵	۱/۵۳۳۵	۲/۳۵۱۷
۱۵	بانک سپه	۵/۷۶۱۵	۳۳/۱۹۵۴	-/۳۳۷۰	-/۱۱۳۶	-/۰۰۷۹	-/۰۰۰۱
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۴۱۵	-/۰۵۸۳	-/۱۶۵۲	-/۰۲۷۳	-/۰۰۰۰	-/۰۰۰۰
۱۷	بانک سینا	۰/۹۷۶۰	-/۹۵۲۵	۱/۷۷۹۲	۳/۱۶۵۶	-/۰۰۱۸	-/۰۰۰۰
۱۸	بانک شهر	۰/۹۱۹۸	-/۸۴۶۰	-/۴۶۸۲	-/۲۱۹۲	-/۳۶۴۸	-/۱۳۳۱
۱۹	بانک صادرات ایران	۷/۹۱۱۷	۶۲/۵۹۴۷	۱/۱۵۶۷	۱/۳۳۸۰	۰/۸۹۰۲	۰/۷۹۲۵
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۰۸۴	-/۰۰۰۱	-/۰۰۰۰	-/۰۰۰۰	-/۰۰۰۰	-/۰۰۰۰
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۴/۳۶۱۰	۱۹/۰۱۸۷	-/۱۰۹۷	-/۰۱۲۰	-/۰۰۴۸	-/۰۰۰۰
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۹۴۸۳	-/۸۹۹۳	-/۰۱۶۳	-/۰۰۰۳	-/۰۰۳۱	-/۰۰۰۰
۲۳	بانک قوامین	۱/۳۵۶۷	۱/۸۴۰۵	-/۰۹۷۱	-/۰۰۹۴	-/۱۸۸۲	-/۰۳۵۴
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۶۴۱	-/۰۲۶۹	-/۰۰۶۶	-/۰۰۰۰	-/۰۰۲۹	-/۰۰۰۰
۲۵	بانک کشاورزی	۹/۰۴۵۰	۸۱/۸۱۱۶	۱۳/۵۷۰۶	۱۸۴/۱۶۰۳	۱۲/۸۱۵۳	۱۶۴/۲۳۳۱
۲۶	بانک گردشگری	۰/۴۳۹۷	-/۱۹۳۳	-/۲۷۸۷	-/۰۷۷۷	-/۰۰۵۷	-/۰۰۰۰
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰۴۰	-/۰۰۰۰	-/۰۰۳۷	-/۰۰۰۰	-/۰۰۳۰	-/۰۰۰۰
۲۸	بانک مسکن	۰/۹۳۴۵	-/۸۷۳۳	-/۱۶۸۸	-/۰۲۸۵	-/۰۴۰۰	-/۰۰۱۶
۲۹	بانک ملت	۲۴/۶۶۰۹	۶۰۸/۱۵۸۴	۱۴/۵۵۹۳	۲۱۱/۹۷۳۲	۳۹/۸۶۶۷	۱۵۸۹/۳۵۲۷
۳۰	بانک ملی ایران	۹/۵۰۱۶	۹۰/۲۸۰۲	۱۱/۰۹۳۹	۱۲۳/۰۷۴۷	-/۲۵۵۰	-/۰۶۵۰
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۰/۷۷۳۵	-/۵۹۸۳	-/۶۷۸۴	-/۴۶۰۲	-/۰۰۰۰	-/۰۰۰۰
۳۲	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۴۰۳	-/۰۰۱۶	-/۰۰۱۵	-/۰۰۰۰	-/۰۰۰۰	-/۰۰۰۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۳۳	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۵۰۶۶	۰/۲۵۶۷	۰/۰۰۱۳	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۳۴	موسسه اعتباری ملل	۰/۴۴۹۳	۰/۲۰۱۹	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۳۵	موسسه اعتباری نور	۰/۱۶۹۳	۰/۰۲۸۷	۰/۰۰۴۵	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
	شاخص هرفیندال - هیرشمن	-	۱,۰۳۱/۷۰۵۶	-	۱,۲۱۶/۸۳۳۰	-	۲,۶۲۱/۸۱۳۹

ملاحظه می‌شود که در اسفند ماه ۱۳۹۶، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ابزار پذیرش موبایلی عدد ۲۶۲۱/۸۱۳۹ به دست آمده است (بالاتر از ۱۸۰۰) که با توجه به جدول ۴-۴ و سهم هر بانک پذیرنده از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش، نشان‌دهنده تمرکز بسیار بالا در بازار ابزار پذیرش موبایلی است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی تعداد بسیار کمی از بانک‌ها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنش‌های بازار را در اختیار گرفته‌اند. برای این شاخص در بازار ابزار کارتخوان فروشگاهی و ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب اعداد ۱۰۳۱/۷۰۵۶ و ۱۲۱۶/۸۱۳۹ حاصل شده است (بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این ارقام مبین وجود تمرکز ملایم در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. لذا سایر بانک‌های پذیرنده در بازار این دو ابزار نسبت به بازار ابزار پذیرش موبایلی سهم بالاتر و قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند.

در جدول ۴-۵ میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال - هیرشمن برای بازار بانک‌های پذیرنده در اسفند ماه نسبت به بهمن ماه ۹۶ محاسبه شده و ارائه گردیده است.

جدول ۴-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - بهمن و اسفند ۹۶

HHI	کارتخوان فروشگاهی			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی		
	بهمن ۹۶	اسفند ۹۶	نرخ رشد	بهمن ۹۶	اسفند ۹۶	نرخ رشد	بهمن ۹۶	اسفند ۹۶	نرخ رشد
شاخص H-H	۱,۰۳۹/۲۶۰۷	۱,۰۳۱/۷۰۵۶	-۰/۷۳%	۱,۲۳۸/۷۵۲۶	۱,۲۱۶/۸۳۳۰	-۱/۷۷%	۲,۶۵۱/۴۱۵۷	۲,۶۲۱/۸۱۳۹	-۱/۱۲%

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارتتی، در حوزه هر سه ابزار "کارتخوان فروشگاهی"، "ابزار پذیرش اینترنتی" و "ابزار

پذیرش موبایلی^{۳۱} در اسفند ماه نسبت به بهمن ماه افت نرخ رشد داشته است؛ اما این تغییرات سبب تغییر وضعیت و طبقه تمرکز در بازار پذیرندگی هیچ کدام از ابزارها نشده است.

۵,۲. سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانکها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آماری از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک^{۳۰} ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد.

۵,۲,۱. تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در

سوئیچ شاپرک

کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوئیچ شاپرک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)^{۳۱}، کارت اعتباری^{۳۲} و کارت پیش‌پرداخته^{۳۳} یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند.

در اسفند ماه ۱۳۹۶، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک مجموعاً ۸۹۸،۴۵۰،۹۶ عدد بوده است که بیشترین تعداد آن با ۹۱،۷۷۸،۷۴۴ عدد و سهم تعدادی ۹۵/۱۶ درصدی متعلق به کارت برداشت و کمترین تعداد آن با ۷۸،۲۳۲ عدد و سهم ۰/۰۸ درصدی متعلق به کارت اعتباری بوده است. این اطلاعات در جدول ۵-۵ ارائه شده است.

^{۳۰} کارت‌هایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سوئیچ شاپرک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کارتی با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

Debit card ^{۳۱}

Credit card ^{۳۲}

Prepaid ^{۳۳}

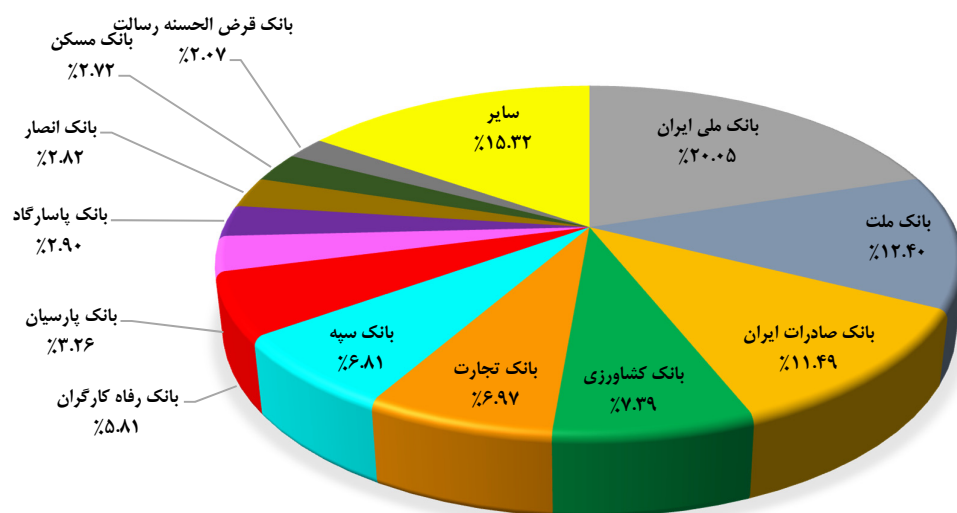
جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - بهمن و اسفند ۱۳۹۶

ماه	شاخص	تعداد کارت هدیه و بن کارت	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	مجموع
بهمن ۱۳۹۶	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۲,۸۳۲,۲۳۹	۸۱,۷۸۱	۸۸,۷۴۱,۲۱۴	۹۱,۶۵۵,۲۳۴
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۳/۰۹%	۰/۰۹%	۹۶/۸۲%	۱۰۰/۰۰%
اسفند ۱۳۹۶	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۴,۵۹۳,۹۲۲	۷۸,۲۳۲	۹۱,۷۷۸,۷۴۴	۹۶,۴۵۰,۸۹۸
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۴/۷۶%	۰/۰۸%	۹۵/۱۶%	۱۰۰/۰۰%
رشد تعداد کارت بانکی تراکنش‌دار در اسفند ماه نسبت به بهمن ماه		۶۲/۲۰%	-۴/۳۴%	۳/۴۲%	۵/۲۳%

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در اسفند ماه ۹۶ نسبت به بهمن ماه، نرخ رشد مثبت معادل ۵/۲۳ درصد داشته است. همانگونه که در جدول ۵-۵ مشخص است، نرخ رشد در دسته کارت‌های تراکنش‌دار "کارت برداشت" و کارت‌های "هدیه و بن کارت" با رشد مثبت اما در دسته کارت‌های "کارت اعتباری" با رشد منفی مواجه بوده است.

۵,۲,۲. سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

طی اسفند ماه ۱۳۹۶ تعداد کارت‌های دارای حداقل یک تراکنش، متعلق به تعداد ۳۶ بانک صادرکننده بوده که سهم تعدادی کارت‌های این بانک‌ها از تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شکل ۵-۳ ترسیم شده است.

شکل ۳-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - اسفند ۱۳۹۶

ملاحظه می‌شود که در اسفند ماه ۱۳۹۶ بانک‌های "ملی ایران"، "ملت" و "صادرات ایران" دارای بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک بوده‌اند. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودار بالا تنها بانک‌های با سهم تعدادی بالاتر از ۲ درصد از کل تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

۵,۲,۱. سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش‌دار برای اسفند ماه سال ۱۳۹۶ در جدول ۵-۶ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در اسفند ماه ۹۶ بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار به ترتیب متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "ملت" و "صادرات ایران"؛ بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "ملت"، "سپه" و "ملی ایران" و بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "پارسیان"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بوده است.

جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - اسفند ۱۳۹۶

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱	بانک اقتصاد نوین	۳/۹۳٪	۱/۰۷٪	۲/۵۱٪
۲	بانک انصار	۰/۷۶٪	۲/۵۷٪	۱/۹۰٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۴٪	۰/۴۱٪	۰/۶۱٪
۴	بانک آینده	۰/۰۲٪	۱/۰۴٪	۴/۳۵٪
۵	بانک پارسیان	۰/۳۴٪	۱/۶۷٪	۱۴/۸۹٪
۶	بانک پاسارگاد	۲/۲۵٪	۲/۱۴٪	۳/۶۲٪
۷	بانک تجارت	۱/۲۷٪	۶/۹۵٪	۵/۵۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۶۳٪	۰/۸۵٪	۱/۰۱٪
۹	بانک توسعه و تعاون	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۲۷٪	۰/۳۵٪	۰/۴۰٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۲۹٪	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪
۱۲	بانک دی	۰/۰۵٪	۰/۴۶٪	۰/۷۷٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۰/۰۳٪	۶/۱۷٪	۳/۵۴٪
۱۴	بانک سامان	۱/۰۸٪	۰/۸۸٪	۵/۵۴٪
۱۵	بانک سپه	۱۹/۷۳٪	۷/۲۷٪	۵/۶۲٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۰۱٪	۰/۲۷٪	۰/۸۳٪
۱۷	بانک سینا	۳/۵۶٪	۰/۶۹٪	۰/۹۲٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱۸	بانک شهر	۲/۱۸٪	۱/۴۹٪	۶/۲۴٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۲/۳۷٪	۱۱/۸۶٪	۷/۳۵٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۷٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۱/۵۳٪	۰/۹۳٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۱/۰۵٪	۰/۸۳٪
۲۳	بانک قوامین	۰/۰۰٪	۱/۸۱٪	۱/۶۸٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۰۰٪	۰/۱۲٪	۰/۹۷٪
۲۵	بانک کشاورزی	۳/۰۹٪	۷/۸۶٪	۴/۲۷٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۳۳٪	۰/۲۰٪	۰/۴۴٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۲۸	بانک مسکن	۰/۰۰٪	۳/۲۸٪	۱/۴۱٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۰	بانک ملت	۵۳/۰۴٪	۱۱/۸۶٪	۶/۹۶٪
۳۱	بانک ملی ایران	۴/۳۳٪	۲۲/۲۳٪	۱۲/۹۸٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۰/۰۰٪	۲/۴۲٪	۰/۲۴٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۳۹٪	۰/۸۷٪	۲/۸۰٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۰۰٪	۰/۲۴٪	۰/۰۴٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۰۰٪	۰/۲۸٪	۰/۶۸٪

ملاحظه می‌شود در این ماه، بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از نوع کارت برداشت با ۲۲/۲۳ درصد متعلق به بانک "ملی ایران"، از نوع کارت اعتباری با ۵۳/۰۴ درصد متعلق به بانک "ملت" و از نوع کارت هدیه و بن کارت با ۱۴/۸۹ درصد متعلق به بانک "پارسیان" بوده است.

۵,۲,۴ سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک

در این بخش از گزارش برای داشتن تصویری از سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک برای اسفند ماه ۹۶ اطلاعات مربوطه در جدول ۵-۷ ارائه شده است.

جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - اسفند ۱۳۹۶

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش‌های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۰۶٪	۹۳/۱۳٪	۶/۸۰٪
۲	بانک انصار	۰/۰۱٪	۹۹/۴۶٪	۰/۵۳٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۰٪	۹۸/۸۴٪	۱/۱۶٪
۴	بانک آینده	۰/۰۰٪	۸۵/۹۶٪	۱۴/۰۴٪
۵	بانک پارسیان	۰/۰۰٪	۶۶/۷۰٪	۳۳/۳۰٪
۶	بانک پاسارگاد	۰/۰۲٪	۹۶/۷۳٪	۳/۲۵٪
۷	بانک تجارت	۰/۰۱٪	۹۸/۷۸٪	۱/۲۱٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۹۴/۳۳٪	۵/۶۷٪
۹	بانک توسعه و تعاون	۰/۰۱٪	۹۸/۳۴٪	۱/۶۵٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۰۰٪	۹۹/۴۱٪	۰/۵۹٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۵۱٪	۹۸/۰۰٪	۱/۴۸٪
۱۲	بانک دی	۰/۰۰٪	۹۸/۰۰٪	۱/۹۹٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۰/۰۰٪	۹۸/۷۳٪	۱/۲۷٪
۱۴	بانک سامان	۰/۰۲٪	۹۴/۷۳٪	۵/۲۵٪
۱۵	بانک سپه	۰/۰۶٪	۹۸/۴۸٪	۱/۴۶٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۰۰٪	۹۷/۸۹٪	۲/۱۱٪
۱۷	بانک سینا	۰/۰۹٪	۹۸/۱۱٪	۱/۸۰٪
۱۸	بانک شهر	۰/۰۳٪	۹۶/۴۴٪	۳/۵۳٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۰/۰۰٪	۹۹/۱۲٪	۰/۸۷٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۰٪	۹۶/۴۴٪	۳/۵۶٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهام کارت اعتباری از سهم کارت برداشت از تراکنش های بانک	سهام کارت هدیه و بن کارت از تراکنش های بانک
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۹۹/۳۳٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایرانیان	۰/۰۰٪	۹۸/۵۶٪
۲۳	بانک قوامین	۰/۰۰٪	۹۹/۳۶٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۰۰٪	۹۴/۸۶٪
۲۵	بانک کشاورزی	۰/۰۲٪	۹۹/۰۵٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۰۳٪	۹۸/۷۱٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۹۶/۷۴٪
۲۸	بانک مسکن	۰/۰۰٪	۹۹/۴۴٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۷۸/۳۵٪
۳۰	بانک ملت	۰/۰۶٪	۹۹/۱۷٪
۳۱	بانک ملی ایران	۰/۰۱٪	۹۹/۱۸٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۰/۰۰٪	۹۹/۶۱٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۹۹/۰۳٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۰۱٪	۹۴/۵۱٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۰۰٪	۹۹/۱۷٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۰۰٪	۹۸/۱۰٪

همانگونه که ملاحظه می شود همچنان بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم (در اغلب بانک ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

۵,۲,۵. اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

در این بخش از گزارش، شاخص هر فیندال - هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک اندازه‌گیری و بررسی می‌شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک‌ها در صادر نمودن انواع کارت‌های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت‌های صادر شده، از کارت‌های تراکنش‌دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۵-۸ نتایج این بررسی ارائه شده است.

جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هر فیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - اسفند ۱۳۹۶

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		Si	Si ^۲	Si	Si ^۲	Si	Si ^۲
۱	بانک اقتصاد نوین	۴/۷۰۲۳	۲۲/۱۱۲۱	۱/۳۱۵۸	۱/۷۳۱۴	۳/۷۹۹۷	۱۴/۴۳۷۴
۲	بانک انصار	-/۹۷۰۱	-/۹۴۱۲	۲/۸۷۶۹	۸/۲۷۶۶	-/۶۰۵۸	-/۳۶۷۰
۳	بانک ایران زمین	-/۰۴۲۳	-/۰۰۱۸	-/۴۴۸۲	-/۰۰۰۹	-/۲۰۸۵	-/۰۴۳۵
۴	بانک آینده	-/۰۳۲۱	-/۰۰۱۰	۱/۰۸۴۷	۱/۱۷۶۵	۷/۰۰۸۳	۴۹/۱۱۶۴
۵	بانک پارسیان	-/۳۷۲۲	-/۱۳۸۶	۲/۲۲۷۷	۴/۹۶۲۷	۴۳/۹۸۵۶	۱۹۳۴/۷۳۳۲
۶	بانک پاسارگاد	۳/۱۸۷۰	۱۰/۱۵۷۳	۲/۸۷۲۷	۸/۲۵۲۲	۳/۸۲۱۳	۱۴/۶۰۲۶
۷	بانک تجارت	۲/۰۱۲۵	۴/۰۵۰۲	۷/۰۵۷۲	۴۹/۸۰۴۰	۳/۴۲۷۲	۱۱/۷۴۵۷
۸	بانک توسعه صادرات ایران	-/۰۰۰۰	-/۰۰۰۰	-/۰۱۰۲	-/۰۰۰۱	-/۰۲۴۲	-/۰۰۰۶
۹	بانک توسعه و تعاون	-/۲۳۶۲	-/۰۵۵۸	-/۸۱۹۰	-/۶۷۰۸	-/۵۴۵۰	-/۲۹۷۱
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	-/۱۱۴۵	-/۰۱۳۱	-/۵۷۵۳	-/۳۳۰۹	-/۱۳۵۱	-/۰۱۸۳
۱۱	بانک خاورمیانه	-/۴۹۲۴	-/۲۴۲۵	-/۰۱۸۳	-/۰۰۰۳	-/۰۱۰۹	-/۰۰۰۱
۱۲	بانک دی	-/۰۲۹۴	-/۰۰۰۹	-/۴۴۱۷	-/۱۹۵۱	-/۳۵۵۵	-/۱۲۶۴
۱۳	بانک رفاه کارگران	-/۰۱۱۴	-/۰۰۰۱	۵/۸۷۸۳	۳۴/۵۵۴۶	۲/۹۸۳۰	۸/۸۹۸۱
۱۴	بانک سامان	۱/۴۷۶۰	۲/۱۷۸۷	۱/۳۶۰۹	۱/۸۵۲۲	۲/۹۸۲۶	۸/۸۹۵۸
۱۵	بانک سپه	۲۰/۴۲۱۲	۴۱۷/۰۲۵۵	۶/۸۸۰۱	۴۷/۳۳۶۱	۴/۰۳۶۱	۱۶/۲۹۰۱
۱۶	بانک سرمایه	-/۰۰۳۰	-/۰۰۰۰	-/۲۹۴۴	-/۰۸۶۷	-/۲۵۰۹	-/۰۶۲۹

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		Si ^۲	Si	Si ^۲	Si	Si ^۲	Si
۱۷	بانک سینا	۱۱/۴۳۳۹	۳/۳۸۱۳	۰/۷۱۷۶	۰/۵۱۵۰	۰/۵۲۱۱	۰/۳۷۱۵
۱۸	بانک شهر	۶/۲۵۰۶	۲/۵۰۰۱	۱/۸۴۱۸	۳/۳۹۲۱	۲/۶۶۶۳	۷/۱۰۹۳
۱۹	بانک صادرات ایران	۱/۵۱۸۸	۱/۲۳۲۴	۱۱/۶۷۷۰	۱۳۶/۳۵۱۷	۴/۰۷۳۳	۱۶/۵۹۲۲
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۳۶۹	۰/۰۰۱۴	۰/۰۵۳۹	۰/۰۰۲۹
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۲/۱۰۴۸	۴/۴۳۰۲	۰/۵۵۷۶	۰/۳۱۱۰
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۱/۰۹۳۶	۱/۱۹۵۹	۰/۶۲۹۸	۰/۳۹۶۷
۲۳	بانک قوامین	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۱/۸۷۲۶	۳/۵۰۶۵	۰/۴۷۳۸	۰/۲۲۴۵
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۱۴۱۴	۰/۰۲۰۰	۰/۳۰۳۲	۰/۰۹۱۹
۲۵	بانک کشاورزی	۶۶/۹۶۳۲	۸/۱۸۳۱	۷/۵۱۱۱	۵۶/۴۱۷۳	۲/۷۸۸۴	۷/۷۷۵۰
۲۶	بانک گردشگری	۰/۱۶۷۸	۰/۴۰۹۷	۰/۲۴۹۶	۰/۰۶۲۳	۰/۱۲۵۳	۰/۰۱۵۷
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۶۳	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۸۴	۰/۰۰۰۱
۲۸	بانک مسکن	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۲/۷۷۴۵	۷/۶۹۷۸	۰/۶۱۳۳	۰/۳۷۶۱
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۱۴	۰/۰۰۰۰
۳۰	بانک ملت	۱۶۹۶/۹۹۱۷	۴۱/۱۹۴۶	۱۲/۶۱۲۲	۱۵۹/۰۶۷۰	۳/۸۷۶۴	۱۵/۰۲۶۷
۳۱	بانک ملی ایران	۷۶/۰۲۵۸	۸/۷۱۹۳	۲۰/۳۹۳۲	۴۱۵/۸۸۰۶	۶/۵۶۹۵	۴۳/۱۵۷۹
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۱/۴۵۰۳	۲/۱۰۳۴	۰/۲۲۶۲	۰/۰۵۱۲
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۲۴۹	۰/۰۰۰۶	۰/۰۰۹۶	۰/۰۰۰۱
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۰۷۶۷	۰/۲۷۶۹	۰/۹۰۵۵	۰/۸۲۰۰	۲/۰۷۹۷	۴/۳۲۵۲
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۱۹۰۴	۰/۰۳۶۳	۰/۰۶۲۹	۰/۰۰۴۰
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۲۳۴۷	۰/۰۵۵۱	۰/۱۷۹۹	۰/۰۳۳۴
	شاخص هرفیندال - هیرشمن	۲,۳۱۶/۳۴۶۲	-	-	۹۵۰/۹۸۴۲	-	۲,۱۵۵/۳۹۹۴

ملاحظه می شود که در اسفند ماه ۹۶، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی در دو دسته "کارت اعتباری" و "کارت برداشت" رشد منفی داشته و در دسته "کارت هدیه و بن کارت"، با رشد مثبت مواجه بوده است. "کارت برداشت" با نرخ رشد منفی ۸/۰۶ درصد در اسفند ماه در طبقه "رقابتی" (کمتر از ۱۰۰۰) قرار

گرفته است که بودن در طبقه "رقابتی" بدان معناست که سهم بازار بانک های صادر کننده در بازار صدور "کارت برداشت" پراکندگی متناسبی داشته و دارای استاندارد بوده و محیط رقابتی می باشد.

همانگونه که در جدول ۵-۹ نیز مشاهده می گردد، این شاخص برای "کارت اعتباری" با نرخ رشد منفی ۲۴/۶۶ درصد همچنان در طبقه "تمرکز بالا" قرار دارد و محیط همچنان انحصاری و صدور این دسته از کارت ها بیشتر در اختیار تعداد کمی از بانک ها می باشد. به این معنا که در این دسته از کارت های بانکی تراکنش دار، همچنان تعداد کمی از بانک ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند که بالاترین سهم در اسفند ماه ۹۶ برای کارت اعتباری به ترتیب به بانک های "ملت"، "سپه" و "ملی ایران" تعلق گرفته است.

نکته قابل توجه با امکان قابلیت پیش بینی در اسفند ماه رشد مثبت ۱۶۲/۱۳ درصدی برای "کارت هدیه" و بن کارت" و قرار گرفتن این دسته از کارت ها در طبقه "رقابتی" می باشد که این رشد برای اسفند ماه و بالارفتن درخواست برای صدور کارت های از نوع "هدیه و بن کارت" رخدادی طبیعی مینماید. همچنان که مشخص است در دسته کارت های "هدیه و بن کارت" نیز انحصار در دست تعداد محدودی بانک قرار دارد و تمرکز در وضعیت "تمرکز بالا" (بالای ۱۸۰۰) می باشد.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک های صادر کننده کارت های بانکی تراکنش دار در اسفند ماه نسبت به بهمن ماه ۹۶ در جدول ۵-۹ ارائه شده است.

جدول ۵-۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک های صادر کننده - بهمن و اسفند ۹۶

HHI	کارت اعتباری			کارت برداشت			کارت هدیه و بن کارت		
	بهمن ۹۶	اسفند ۹۶	نرخ رشد	بهمن ۹۶	اسفند ۹۶	نرخ رشد	بهمن ۹۶	اسفند ۹۶	نرخ رشد
شاخص HHI	۳۰.۷۴/۳۹.۰۰	۲۰.۳۱۶/۳۴.۶۲	-۲۴/۶۶%	۱۰.۳۴/۳۶.۰۰	۹۵.۰/۹۸.۴۲	-۸/۰.۶%	۸۲۲/۲۷۰۰	۲.۱۵۵/۳۹۹۴	۱۶۲/۱۳%

با توجه به اطلاعات جدول ۵-۹ ملاحظه می شود که میزان تغییرات شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک های صادر کننده کارت های بانکی تراکنش دار، در اسفند ماه سبب تغییر وضعیت و طبقه تمرکز در بازار صدور کارت های بانکی تراکنش دار در دسته "کارت برداشت" و "کارت هدیه و بن کارت" شده است.

همانگونه که پر واضح است در این ماه صدور "کارت برداشت" در بانک‌های صادر کننده در کشور از تمرکز در طبقه "تمرکز ملایم" به طبقه "رقابتی" و "کارت هدیه و بن کارت" از تمرکز در طبقه "رقابتی" به طبقه "تمرکز بالا" (دو پله جهش) نقل مکان کرده است. این به معنای قرار گرفتن وضعیت صدور کارت‌های "برداشت" توسط بانک‌های صادرکننده در وضعیت استاندارد و قرار گرفتن وضعیت صدور کارت‌های "هدیه و بن کارت" در وضعیت انحصار می‌باشد که بیشترین رشد در صدور این دسته از کارت‌های تراکنش‌دار (هدیه و بن کارت) به بانک "پارسیان" و پس از آن با اختلاف زیاد به بانک‌های "آینده" و "ملی ایران" تعلق می‌گیرد.

۵,۳. سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده

در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی مشخص گردد. جدول ۵-۱۰ سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - اسفند ۱۳۹۶

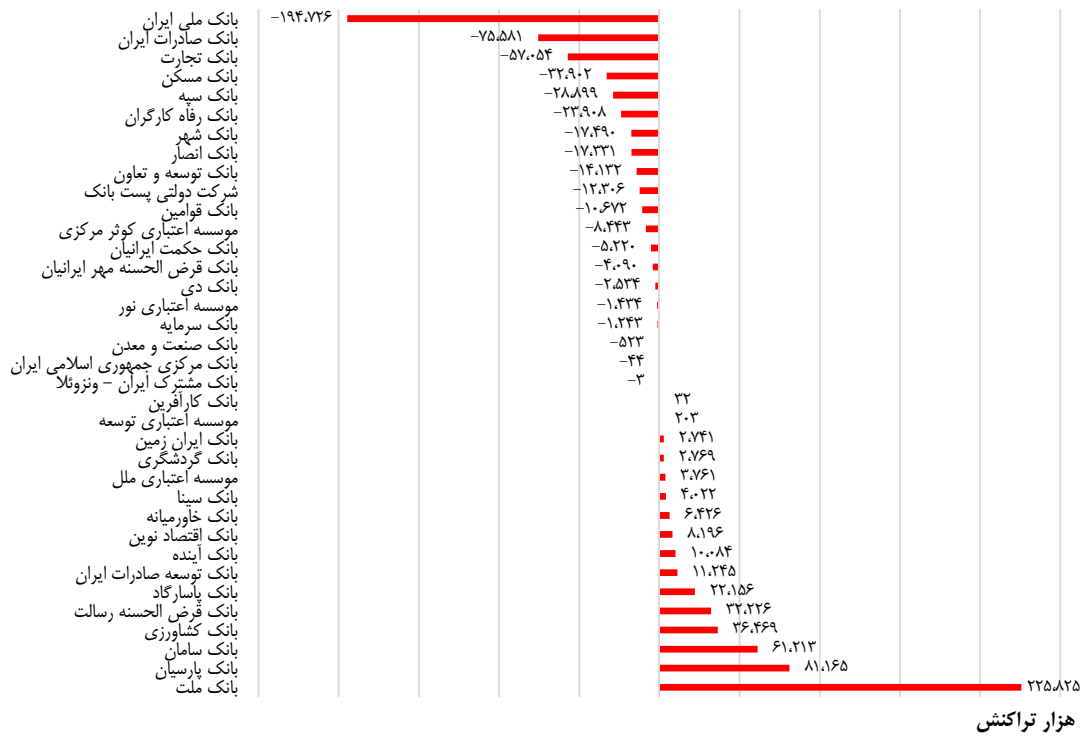
ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۳۸٪	۱/۸۵٪	۱/۵۳٪	۱/۴۶٪
۲	بانک انصار	۲/۸۲٪	۱/۸۳٪	۲/۱۷٪	۱/۷۰٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۴۴٪	۰/۶۰٪	۰/۵۹٪	۰/۶۲٪
۴	بانک آینده	۱/۲۳٪	۱/۸۱٪	۲/۱۴٪	۱/۶۶٪
۵	بانک پارسیان	۳/۲۶٪	۷/۸۸٪	۳/۳۵٪	۴/۷۶٪
۶	بانک پاسارگاد	۲/۹۰٪	۴/۱۶٪	۳/۰۷٪	۳/۸۹٪
۷	بانک تجارت	۶/۹۷٪	۳/۷۱٪	۵/۰۷٪	۴/۰۳٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۰۱٪	۰/۶۵٪	۰/۰۲٪	۰/۶۸٪

ردیف	نام بانک	سهیم تعدادی تراکنش‌ها		سهیم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهیم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهیم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۸۱٪	۰/۱۰٪	۰/۷۱٪	۰/۰۳٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۵۶٪	۰/۲۷٪	۰/۳۰٪	۰/۲۲٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۲٪	۰/۳۸٪	۰/۰۳٪	۰/۱۷٪
۱۲	بانک دی	۰/۴۴٪	۰/۳۰٪	۰/۵۴٪	۰/۴۴٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۵/۸۱٪	۴/۴۴٪	۴/۶۴٪	۴/۰۱٪
۱۴	بانک سامان	۱/۴۰٪	۴/۸۹٪	۱/۸۱٪	۳/۶۰٪
۱۵	بانک سپه	۶/۸۱٪	۵/۱۶٪	۵/۸۰٪	۵/۰۹٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۹٪	۰/۲۲٪	۰/۳۹٪	۰/۴۲٪
۱۷	بانک سینا	۰/۷۱٪	۰/۹۴٪	۰/۶۸٪	۱/۹۱٪
۱۸	بانک شهر	۱/۸۶٪	۰/۸۷٪	۲/۴۰٪	۲/۳۶٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۱۱/۴۹٪	۷/۱۸٪	۱۱/۷۰٪	۱۰/۷۸٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۴٪	۰/۰۱٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۲/۰۷٪	۳/۹۰٪	۲/۲۰٪	۲/۴۷٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۰۸٪	۰/۸۵٪	۱/۱۷٪	۰/۶۹٪
۲۳	بانک قوامین	۱/۸۴٪	۱/۲۳٪	۲/۲۸٪	۲/۵۹٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۵٪	۰/۱۵٪	۰/۲۴٪	۰/۲۵٪
۲۵	بانک کشاورزی	۷/۳۹٪	۹/۴۷٪	۵/۴۶٪	۵/۳۵٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۲۵٪	۰/۴۰٪	۰/۴۱٪	۰/۴۴٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۱۱٪
۲۸	بانک مسکن	۲/۷۲٪	۰/۸۴٪	۳/۹۱٪	۲/۰۵٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۰	بانک ملت	۱۲/۴۰٪	۲۵/۲۸٪	۱۸/۰۴٪	۲۵/۴۱٪
۳۱	بانک ملی ایران	۲۰/۰۵٪	۸/۹۵٪	۱۶/۸۸٪	۱۱/۶۷٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۱/۴۲٪	۰/۷۲٪	۰/۶۳٪	۰/۳۷٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۲٪	۰/۰۴٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪

ردیف	نام بانک	سهیم تعدادی تراکنش‌ها		سهیم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهیم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهیم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۹۳٪	۰/۴۵٪	۰/۶۴٪	۰/۲۶٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۱۹٪	۰/۴۰٪	۰/۲۸٪	۰/۳۸٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۲۳٪	۰/۱۵٪	۰/۸۱٪	۰/۱۶٪

اطلاعات جدول ۵-۱۰ بیانگر آن است که بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده در اسفند ماه ۹۶ به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "کشاورزی" (در سهم تعدادی تراکنش‌های پذیرش شده) اختصاص یافته است.

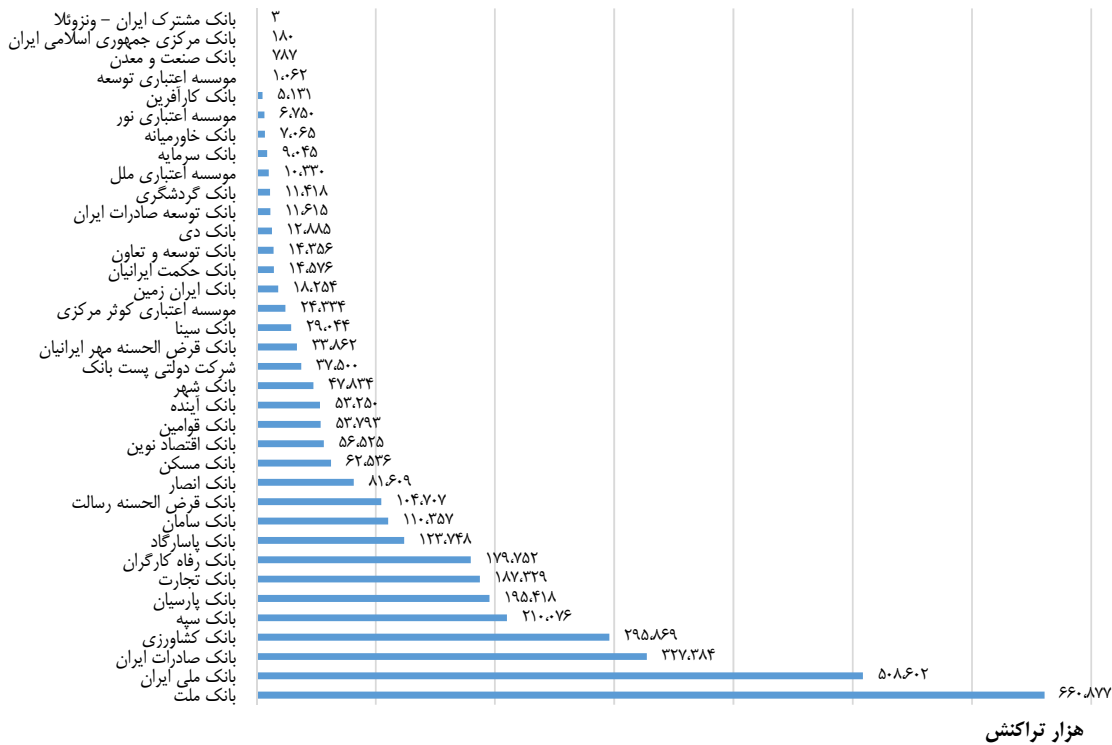
در ادامه شکل ۴-۵ نشان دهنده برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرکی است. برای محاسبه این ویژگی، تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل در شکل نمایش داده شده است.

شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - اسفند ۱۳۹۶

بر اساس این شکل، سه بانک "ملت"، "پارسیان" و "سامان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "تجارت" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر این موضوع برعکس است. شکل ۴-۵ شمای کلی از جریان منابع مالی از طریق ابزارهای کارتی در هر یک از بانک‌ها نشان می‌دهد.

از سویی دیگر مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده با تراکنش‌های پذیرش شده در هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از کل تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور به دست می‌آید. این شاخص که از مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک به دست می‌آید در شکل ۴-۵ نشان داده شده است.

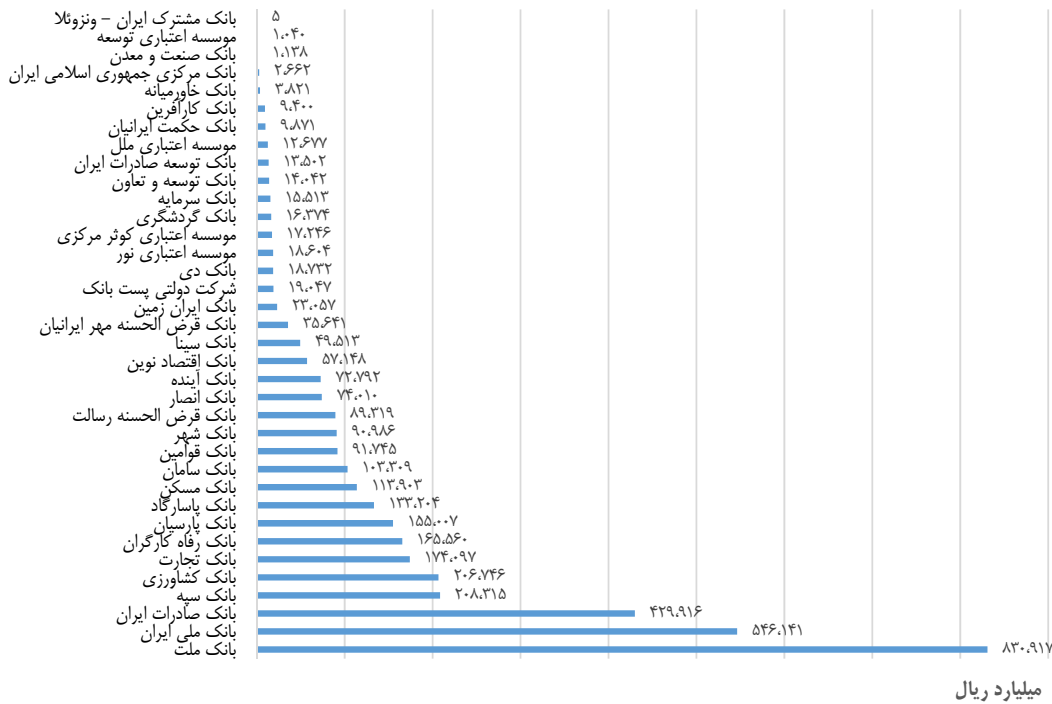
شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - اسفند ۱۳۹۶

همانگونه که در شکل ۵-۵ مشاهده می‌گردد سه بانک "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" همچنان بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی و سه بانک "بانک مشترک ایران-ونزوئلا"، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران" و "بانک صنعت و معدن" کمترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در اسفند ماه ۱۳۹۶ در اختیار داشته‌اند.

همانگونه که در بخش‌های قبیل مشاهده گردید، قبل از این، سهم مبلغی هر بانک در حوزه‌های صادرکنندگی و پذیرندگی در شاپرک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی^{۳۴} ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی

^{۳۴} Turnover

پرداخت بانک‌ها در شکل ۵-۶ نشان داده شده که در آن مجموع مبالغ تراکنش‌های انجام شده به‌وسیله‌ی کارت‌های هر بانک^{۳۵} و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است^{۳۶} آمده است.

شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - اسفند ۱۳۹۶

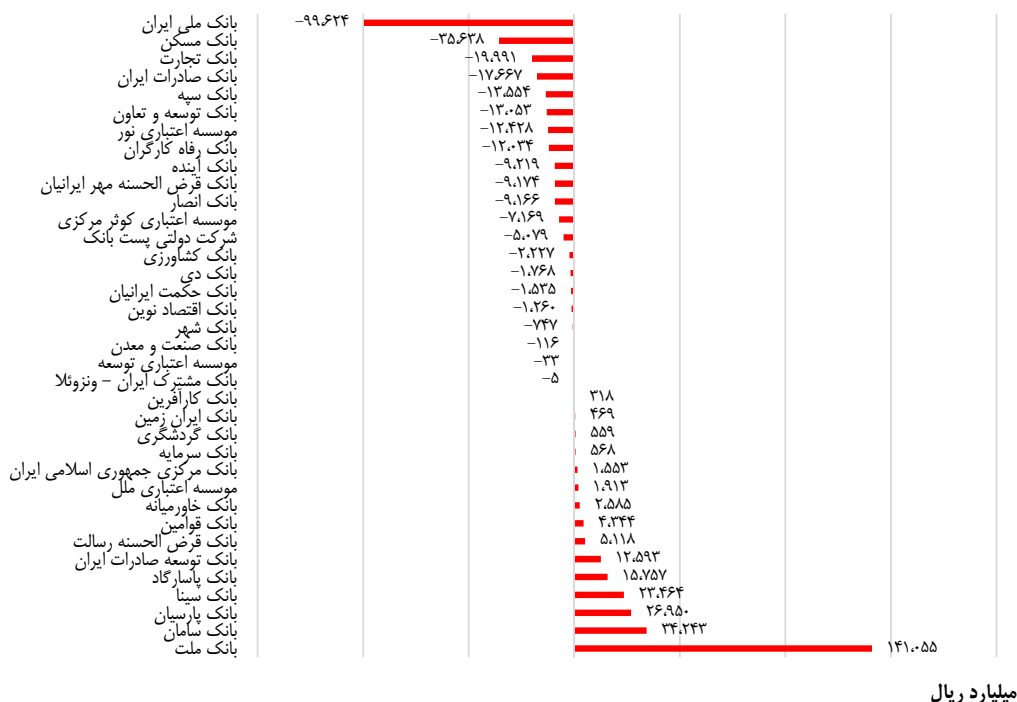
نمودار شکل ۵-۶ نشان دهنده وجود بیشترین گردش مالی اسفند ماه ۹۶ در بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بوده است.

یکی دیگر از شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی صادرکنندگی آن‌ها از مبلغ پذیرندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌ها در بانک در کدام جهت بوده است

^{۳۵} در نقش بانک صادرکننده (بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید).

^{۳۶} در نقش بانک پذیرنده (بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است).

و به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به‌عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا نبوده است. در این راستا در شکل ۵-۷ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های صادر شده هر بانک آورده شده است. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده هر بانک از ارزش ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد. در این شکل ارقام مثبت بیانگر عملکرد مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول به حساب‌های آن بانک وارد شده است.

شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - اسفند ۱۳۹۶

بر اساس این شکل، سه بانک "ملت"، "سامان" و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن" و "تجارت"، بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدان معناست که وجوهات ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن" و "تجارت" به سمت بانک‌های "ملت"، "سامان" و "پارسیان" در حال انتقال است.

۵,۴. کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال تراکنش

با توجه به پرداخت بخش عمده کارمزدهای شبکه پرداخت توسط بانکهای پذیرنده و صادرکننده، یکی از مهمترین چالشهای بانکها، حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنشها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت است. به جهت کمک به بانکها در جهت تنظیم سیاستهای ارتباطی با مشتریان و شرکت‌های PSP، لازم است تا این بانکها استنباطی از وضعیت کلی صنعت و میزان کارمزدهای پرداختی در مقایسه با صنعت را داشته باشند.

در ادامه کارمزد پرداخت شده توسط بانکهای پذیرنده و صادرکننده محاسبه می‌شود. شایان ذکر است که کارمزد تراکنشهای خرید به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده، کارمزد تراکنشهای قبض و شارژ به طور مستقیم توسط بانک صادرکننده و کارمزد تراکنشهای مانده گیری توسط دارنده کارت پرداخت می‌گردد.

به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، در این بخش با تاکید بر روی تراکنشهای خرید و تراکنشهای پرداخت قبض و خرید شارژ که کارمزد آن به طور مستقیم به ترتیب توسط بانک پذیرنده و بانک صادرکننده پرداخت می‌شود، تمرکز شده است و از محاسبه کارمزدهای پرداخت شده توسط دارنده کارت نظیر کارمزد مانده‌گیری، چشم‌پوشی شده است.

۵,۴,۱. کارمزد پرداختی بانکهای پذیرنده به ازای هر صد هزار

ریال تراکنش خرید

از آنجا که برای تراکنشهای خرید، کارمزد توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌گردد، شاخص انتخاب شده به منظور ارائه این اطلاعات، شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش پذیرش شده" می‌باشد. در این بخش به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، با تاکید بر روی تراکنشهای خرید که کارمزد آن به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌شود، تمرکز شده است.

در جدول ۵-۱۱ تنها میزان کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال مبلغ تراکنش خرید محاسبه و ارائه گردیده است. همانطور که در این جدول مشاهده می‌گردد، به طور متوسط در اسفند ماه ۱۳۹۶، بانکهای پذیرنده با ۹/۸۱ درصد رشد مثبت نسبت به ماه گذشته (بهمن ماه) میزان ۱۱۹/۸۳ ریال از هر صد هزار ریال

مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند که در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "توسعه صادرات ایران" با ۳۲/۸۱ درصد رشد مثبت نسبت به ماه گذشته کمترین میزان یعنی مبلغ ۳۶/۴۲ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده است و بانک "خاورمیانه" با ۴/۰۵ درصد رشد مثبت نسبت به ماه گذشته با مبلغ ۲۵۴/۵۶ ریال بیشترین کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده است.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های خرید، هم تعداد تراکنش‌ها و هم بازه مبلغی تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتری کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از پذیرندگان خود دریافت کرده‌اند.

جدول ۱۱-۵ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید - اسفند ۱۳۹۶

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید (بهمن ۹۶)	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید (اسفند ۹۶)	نرخ رشد اسفند ماه نسبت به بهمن ماه ۹۶
۱	بانک توسعه صادرات ایران	۲۷/۴۲	۳۶/۴۲	۳۲/۸۱٪
۲	بانک صنعت و معدن	۴۹/۵۹	۴۳/۲۷	-۱۲/۷۵٪
۳	بانک مسکن	۸۳/۷۳	۵۱/۴۴	-۳۸/۵۷٪
۴	بانک قوامین	۴۹/۱۴	۵۹/۳۴	۲۰/۷۶٪
۵	بانک آینده	۶۲/۹۱	۶۶/۹۶	۶/۴۳٪
۶	بانک سینا	۷۲/۱۸	۷۱/۶۲	-۰/۷۸٪
۷	بانک شهر	۵۴/۵۰	۷۳/۱۰	۳۴/۱۳٪
۸	بانک سرمایه	۶۹/۱۲	۷۶/۱۴	۱۰/۱۶٪
۹	بانک کارآفرین	۷۹/۲۷	۸۴/۸۹	۷/۱۰٪
۱۰	بانک صادرات ایران	۷۷/۰۳	۸۹/۹۹	۱۶/۸۳٪
۱۱	بانک دی	۷۹/۳۶	۹۲/۴۷	۱۶/۵۲٪
۱۲	بانک ملی ایران	۹۲/۲۴	۱۰۱/۸۶	۱۰/۴۳٪
۱۳	بانک ملت	۱۰۵/۳۵	۱۱۲/۴۳	۶/۷۲٪

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به تراکنش خرید (ازای هر ۱۰۰ هزار ریال) (بهمن ۹۶)	نسبت کارمزد پرداختی به تراکنش خرید (ازای هر ۱۰۰ هزار ریال) (اسفند ۹۶)	نرخ رشد اسفند ماه نسبت به بهمن ماه ۹۶
۱۴	بانک تجارت	۱۰۵/۸۸	۱۱۹/۰۰	۱۲/۴۰٪
۱۵	بانک گردشگری	۱۲۱/۵۷	۱۲۲/۹۱	۱/۱۰٪
۱۶	موسسه اعتباری ملل	۱۱۶/۴۸	۱۲۳/۳۶	۵/۹۰٪
۱۷	موسسه اعتباری نور	۱۰۱/۴۷	۱۲۵/۷۴	۲۳/۹۲٪
۱۸	بانک سپه	۱۱۸/۵۶	۱۲۶/۳۲	۶/۵۵٪
۱۹	بانک توسعه تعاون	۱۲۴/۰۶	۱۲۸/۲۵	۳/۳۸٪
۲۰	بانک ایران زمین	۱۱۴/۵۴	۱۲۹/۰۰	۱۲/۶۳٪
۲۱	بانک انصار	۱۲۵/۹۲	۱۳۲/۸۱	۵/۴۷٪
۲۲	بانک اقتصاد نوین	۱۰۹/۰۸	۱۳۴/۳۸	۲۳/۲۰٪
۲۳	بانک پاسارگاد	۱۱۸/۵۶	۱۳۹/۴۷	۱۷/۶۴٪
۲۴	بانک حکمت ایرانیان	۱۳۱/۹۷	۱۴۴/۴۵	۹/۴۵٪
۲۵	بانک رفاه کارگران	۱۳۱/۵۸	۱۵۱/۹۰	۱۵/۴۴٪
۲۶	بانک کشاورزی	۱۴۸/۶۸	۱۵۴/۶۳	۴/۰۰٪
۲۷	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱۴۸/۲۹	۱۵۷/۵۱	۶/۲۲٪
۲۸	بانک سامان	۱۷۴/۰۲	۱۸۲/۸۸	۵/۰۹٪
۲۹	موسسه اعتباری توسعه	۱۹۳/۱۸	۱۸۶/۱۲	-۳/۶۵٪
۳۰	بانک قرض الحسنه رسالت	۱۸۵/۷۷	۱۹۶/۷۸	۵/۹۳٪
۳۱	بانک پارسیان	۱۵۳/۱۹	۲۱۰/۰۱	۳۷/۰۹٪
۳۲	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۲۰۵/۵۶	۲۱۰/۵۴	۲/۴۲٪
۳۳	شرکت دولتی پست بانک	۲۲۱/۴۶	۲۱۵/۵۳	-۲/۶۷٪
۳۴	بانک خاورمیانه	۲۴۴/۷۵	۲۵۴/۶۷	۴/۰۵٪
	کارمزد پرداختی کل بانکهای پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید	۱۰۹/۱۲	۱۱۹/۸۳	۹/۸۱٪

به استناد جدول فوق، اختلاف متوسط کارمزد پرداختی بین بانک با کمترین و بیشترین متوسط، ۶/۹۹ برابر است. یعنی بانک "خاورمیانه" به نسبت هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید جذب شده حدود ۷ برابر بانک "توسعه صادرات ایران" کارمزد پرداخت کرده است. بنابراین بانک‌هایی مثل "توسعه صادرات ایران"، "صنعت و معدن" یا "مسکن" در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار برای صاحبان حساب، در اسفند ماه اثربخش‌تر عمل نموده‌اند.

۵,۴,۱,۱. کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال

تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها با احتساب هزینه اجاره

بها

لازم به ذکر است که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای هر نصب ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید و این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت می‌باشد. به طور مثال ابزارهای GPRS هزینه اجاره بالاتری داشته و یا اینکه بسته به توافق شرکت‌ها و بانک پذیرنده مورد نظر، این مبلغ متفاوت است. اما در این بخش به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط ۳۰۰,۰۰۰ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و در جدول جداگانه‌ای ارائه شده است.

حال با توجه به بررسی میزان کارمزد پرداختی هر بانک پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده، در این بخش عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به این میزان اضافه می‌گردد. جدول ۵-۱۲، میزان هزینه پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده را نشان می‌دهد. این هزینه شامل جمع مبلغ کارمزد پرداخت شده به اضافه مبلغ اجاره پرداختی به ازای هر کارتخوان می‌باشد. به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق میزان اجاره پرداختی هر بانک به شرکت‌ها، این مبلغ اجاره با توجه به اطلاعات دریافتی به طور متوسط برای کل صنعت مبلغ ۳۰۰,۰۰۰ ریال ماهانه در نظر گرفته شده است. به این معنی که تعداد ابزارهای

نصب شده تراکنش دار در هر ماه به ازای هر بانک ضرب در سیصدهزار ریال به اضافه کل مبلغ کارمزد پرداخت شده، تقسیم بر کل مبالغ پذیرش شده بانک در واحد صد هزار ریال شده است.

جدول ۵-۱۲ مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها با احتساب هزینه اجاره بها - اسفند ۱۳۹۶

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان (بهمن ۹۶)	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان (اسفند ۹۶)	نرخ رشد اسفند ماه نسبت به بهمن ماه ۹۶
۱	بانک خاورمیانه	۹۳/۵۷	۱۰۳/۸۹	۱۱/۰۲٪
۲	بانک صنعت و معدن	۱۶۵/۸۲	۱۳۰/۳۳	-۲۱/۴۰٪
۳	بانک توسعه صادرات ایران	۲۶۴/۶۱	۱۳۱/۸۱	-۵۰/۱۹٪
۴	بانک قوامین	۱۳۵/۹۶	۱۴۵/۷۶	۷/۲۰٪
۵	بانک سینا	۱۵۸/۴۱	۱۵۵/۶۵	-۱/۷۴٪
۶	بانک سرمایه	۱۷۷/۲۰	۱۶۶/۶۱	-۵/۹۸٪
۷	بانک آینده	۱۹۷/۹۹	۱۶۹/۶۵	-۱۴/۳۱٪
۸	بانک کارآفرین	۱۹۰/۲۲	۱۸۲/۸۹	-۳/۸۵٪
۹	بانک مسکن	۲۰۹/۴۱	۲۱۰/۳۳	-۰/۴۴٪
۱۰	بانک صادرات ایران	۲۳۳/۳۲	۲۱۹/۳۱	-۶/۰۰٪
۱۱	بانک ملی ایران	۲۴۵/۱۸	۲۲۸/۲۹	-۶/۸۹٪
۱۲	بانک دی	۲۳۵/۵۸	۲۲۹/۲۲	-۲/۷۰٪
۱۳	بانک ملت	۲۳۴/۰۷	۲۳۴/۱۱	-۰/۰۲٪
۱۴	بانک گردشگری	۲۷۷/۱۹	۲۴۶/۶۳	-۱۱/۰۲٪
۱۵	بانک سپه	۲۶۹/۵۲	۲۵۳/۵۱	-۵/۹۴٪
۱۶	بانک ایران زمین	۲۸۱/۴۲	۲۶۷/۳۳	-۵/۰۰٪
۱۷	بانک شهر	۳۰۲/۹۶	۲۶۹/۱۴	-۱۱/۱۶٪
۱۸	بانک رفاه کارگران	۲۷۸/۳۸	۲۷۰/۳۷	-۲/۸۸٪
۱۹	موسسه اعتباری ملل	۳۱۲/۴۳	۲۷۵/۰۰	-۱۲/۲۶٪

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به	نسبت کارمزد پرداختی به	نرخ رشد اسفند ماه نسبت به بهمن ماه ۹۶
		ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان (اسفند ۹۶)	ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان (بهمن ۹۶)	
۲۰	موسسه اعتباری نور	۲۷۷/۳۶	۲۷۲/۰۳	۱/۹۶٪
۲۱	بانک تجارت	۲۸۷/۸۲	۳۰۸/۳۸	-۶/۶۷٪
۲۲	بانک سامان	۳۰۷/۹۹	۳۴۵/۰۷	-۱۰/۷۵٪
۲۳	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۳۰۹/۴۵	۳۲۹/۶۳	-۶/۱۲٪
۲۴	بانک انصار	۳۲۵/۵۱	۳۳۷/۱۷	-۳/۴۶٪
۲۵	بانک قرض الحسنه رسالت	۳۴۶/۶۸	۳۶۱/۸۶	-۴/۲۰٪
۲۶	بانک پاسارگاد	۳۵۸/۵۰	۳۹۷/۴۷	-۹/۸۰٪
۲۷	موسسه اعتباری توسعه	۳۶۰/۱۱	۴۳۶/۸۲	-۱۷/۵۶٪
۲۸	بانک اقتصاد نوین	۳۸۴/۴۶	۱،۱۰۰/۱۴	-۶۵/۰۵٪
۲۹	بانک کشاورزی	۴۰۷/۴۰	۴۱۸/۳۰	-۲/۶۱٪
۳۰	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۴۶۷/۴۵	۵۲۲/۹۵	-۱۰/۶۱٪
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۴۹۹/۵۱	۵۲۸/۶۷	-۷/۲۷٪
۳۲	بانک پارسیان	۵۴۴/۱۳	۶۴۰/۰۷	-۱۴/۹۹٪
۳۳	بانک حکمت ایرانیان	۸۵۱/۳۳	۱،۰۱۸/۶۷	-۱۶/۴۳٪
۳۴	بانک توسعه و تعاون	۳،۰۰۵/۱۵	۷۶/۰۴	۳۸۵۲/۱۲٪
	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزار در کل شبکه	۲۷۰/۷۹	۲۹۴/۳۳	-۸/۰۰٪

ملاحظه می‌گردد که احتساب میزان اجاره بهای هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های منجر با افزایش میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها گردیده است. به طور متوسط کل بانک‌ها مبلغ جمع کل اجاره و کارمزد پرداختی ۲۷۰/۷۹ ریال را در اسفند ماه به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده پرداخت کرده‌اند و نسبت به ماه

گذشته ۸/۰۰ درصد کاهش نرخ رشد (نرخ رشد منفی) داشته‌اند. همانگونه که در جدول ۵-۱۲ مشاهده می‌گردد در اسفند ماه ۹۶ بانک "خاورمیانه" با پرداخت ۱۰۳/۸۹ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن بانک "صنعت و معدن" با پرداخت ۱۰۳/۳۳ ریال هزینه (کارمزد + اجاره)، کمترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده و بانک "توسعه تعاون" با ۳۰۰۵/۱۵ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن به ترتیب بانک "حکمت ایرانیان" با ۸۵۱/۳۳ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و بانک "پارسیان" با ۵۴۴/۱۳ ریال بیشترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده پرداخت کرده‌اند.

همانگونه که مشاهده می‌گردد بر خلاف دی و بهمن ۹۶ که بانک "اقتصاد نوین" بیشترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده پرداخت می‌کرد در اسفند ماه بانک "توسعه و تعاون" که در ماه‌های گذشته همواره در رتبه‌های میانی به سر می‌برد، در این ماه بیشترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده پرداخت کرده و رتبه نخست را در این بررسی و قبل از بانک‌های "حکمت ایرانیان" و "پارسیان" از آن خود کرده است.

تحلیل اولیه‌ای که در این بخش ارائه می‌شود، حاکی از اهمیت مبلغ اجاره ابزار کارتخوان در اقتصادی بودن صنعت پرداخت برای بانک‌هاست، جمع این هزینه باید نسبت به رسوبی که بانک از موجودی پذیرندگان به دست می‌آورد توجیه پذیر باشد. در صورتی که بانک موفق به جذب رسوبی بیشتر از این مبلغ به ازای هر صد هزار ریال نشود، کاربرد ابزار کارتخوان فروشگاهی برای بانک مقرون به صرفه نخواهد بود. همچنین جدا از مبلغ اجاره، نحوه بازاریابی بانک‌ها و شرکت‌های PSP اهمیت دو چندانی می‌یابد. انتخاب پذیرندگان اثربخش، به معنی انتخاب پذیرندگانی که از گردش کافی موجودی به جهت تامین رسوب مورد نظر بانک برخوردار هستند به عاملی مهم جهت سودپذیر بودن ابزار پرداخت برای بانک تبدیل می‌گردد.

به نظر می‌رسد بهتر است بانک‌ها بخشی از هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان خود را از پذیرندگانی که گردش موجودی کافی به جهت تامین هزینه‌های بانک ندارند دریافت کرده و امتیاز تقبل هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان را فقط برای پذیرندگانی که از گردش موجودی کافی برخوردارند در نظر گیرند.

۵,۴,۲ کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، تنها کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های karti تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است. در این بخش از گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای اسفند ماه ۹۶ محاسبه می‌گردد. در ادامه جدول ۵-۱۳ میزان کارمزد پرداختی هر بانک صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۵-۱۳ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - اسفند ۱۳۹۶

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ (بهمن ۹۶)	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ (اسفند ۹۶)	نرخ رشد اسفند ماه نسبت به بهمن ماه ۹۶
۱	بانک خاورمیانه	۴۲/۲۸	۳۶/۰۰	-۱۶/۸۲٪
۲	بانک صنعت و معدن	۶۳/۸۳	۳۷/۹۴	-۴۰/۵۵٪
۳	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۶۶/۲۳	۵۰/۱۹	-۲۴/۲۱٪
۴	بانک پارسیان	۱۴۵/۶۵	۷۱/۷۸	-۵۰/۷۲٪
۵	موسسه اعتباری نور	۱۰۱/۶۱	۸۰/۰۹	-۲۱/۱۸٪
۶	بانک کارآفرین	۱۱۲/۳۶	۹۵/۳۷	-۱۵/۱۲٪
۷	بانک آینده	۱۵۴/۶۱	۱۱۹/۸۹	-۲۲/۴۶٪
۸	موسسه اعتباری ملل	۱۴۶/۹۳	۱۴۵/۸۶	-۰/۷۳٪
۹	بانک گردشگری	۲۳۶/۷۲	۱۸۸/۵۶	-۲۰/۳۵٪
۱۰	بانک صادرات ایران	۲۲۴/۲۰	۱۹۳/۵۴	-۱۳/۶۷٪
۱۱	بانک دی	۲۵۳/۷۶	۲۰۵/۵۰	-۱۹/۰۲٪
۱۲	بانک توسعه صادرات ایران	۷۶۵/۱۰	۲۱۶/۲۱	-۷۱/۷۴٪

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ (اسفند ۹۶)	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ (بهمن ۹۶)	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ (اسفند ۹۶)
		نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ (اسفند ۹۶)	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ (بهمن ۹۶)	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ (اسفند ۹۶)
۱۳	بانک سرمایه	۲۲۰/۳۳	۲۸۰/۹۲	-۲۱/۵۷٪
۱۴	بانک پاسارگاد	۲۲۱/۱۹	۲۹۵/۶۲	-۲۵/۱۸٪
۱۵	بانک ملت	۲۳۶/۱۴	۲۶۰/۳۹	-۹/۳۳٪
۱۶	بانک شهر	۲۴۵/۶۰	۳۴۶/۹۹	-۲۹/۲۲٪
۱۷	بانک سامان	۲۹۵/۱۱	۳۷۲/۴۰	-۲۰/۷۵٪
۱۸	بانک قوامین	۳۳۸/۶۵	۳۶۵/۱۰	-۷/۳۴٪
۱۹	بانک ایران زمین	۳۴۵/۷۵	۳۹۴/۲۵	-۱۲/۳۰٪
۲۰	بانک رفاه کارگران	۳۶۵/۷۰	۳۶۶/۰۵	-۰/۱۰٪
۲۱	بانک مسکن	۳۷۶/۵۳	۴۸۸/۲۰	-۲۲/۸۷٪
۲۲	بانک سپه	۳۸۸/۰۵	۴۳۲/۶۰	-۱۰/۳۰٪
۲۳	بانک سینا	۴۴۸/۸۹	۵۲۱/۳۶	-۱۳/۹۰٪
۲۴	بانک ملی ایران	۴۵۰/۸۳	۶۸۶/۵۲	-۳۴/۳۳٪
۲۵	بانک اقتصاد نوین	۴۵۹/۴۸	۴۷۶/۰۷	-۳/۴۸٪
۲۶	بانک قرض الحسنه رسالت	۵۰۰/۷۳	۴۹۱/۸۲	۱/۸۱٪
۲۷	موسسه اعتباری توسعه	۵۷۸/۳۴	۶۲۱/۳۱	-۶/۹۲٪
۲۸	بانک قرض الحسنه مهر ایرانیا	۵۸۴/۸۶	۶۰۴/۳۴	-۳/۲۲٪
۲۹	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۶۴۳/۶۷	۶۳۱/۸۹	۱/۸۶٪
۳۰	بانک توسعه و تعاون	۶۷۶/۹۵	۲۲۰/۷۷	۲۰۶/۶۴٪
۳۱	بانک انصار	۷۰۵/۳۰	۷۹۴/۶۴	-۱۱/۲۴٪
۳۲	بانک تجارت	۷۰۸/۳۲	۸۳۱/۹۱	-۱۴/۸۶٪
۳۳	بانک کشاورزی	۱۰۰۷۳/۲۰	۱۰۱۴۵/۶۳	-۶/۳۳٪
۳۴	بانک حکمت ایرانیان	۱۰۳۲۳/۹۰	۱۰۳۳۶/۳۵	-۰/۹۳٪
۳۵	شرکت دولتی پست بانک	۱۰۴۵۲/۷۴	۱۰۴۴۶/۰۷	۰/۴۶٪
	کارمزد پرداختی کلی بانک صادرکننده به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ	۳۲۸/۷۳	۴۳۲/۵۷	-۲۴/۰۱٪

با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در اسفند ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۳۲۸/۷۳ ریال (۲۴/۰۱ درصد رشد منفی نسبت به بهمن ماه) کارمزد پرداخت نموده‌اند که در این بین، در اسفند ماه ۹۶، بانک "خاورمیانه" با ۳۶/۰۰ ریال (۱۶/۸۲ درصد کاهش نرخ رشد نسبت به ماه گذشته) و پس از آن بانک "صنعت و معدن" با ۳۷/۹۴ ریال (۴۰/۵۵ درصد کاهش نرخ رشد نسبت به ماه گذشته)، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارت و "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۱۴۵۲/۷۴ ریال (با ۰/۴۶ درصد افزایش نرخ رشد نسبت به ماه گذشته) و پس از آن بانک "حکمت ایرانیان" با مبلغ ۱۳۲۳/۹۰ ریال دومین بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، تنها تعداد تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتری کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش را داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از دارندگان کارت‌های صادر شده توسط بانکشان دریافت کرده‌اند.

۶. جمع‌بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپرک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه‌گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص‌های مرتبط امری ضروری و اجتناب ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص‌هایی در چهار بخش "شاخص‌های عملکردی شاپرک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت"، "بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت" و "بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده" در دوره زمانی آبان ماه ۱۳۹۶ پرداخته است.

بخش اول: در این بخش به منظور تبیین جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی، شاخص نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی محاسبه شده و نتایج آن با نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در طول زمان مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج حاکی از رشد نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی بر خلاف شاخص نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی، در طول مدت مورد بررسی بوده است که مبین آن است که صنعت پرداخت الکترونیک با جذب اعتماد عمومی توانسته است بخش بیشتری از میزان نقدینگی را به خود اختصاص دهد. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی و جبران بخشی از آن با افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود. رشد پرداخت‌های الکترونیک کارت به دلایلی از جمله افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، فرهنگ‌سازی، مزایای امنیتی پرداخت‌های غیر نقدی و با در نظر گیری دیگر مزایای این روش صورت گرفته است. شایان توجه است که آخرین اطلاعات منتشر شده در سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از اطلاعات پولی مورد نیاز که در این گزارش مورد استفاده قرار گرفته است، مربوط به ماه شهریور ماه ۱۳۹۶ می‌باشد.

همچنین در این بخش روند ارزش تراکنش‌های شاپرک با روند GDP مقایسه شد. آمار اعلام شده توسط وب سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. تا پایان زمستان ۱۳۹۵ بوده و تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی آبان ماه شاپرک تحقق یافته می‌باشد. لازم به ذکر است با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شاپرک مورد بازنگری قرار گرفته است.

بخش دوم: در این بخش فعالیت و عملکرد کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته شده است. شاخص‌های این بخش در سه بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "میزان نفوذ منطقه‌ای" و "پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" طبقه‌بندی شده‌اند.

در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های آبان ماه ۱۳۹۶ مشخص گردید تعداد تراکنش به ازای مجموع ابزارهای پذیرش ۱،۳۹۵ میلیون تراکنش بوده که این تعداد تراکنش مبلغ ۱،۳۹۱ هزار میلیاردی را در پی داشته است. در این ماه سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ترتیب رشد ۲/۵۹ و ۲/۸۸- درصدی را نسبت به ماه گذشته تجربه نموده است.

مجموع ابزارهای پذیرش در آبان ماه ۱۳۹۶ با افزایش ۲/۹۸ درصدی به بیش از ۷،۷۹۲ هزار ابزار رسیده است که از این تعداد ۸۵/۸۷ درصد سهم بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ۸/۲۸ درصد سهم ابزار پذیرش اینترنتی و ۵/۸۵ درصد نیز سهم ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. بیشترین سهم از مجموع تراکنش‌های آبان ماه ۱۳۹۶ با ۸۷/۷۹ درصد متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها و به لحاظ سرویس نیز بیشترین سهم در اختیار خدمت خرید کالا و خدمات ۷۷/۶۱ درصد مجموع تراکنش‌ها می‌باشد. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش اینترنتی ۶۳ هر ابزار پذیرش موبایلی ۲۸۵ متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۱۸۳ تراکنش می‌باشد و این در حالی است که متوسط مبلغی هر تراکنش ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی به ترتیب ۰/۰۶ و ۲/۵۴ میلیون ریال و در ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۱/۰۵ میلیون ریال می‌باشد.

در بررسی نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش شاخص‌ها در بعد کشوری و استانی نشان می‌دهد که تعداد سرانه هر یک از ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال که متقاضی خدمات پرداخت الکترونیکی کارت هستند، به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر ۱،۳۳۰/۳۴ ابزار پذیرش فعال سیستمی می‌باشد که بالاترین سرانه ابزار پذیرش به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۱،۱۴۲/۳۳ عدد به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر تعلق دارد. همچنین در بعد کشوری حدود ۲۳/۸۲ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در طول آبان ماه ۱۳۹۶ انجام گرفته است و بیشترین سرانه تراکنش ابزارها نیز مجدداً به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۲۰/۹۱ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در کشور تعلق داشته است. لذا بالاترین نفوذ منطقه‌ای در بعد کشوری به این ابزار پذیرش تعلق داشته است.

بیشترین سرانه تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها آبان ماه به ترتیب در اختیار استان‌های یزد، تهران و هرمزگان می‌باشد. همچنین بیشترین سرانه تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها نیز با ۲۲/۳۴ تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال متعلق به استان هرمزگان می‌باشد.

شاخص دهکی آبان ماه ۱۳۹۶ در قیاس با مهر ماه ۱۳۹۶، ۷/۴۲ درصد کاهش داشته است و در قیاس نقطه به نقطه ۴/۸۹ درصد کاهش در شاخص دهکی را شاهد می‌باشیم. این میزان کاهش شاخص دهکی آبان ماه ۱۳۹۶ نسبت به مهر ۱۳۹۶ به سبب کاهش متوسط مبلغی هر تراکنش در دهک دهم و افزایش متوسط مبلغی هر تراکنش دهک اول می‌باشد. بیشترین فراوانی تراکنشی در دامنه مبلغی هر سه ابزار پذیرش متعلق به بازه مبلغی ۵۰،۰۰۰ ریال تا ۱۵۰،۰۰۰ ریال می‌باشد.

۲۸/۷۱ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های معادل ۳۵۱،۶۶۷،۲۸۱ تراکنش در بازه مبلغی ۱ تا ۲۵۰،۰۰۰ ریال، ۳۶/۹۴ درصد تراکنش‌ها معادل ۴۵۲،۴۴۹،۶۹۴ تراکنش در بازه مبلغی ۵۰،۰۰۱ تا ۲۵۰،۰۰۰ ریال و ۲۷/۴۹ درصد معادل ۳۳۶،۷۰۶،۲۳۰ تراکنش دارای مبلغ بیش از ۲۵۰،۰۰۱ ریال می‌باشند.

بخش سوم: شاخص‌های این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپرک، تعریف و اندازه‌گیری شده‌اند. در همین راستا انواع خطاهای رخ داده در تراکنش‌ها، دسترس پذیری حس شده و نیز تراکنش‌های ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل خطاهای تراکنش‌ها نشان می‌دهد که عمده‌ترین دلیل بروز خطاها، همپنجان از نوع خطاهای کاربری است که این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت است.

در آبان ماه ۱۳۹۶ تعداد کل تراکنش‌های ناموفق نسبت به مهر ماه با رشد ۲/۸۹- درصدی مواجه بوده است. تعداد خطاهای پذیرندگی، کاربری، کسبوکار، شاپرکی و صادر کنندگی به ترتیب با افزایش ۸/۷۴-، ۰/۳۲، ۴۶/۶۸-، ۲۶/۷۴-، ۲۰/۴۰- درصدی همراه بوده است.

میزان دسترس پذیری محاسبه شده آبان ماه ۱۳۹۶ به ازای شبکه شاپرک ۹۹/۹۸ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته ۰/۰۱ درصد افزایش داشته است. همچنین میزان دسترس پذیری محاسبه شده به ازای شبکه پرداخت در آبان ماه ۱۳۹۶، ۹۸/۹۱ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به میزان مشابه در مهر ماه ۱۳۹۶ افزایش ۰/۳۱ درصدی، و در قیاس نقطه به نقطه افزایش ۰/۵ درصدی را تجربه نموده است.

بخش چهارم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن‌ها در بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های تحلیل می‌شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت‌های PSP حاکی از آن بوده که در آبان ماه نیز چون گذشته شرکت "به پرداخت ملت" بیشترین سهم تعدادی و مبلغی از بازار را به خود اختصاص داده و همپنجان در جایگاه نخست قرار گرفته است. سهم بازار مبلغی این شرکت بیش از دو برابر سهم بازار دومین شرکت دارنده‌ی بازار مزبور، یعنی "کارت اعتباری ایران کیش" می‌باشد. از سویی دیگر نوسان قابل ملاحظه‌ای نه تنها در سهم تعدادی شرکت‌ها، بلکه در سهم بازار مبلغی آن‌ها نیز صورت پذیرفته است و با وجود کاهش و افزایش اندکی در سهم بازار برخی از شرکت‌ها، در رتبه‌بندی آن‌ها نسبت به ماه گذشته تغییر خاصی مشاهده نمی‌شود.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در این ماه به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به شرکت "به پرداخت ملت" و بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به شرکت "آسان پرداخت پرشین" تعلق داشته است. در این ماه

همچنان شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های اینترنتی کسب نموده است. بالاترین سهم مبلغی تراکنش‌های اینترنتی همچنان چون گذشته، در اختیار شرکت "به پرداخت ملت" است.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی پرداخت کارت در این ماه به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های خرید به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق داشته است. این شرکت، بالاترین سهم تراکنش‌های مانده‌گیری را نیز به خود اختصاص داده است. در آبان ماه همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده و بالاترین سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور همچنان چون ماه گذشته، در اختیار شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" است.

در ماه آبان شرکت "مبنا اکارت آریا" با سهم ۰/۰۱۵ درصدی جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به دست آورده است. بیشترین نسبت تعداد خطای پذیرندگی به کل تعداد تراکنش‌ها نیز به شرکت‌های "کارت اعتباری ایران کیش" اختصاص داشته است. در مقایسه ماهانه عملکرد این شرکت‌ها ملاحظه می‌شود که بیشترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت)، در شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" رخ داده و بیشترین تغییرات مثبت این شاخص به شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" تعلق داشته است.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال - هیرشمن در ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های نشان‌دهنده تمرکز ملایم است. این شاخص همچنین از وجود تمرکز بالا در دو بازار ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی حکایت دارد. به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" و پس از آن دو شرکت "به پرداخت ملت" و "تجارت الکترونیک پارسیان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت نوین آریا" و نیز "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند. شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP نسبت به مهر ماه در بازار این دو ابزار افزایش نشان می‌دهد. روند صعودی این شاخص در ابزار پذیرش اینترنتی بگونه‌ای بوده است که میزان تمرکز بازار آن از تمرکز ملایم مجدداً به تمرکز بالا تغییر یافته است.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرfindال - هیرشمن تنها در بازار سرویس پرداخت قبض و خرید شارژ نشان‌دهنده تمرکز بالا است؛ به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و با اختلاف دو شرکت "پرداخت نوین آرین" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ از بیشترین سهم برخوردارند. این شاخص همچنین از وجود تمرکز ملایم در بازار سرویس‌های خرید و مانده‌گیری حکایت دارد.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش فعال در آبان ماه، شرکت "به‌پرداخت ملت" در دو ابزار کارتخوان فروشگاه‌ی و ابزار پذیرش موبایلی، به ترتیب با ۱۵/۸۵ درصد و ۹۷/۵۳ درصد بالاترین سهم را به خود اختصاص داده‌است. بازتعریف برخی از کارتخوان‌های فروشگاه‌ی به عنوان ابزار پذیرش موبایلی در ماه‌های گذشته در این شرکت سبب گردیده بود تا اختلاف سهم قابل ملاحظه‌ای بین ابزارهای فوق در شرکت "به‌پرداخت ملت" نسبت به سایر شرکت‌ها مشاهده شود. در این ماه نیز مجدداً این شرکت تعداد قابل توجهی از ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ی خود را به‌صورت ابزار پذیرش موبایلی بازتعریف نموده است. این امر با توجه به توسعه پرداخت الکترونیکی مبتنی بر فناوری NFC و تغییر رویکرد برخی شرکت‌ها به سوی آن، قابل انتظار است. همچنین در این ماه نیز تعداد ابزار اینترنتی شرکت "آسان پرداخت پرشین" به علت استمرار رفتار آن در بازتعریف برخی از ابزارهای کارتخوان آن به‌عنوان ابزار اینترنتی با رقمی معادل با ۸۶/۹۲ درصد، بیشترین سهم بازار را نشان می‌دهد.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار، در آبان ماه شرکت "به‌پرداخت ملت" در هر سه ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی، بالاترین سهم را به خود اختصاص داده‌است. در ابزار پذیرش اینترنتی و ابزار پذیرش موبایلی تراکنش‌دار به ترتیب ۴/۴۱ بر سهم بازار شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" افزوده و ۱/۷۹ درصد از سهم بازار شرکت "به‌پرداخت ملت" کاسته شده است. تغییرات سهم بازار شرکت‌ها در پشتیبانی از ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌ی تراکنش‌دار چندان قابل ملاحظه نمی‌باشد.

نتایج محاسبه شاخص اثر بخشی کارتخوان فروشگاه‌ی فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که شرکت‌های "به‌پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" همانند ماه‌های گذشته شاخص اثربخشی بالاتر از یک داشتند. این شرکت‌ها نه تنها در شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌ی

فعال سیستمی عددی بالاتر از یک کسب نموده‌اند، بلکه در اثربخشی ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش-دار، نیز به رقمی بالاتر از یک دست یافته‌اند. این بدان معناست که این شرکت‌ها هم در بین کارتخوان‌های فعال سیستمی و هم در بین کارتخوان‌های تراکنش‌دار نسبت سایر شرکت‌ها، تراکنش بیشتری جذب نموده و کارایی مناسبی را نشان می‌دهند. بیشترین بهبود در شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در دو شرکت "الکترونیک کارت دماوند" و "پرداخت الکترونیک سامان" با افزایش ۰/۰۲۷ واحدی رخ داده است. در بعد استانی همانند ماه‌های گذشته تنها سه شرکت "به‌پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بیشتر استان‌ها با شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی بالاتر از یک مواجه بوده‌اند. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. شرکت "به‌پرداخت ملت" در تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های و نیز در تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی بالاترین سهم از بازار را در اکثر استان‌های کشور داشته‌است.

در آبان ماه تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی با افزایش ۰/۴۸ درصدی مواجه شده است. در این ماه تنها سه شرکت از تعداد پایانه‌های مذکور خود کاسته‌اند که عمده‌ترین کاهش در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" مشاهده می‌شود. در بررسی شرکت‌ها از منظر نسبت مجموع کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به پایانه‌های فعال سیستمی آن شرکت، ملاحظه شد که در این ماه نیز کمترین رقم این شاخص با رقمی معادل ۸/۲۴ درصد به شرکت "آسان پرداخت پرشین" تعلق دارد. بیشترین نسبت مذکور در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" مشاهده می‌شود. بالغ بر ۴۰ درصد از کارتخوان‌های فعال سیستمی این شرکت، کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش گزارش شده‌اند.

بخش پنجم: در این بخش از گزارش، بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها و بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار را مورد بررسی قرار می‌دهیم.

نتایج شاخص بازار در بخش بانک‌های پذیرنده نشان دهنده آن است که همچنان "بانک ملت" بیشترین سهم از بازار را چه به لحاظ تعدادی و چه به لحاظ مبلغی به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است. همچنین از بازار کل تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز به تفکیک هر بانک همچنان "بانک ملت" در جایگاه نخست قرار دارد.

در بررسی سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک در شبکه پرداخت کشور مشاهده می‌گردد که در بانک‌های کشور همچنان بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بوده است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های موبایلی همچنان نشان‌دهنده تمرکز بالا در بازار این ابزار است. مقدار این شاخص در بازار کارتخوان فروشگاه‌های و ابزار پذیرش اینترنتی مبین وجود تمرکز ملایم در بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد.

در بحث صادرکنندگی کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سویچ شاپرک تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در آبان ماه ۹۶ نسبت به مهرماه رشد مثبت ۰/۸۱ درصد داشته است. در این ماه نسبت به ماه گذشته، نرخ رشد در دسته‌های کارت‌های تراکنش‌دار "کارت برداشت" و کارت‌های "اعتباری" مثبت، اما در دسته "کارت هدیه و بن کارت" منفی بوده است.

در بررسی سهم بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در آبان ماه ۱۳۹۶، نتایج حاکی از آن بوده که بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار متعلق به بانک "ملی ایران"، بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به بانک "صادرات ایران" و بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به بانک "ملت" بوده است. در بین کارت‌های تراکنش‌دار در آبان ماه، همانند ماه‌های گذشته بیشترین تعداد متعلق به کارت برداشت، سپس کارت هدیه و بن کارت بوده و کارت اعتباری کمترین تعداد را داشته است.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم (در بیشتر بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن به منظور بررسی میزان رقابت بانک‌ها در صدور انواع کارت‌های بانکی نیز مورد بررسی قرار گرفت که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت‌های صادر شده، از کارت‌های تراکنش‌دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شد. شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی در هر سه دسته "کارت برداشت"، "کارت هدیه و بن کارت" و "کارت اعتباری"، با رشد مثبت مواجه بوده است. کارت‌های "برداشت" برخلاف ماه‌های گذشته که در طبقه "رقابتی" قرار می‌گرفت، در آبان ماه در طبقه

"تمرکز ملایم" قرار گرفته است که این موضوع نشان دهنده آنست که با وجود اختلاف خیلی کم با طبقه "رقابتی" به معنای فاصله گرفتن از بازار استاندارد این نوع کارت در بین بانک‌های کشور می‌باشد. بودن در طبقه "رقابتی" بدان معناست که تا قبل از این سهم بازار بانک‌های صادر کننده در بازار صدور "کارت برداشت" پراکندگی متناسبی داشته است، اما در آبان ماه جهش کارت برداشت به طبقه "تمرکز ملایم" باعث فاصله هر چند اندک از این وضعیت شده و این نشان دهنده رفتن برخی از بانک‌های صادر کننده به سمت صدور بیشتر و فاصله گرفتن از وضعیت استاندارد و رقابتی می‌باشد که به نظر می‌رسد تحلیل بیشتر در این زمینه با بررسی این شاخص در ماه‌های آینده میسر خواهد بود.

همچنین در این بخش مقایسه ای آماری بین تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرکنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک صورت گرفته است. بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های صادر شده به سه بانک "ملی ایران"، "ملت" و "صادرات ایران"، بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده به سه بانک "ملت"، "ملی ایران" و "پارسیان"، بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌های صادر شده به سه بانک "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" و بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده به سه بانک "ملت"، "صادرات ایران" و "ملی ایران" اختصاص یافته است.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرک، مشاهده می‌گردد که سه بانک "ملت"، "پارسیان" و "سامان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "تجارت" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته اند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

در راستای بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش‌ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می‌دهد که به ترتیب بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش‌های

شاپرکی در شبکه پرداخت را از آن خود کرده‌اند و کمترین سهم به بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" تعلق گرفته است.

از منظر مبلغی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادرکنندگی و پذیرندگی هر بانک است، بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین گردش مالی شاپرکی و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک با تراکنش‌های صادر شده توسط آن بانک، سه بانک "ملت"، "سامان" و "پارسیان" (تغییر جایگاه دو بانک "سامان" و "پارسیان" نسبت به ماه گذشته) بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن" و "تجارت" (در ماه گذشته "موسسه اعتباری نور" در مکان دوم و بانک "تجارت" در جایگاه پنجم و بانک "مسکن" در جایگاه سوم در بیشترین اختلاف منفی قرار داشتند)، بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدان معناست که وجوهات ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن" و "تجارت" به سمت بانک‌های "ملت"، "سامان" و "پارسیان" در حال انتقال است.

در بخش آخر از بررسی بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ترسیم وضعیت کلی صنعت و محاسبه برآوردی از میزان کارمزدهای پرداختی بانک‌های پذیرنده و حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهات تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت، همانند ماه‌های گذشته به محاسبه "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید پذیرش شده" برای بانک‌های پذیرنده پرداخته شده است. به طور متوسط در آبان ۱۳۹۶، بانک‌های پذیرنده با ۵/۴۸ درصد رشد مثبت نسبت به ماه گذشته (مهر ماه) میزان ۱۱۸/۹۱ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند که در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "توسعه صادرات ایران" با ۲/۴۰ درصد رشد منفی نسبت به ماه گذشته کمترین متوسط یعنی مبلغ ۳۳/۴۵ ریال از هر صد هزار ریال مبالغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده است و بانک "خاورمیانه" با ۶/۸۸ درصد رشد مثبت نسبت به ماه گذشته با مبلغ ۲۸۳/۱۷ ریال بیشترین کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده است.

از آنجایی که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای نصب هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید. این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت است. به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط ۳۰۰,۰۰۰ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها اضافه گردیده و شاخص جدید " کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب هزینه اجاره بها" تعریف شده و به این ترتیب بالاترین نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید در آبان ۱۳۹۶ با احتساب اجاره ابزارهای کارتخوان به بانک "خاورمیانه" و کمترین آن به بانک "توسعه صادرات ایران" تعلق گرفته است.

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، تنها کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارت‌های تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است که در بخش آخر گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای آبان ماه ۹۶ محاسبه گردیده و با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در آبان ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۵۸۸/۴۱ ریال (۱۴/۲۹ درصد رشد مثبت نسبت به مهر ماه) کارمزد پرداخت نموده‌اند که در این بین، در آبان ۹۶، بانک "صنعت و معدن" با ۳۵/۷۵ ریال (۲۰/۳۲ درصد کاهش نرخ رشد نسبت به ماه گذشته) پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارت‌های و بانک "حکمت ایرانیان" با مبلغ ۱۵۸۲/۳۱ ریال (با ۱/۴۳ درصد افزایش نرخ رشد نسبت به ماه گذشته) و پس از آن "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۱۳۶۵/۹۶ ریال دومین بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

۰.۷. واژه‌نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش شاپرک در دو بخش واژگان تخصصی شبکه الکترونیک پرداخت کارتی بر اساس "مستند تعاریف پایه شبکه الکترونیک پرداخت کارت" و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپرک

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت یا شاپرک، شبکه‌ای است که به منظور ساماندهی نظام پرداخت الکترونیک کشور ایجاد شده و کلیه تراکنش‌های حاصل از «ابزار پذیرش» توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و انجام عملیات تسویه را بر عهده دارد.

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت^{۳۷}؛ شخصیت حقوقی است که در جمهوری اسلامی ایران در قالب شرکت سهامی به ثبت رسیده و بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. و شاپرک دریافت می‌نماید و بر طبق مقررات ناظر بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت، و الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی شاپرک فعالیت می‌نمایند. در حال حاضر ۱۲ شرکت ارائه‌دهنده خدمت پرداخت از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند که در فصل مربوطه از این گزارش به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته اند.

بانک صادرکننده^{۳۸}

بانکی است که انواع کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید. این بانک‌ها همه انواع کارت پرداخت را با مجوز بانک مرکزی صادر می‌نمایند.

بانک پذیرنده^{۳۹}

بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شبانه"^{۴۰} پذیرندگان دریافت می‌نماید.

انواع خدمات^{۴۱} شبکه پرداخت

خدمت اصلی شبکه پرداخت کارت، انتقال وجوه ناشی از خرید کالا و خدمات از حساب خریدار به حساب فروشنده است. البته خدمات ارزش افزوده دیگری نظیر پرداخت قبوض شناسه دار خدمات شهری و خرید شارژهای تلفن همراه و نهایتاً تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شبکه ارائه می‌شوند که به خدمات اصلی شبکه تبدیل شده‌اند.

^{۴۱} Service Type

^{۳۷} Payment Service Provider

^{۳۸} Issuer Bank

^{۳۹} Acquirer Bank Acquirer

^{۴۰} IBAN: International Bank Account Number

تراکنش خطای شاپرکی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاه، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاه^{۴۸}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۴۹} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "Y" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

^{۴۹} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۴۸} EFTPOS

تراکنش خطای شاپرکی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربر یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاهی^{۴۸}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۴۹} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "Y" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

^{۴۸} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۴۹} EFTPOS

کارتخوان غیر فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "N" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارتخوان پر تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه، کارتخوان پر تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در هر ماه، ۶۰ یا بیش از ۶۰ تراکنش داشته یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در هر ماه حداقل ۲۰ میلیون ریال باشد.

کارتخوان کم تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه، کارتخوان کم تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی سه ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در سه ماه کمتر از ۲۰ میلیون ریال در ماه باشد. این سنج به جهت شناسایی ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارایی مناسب برخوردار نیستند.

کارتخوان بدون تراکنش

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی سه ماهه حتی یک عدد تراکنش مالی نداشته باشد.

کارتخوان دارای تراکنش (تراکنش دار)

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی سه ماهه حداقل یک تراکنش مالی داشته باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی^{۵۰}، فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وبسایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/IP در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش موبایلی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق تلفن همراه و درگاه پرداخت موبایلی^{۵۱}، فراهم می‌آورد. ابزار موبایل قابلیت‌های فراوانی در صنعت پرداخت داشته و می‌تواند هم به عنوان کارت و هم به عنوان ترمینال ایفای نقش کند. کانال‌های مختلف پرداخت بر روی موبایل قابل تعریف هستند، از جمله کانال پرداخت‌های داخل فروشگاه‌های^{۵۲} نظیر NFC، پرداخت‌های برخط از طریق USSD، پرداخت‌های از طریق وب از روی موبایل^{۵۳} و همچنین پرداخت‌های از طریق اپلیکیشن‌های موبایلی^{۵۴}. اما آنچه در حال حاضر در شبکه پرداخت کشور مجوز فعالیت دارد، کانال USSD فقط برای تراکنش‌های خرید شارژ و پرداخت قبض و همچنین کاربرد NFC از طریق گوشی‌های تلفن همراه است.

^{۵۴} In-App Purchase

^{۵۰} Internet Payment Gateway

^{۵۱} Mobile Payment Gateway

^{۵۲} In-Store

^{۵۳} Web-Mobile

انواع کارت‌های رایج در شبکه ۵۵

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سویچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخته و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی) ۵۶

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می‌باشد که کد محصول ۱X دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

کارت پیش پرداخته (بی‌نام) ۵۷

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی‌شود، این کارت‌ها به انواع زیر تقسیم می‌شوند. کارت‌های بی‌نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، نظیر کارت‌های خرید بی‌نام و برخی بین کارت‌ها که معمولاً به صورت گروهی صادر می‌شوند. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتاً قابل انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ کارت‌های بر خط^{۵۸} نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن‌ها مستلزم تایید توسط سامانه‌های متمرکز کارت است. کد محصول این کارت‌ها، ۲X، ۳X و ۴X می‌باشد و کارتهای برون خط^{۵۹} نظیر کارت‌های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن‌ها می‌تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه‌های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این گونه کارت‌ها، ارزش پولی مستقلاً بر روی فیزیک کارت و در تراشه ذخیره می‌شود. کد محصول این نوع کارت ۵X می‌باشد. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول

نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش‌ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت‌ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می‌شود. با این وجود بانک‌ها مکلفند برای این قبیل کارت‌ها-نظیر سایر کارت‌های پرداخت-حداقل خدمات مانده‌گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری ۶۰

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری با سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می‌سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶X می‌باشد. این کارت‌ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت ریسک اعتباری دارندگان این کارت به عهده بانک صادرکننده می‌باشد.

تراکنش دارنده‌ی کارت

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش‌های ارسالی از طرف دارنده‌ی کارت گفته می‌شود که با شناسه‌ی ۲۲۰۰ و ۲۱۰۰ وارد شبکه‌ی پرداخت (شاپرک) می‌شوند (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰ در تاریخ ۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سویچ شاپرک، تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش‌های با شناسه‌ی ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه‌ی ۲۰۰۳ می‌باشد). در این تراکنش‌ها با شناسه‌ی ۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می‌شود ولی با شناسه‌ی ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده‌گیری ارائه می‌شود.

^{۵۸} online

^{۵۹} offline

^{۶۰} Credit card

^{۵۵} بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کارتی در نظام بانکی کشور.

^{۵۶} Debit card

^{۵۷} prepaid

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش

به تراکنش‌هایی گفته می‌شود که توسط شرکت ارائه‌دهنده-ی خدمات پرداخت ارسال می‌شود. هدف از این تراکنش‌ها تأییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی رخ داده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تأییدیه تراکنش به شبکه است.

تراکنش اصلاحیه

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰).

تراکنش ناتمام^{۶۱}

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سوی شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

تراکنش مالی

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتاً تراکنش مانده‌گیری از زمره تراکنش‌های غیر مالی است.

اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ها

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

$$\frac{\text{تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی}} = \frac{\text{تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی}}$$

عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیکی را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های شبکه شاپرک است. مثلاً اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش‌های کارتخوان‌های شبکه شاپرک به اندازه سهم تعداد کارتخوان‌های آن شرکت از کل کارتخوان‌های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش‌های آن بانک روی کارتخوان‌هایش بیش از سهم تعداد کارتخوان‌های آن شرکت از کل کارتخوان‌های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازده‌تر بودن ابزارهای شرکت و طبیعتاً کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

^{۶۱} Reconciliation Account (RA)

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$۱۰۰ * \frac{\text{ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}}$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نقدینگی و حجم پول

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول^{۶۲} اطلاق می‌شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به اضافه‌ی مانده سپرده‌های دیداری بخش خصوصی نزد بانک‌ها^{۶۳} تعریف می‌شود. سپرده‌های دیداری، سپرده‌های قابل چک کشیدن بدون بهره‌ی بخش خصوصی در بانک‌های تجاری است. منظور از شبه‌پول یا سپرده‌های غیر دیداری، انواع سپرده‌های قرض‌الحسنه پس انداز و سپرده‌های مدت‌دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهیم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیما بین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می‌کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می‌تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

$$۱۰۰ * \frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}}$$

تولید ناخالص داخلی

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می‌نامند شایان توجه است که صرفاً مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می‌شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت‌های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه‌گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال‌هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می‌کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت‌ها در سال پایه اندازه‌گیری شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

ارزش اسمی تراکنش‌ها^{۶۴}

منظور از ارزش اسمی تراکنش‌ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش‌هاست که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش‌ها

اگر در دوره‌ای، ارزش تراکنش‌ها بر حسب قیمت‌های سال پایه اندازه‌گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به آن ارزش حقیقی تراکنش‌ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

^{۶۴} Nominal Value

^{۶۲} Quasi money

^{۶۳} Demand deposits

سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرکز می تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

وضعیت تمرکز	اندازه HHI
رقابتی	کمتر از ۱۰۰۰
تمرکز ملایم	بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰
تمرکز بالا	بالای ۱۸۰۰

مبلغ اسمی تراکنش ها در ماه \bar{I}

شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه \bar{I}

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش ها

برای تعیین دهکها، تراکنش ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می نماییم که یک دهم از تراکنش های با پایین ترین مبالغ، دهک اول و یک دهم تراکنش های با بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می شود.

متوسط ارزش دهک دهم تراکنش ها = $\frac{\text{شاخص توزیع مبلغی دهکی}}{\text{متوسط ارزش دهک اول تراکنش ها}}$

شاخص هرفیندال-هیرشمن

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از اطلاعات همه بنگاه های صنعت برای اندازه گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام ها و تباری بخش های خصوصی در بازار و نیز انجام روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه ها در صنعت یا بازار استفاده می شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می دهد. شاخص هرفیندال- هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می توان در خصوص تمرکز بازار به شرح جدول زیر قضاوت نمود. وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می گردد. در صورتیکه عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتیکه بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به

3

The quality of card e-payment services

Quality of services			
The ratio of successful transactions to total		% 88/76	▼
The ratio of successful transactions to total shaparak switch's transactions		% 99/96	▼
The share of each types of errors in transactions			
Acquirer error		% 1/88	▲
Shaparak network error		% 0/36	▲
Issuer error		% 23/19	▲
Cardholder Error		% 74/07	▼
Business error		% 0/50	▲
Services sensed availability			
Network sensed availability		% 97/09	▼
Shaparak sensed availability		% 99/96	▼
Reconciliation account (RA) transactions			
Ratio of reconciliation account transactions to total transactions		% 0/021	▼
percent change of reconciliation account transactions		% 11/097	▲

4

Electronic card payment network market indices in March 2018

Active EFTPOS effectiveness			
The highest effectiveness	Beh pardakht Mellat	1/669	▼
The lowest effectiveness	Electronic cart Damavand	0/371	▲
The ratio of number of acquiring errors to total number of transactions			
The highest ratio	Electronic Card Damavand	% 1/363	▲
The lowest ratio	Mabna Card Arya	% 0/014	▼
The ratio of Low Transaction to active EFTPOS			
The Hightest ratio	Asan Pardakht Persian	% 88/48	▲
The Lowest ratio	Pardakht Electronic Saman	% 16/73	▲

(The first column is for PSP's data and the second one is for acquiring banks)

The highest market share			
The highest value share of transactions	% 25/23 Behpardakht Mellat	▼	% 25/41 Bank Mellat ▼
The highest numerical share of transactions	% 21/20 Behpardakht Mellat	▼	% 25/28 Bank Mellat ▼
The highest value share of transactions in each terminal			
Internet Payment Gateway	% 25/59 Tejarat Electronic Persian	▼	% 21/01 Bank Mellat ▼
Mobile Payment Gateway	% 44/47 Asan Pardakht Persian	▲	% 27/78 Bank Mellat ▲
EFTPOS	% 25/79 Behpardakht Mellat	▼	% 25/85 Bank Mellat ▼
The highest numerical share of transactions in each of terminals			
Internet Payment Gateway	% 26/95 Pardakht electronic Saman	▼	% 19/71 Parsian Bank ▲
Mobile Payment Gateway	% 38/81 Asan Pardakht Persian	▼	% 39/87 Bank Mellat ▲
EFTPOS	% 23/16 Behpardakht Mellat	▼	% 24/66 Bank Mellat ▼
Herfindahl-Hirschman Index			
Internet Payment Gateway	1,798	▲	1,217 ▼
Mobile Payment Gateway	2,753	▼	2,622 ▼
EFTPOS	1,401	▼	1,032 ▼
The highest share of issuing banks in number of active cards			
Prepaid card	Parsian Bank	% 14/89	▼
Credit card	Bank Mellat Iran	% 53/04	▲
Debit card	Bank Melli Iran	% 22/23	▼

Summary of key payment statistics

1

The importance of card payment network in national economy

Respect to the last published statistics

the share of liquidity

The ratio of total value of transactions to liquidity	% 10/50	▲
The ratio of coins and paper currency in the hands of the public to liquidity	% 2/45	▲
Value of transactions as a percentage of GDP	% 109/42	▶

2

Shaparak performance indices

Number & value of transactions

Number of transactions	1,753,931,288	▲
Value of transactions	1,912,500,033mill IRR	▲

Nominal and real growth rate of value of transactions

Monthly nominal growth of value of transactions(Mar compared to Feb)	% 18/74	▲
Monthly real growth of value of transactions(Mar compared to Feb)	% 17/40	▲
Point-to-point nominal growth of the value of transactions	% 19/11	▼
Point-to-point real growth of the value of transactions	% 9/97	▼

Numerical share of transactions for each of terminals

Internet Payment Gateway	% 3/93	▼
Mobile Payment Gateway	% 6/67	▼
EFTPOS	% 89/41	▲

The value share of transactions for each types of payment services

Purchasing Goods & Services	% 94/63	▼
Bill payment & purchase mobile charge	% 5/37	▲

Numerical share of transactions for each types of payment services

The purchase of goods and services	% 80/46	▲
Bill payment & purchase mobile charge	% 12/39	▼
Balance Inquiry	% 7/15	▼

The regional penetration rate

Number of active acceptance Instruments per 10,000 over 20 years old inhabitants

All of acceptance instruments	1,422/77	▲
EFTPOS	1,160/36	▲
Mobile Payment Gateway	160/71	▲
Internet Payment Gateway	121/71	▲

Number of transactions Per over 20 years old inhabitants for each of terminals

All of acceptance instruments	29/94	▲
EFTPOS	26/77	▲
Mobile Payment Gateway	2/00	▼
Internet Payment Gateway	1/18	▲

Regional penetration rate of active EFTPOS

The most number of active EFTPOS terminals	1,439,980 Tehran	▲
The most change in the number of active EFTPOS terminals	23,780 Tehran	▲
The most number of active EFTPOS terminals per capita	0/169 Yazd	▲
The most number of EFTPOS transactions per capita	28/50 Hormozgan	▲

Decile ratio

The ratio of average value of the tenth decile transactions to the first decile	704/99	▼
---	--------	---

گزارش اقتصادی شارک

اسفند ۱۳۹۶. شماره ۳۳

